

ПОЛИТИКИ

Немачка 5.80 DEM, Швајцарска 5.00 CHF, Аустрија
40.00 ATS, Шведска 28.00 SEK, Македонија 65.00 ДЕН,
Словенија 250 SIT, Русија 3.50 USD, Хрватска 12.00
HRK, БиХ 2.00 KM, Грчка 750 GRD, 2.00 ЦГ DEM

ISSN 0032-339-x

9 770032 339010

ЗАБАВНИК

12. 10. 2001. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXIII • ЦЕНА 40 ДИНАРА • БРОЈ 2592

БИТЛСИ:
ОНА ЧИСТИ
ПИРИНАЧ
И ЖИВИ У СЛУ

СТРИП

ИЗГУБЉЕНА СЛИКА

Балада великих ћурки

За све од 7 до 107

25000 КЊИГА О
ПЕЦАЊУ САДРЖИ
ХАРВАРДСКА
БИБЛИОТЕКА

ПОПАРНИ МЕДВЕДИ ПЛИВАЈУ

И ТО МОГУ БЕЗ ПРЕСТАНКА, БРЗИНОМ
ОД 6,5 КИЛОМЕТРА НА САТ ЧИТАВИХ
50 КИЛОМЕТРА.

48 САТИ У ЖИВОМ ВУЛКАНУ

ПУ'УО'О НА ХАВАЈИМА ПРО-
ВЕО ЈЕ И ПРЕЖИВЕО МАЈКА
БЕНСОН.

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

●●● на основу само једне власи нечије косе лекари судске медицине могу да утврде ког је пола та особа, колико има година и које је расе■

●●● Вилијем Хауард Тафт, становник Беле куће до 1913. године, био је последњи амерички председник који је носио бркове. После Тафта ниједан председник САД није имао ни бркове ни браду■

●●● у намери да усмрти жртву, кобра може да штрцне млаз отрова дебљине пола центиметра и избаци га и до раздаљине од два метра■

●●● у Јапану постоји борилачка вештина позната као тесенцицу. Људи који се њоме баве савладавају вештину баратања лепезом■

●●● испитивања групе шведских научника доказују да косилице за траву веома загађују околину. Ако се користе само један сат „отроваће“ атмосферу колико и аутомобил током пређених сто шездесет километара■

●●● јо-јо се сматра једном од најстаријих играчака. За њу су знали још стари Грци пре три хиљаде година ■

●●● због опасности да се у воде око Тасманије из неког брода излије нафта, Друштво за заштиту животиња ове области упутило је апел на који се одазвало на хиљаде људи широм света. Сада су пингвини обезбеђени – добили су џемпере који у случају опасности могу да их заштите од штетног дејства нафте■

●●● у хебрејској традицији новорођеном детету никад се не даје име неке старије особе из породице која је још жива јер постоји веровање да „анђео смрти“ бебу може да побрка са старијим рођаком■

●●● реч комета грчког је порекла и значи – дугокос■

●●● ми употребљавамо доста енглеских речи, а у енглеском језику има доста шпанских – гитара, парада, ванила, серенада, банана, алигатор, цигарета, торнадо■

●●● током година мужјацима мајмуна полако опада длака на глави и они постепено ћелаве на готово исти начин као и неки мушкарци■

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ЗАБАВНИКОВ
ИСТОРИЈСКИ ЗАБАВНИК

ЖЕНИЛБА НИЖИФ НИНКОВ

ПУСТОЛОВ,
РАТНИК
И
БЕРБЕРИН
НАУМИО ЈЕ
ДА СЕ ОЖЕНИ.
И ТО САМО ЗЕМУНКОМ,
РЕКАО ЈЕ.
ДЕВОЈКУ ЈЕ НАШАО,

БЕРИДБУ УГОВОРИО, А ОНДА СУ ПОЧЕЛЕ НЕВОЉЕ

Једна од најпустоловнијих личности устаничке Србије од Карађорђа до Милоша свакако је и Нићифор Нинковић, Сремац из села Добринца који је 1807. године дошао у Србију.

У ствари Нићифор Нинковић био је први Србин мајстор берберског заната у Београду и последњи (уз то и најбољи) писац такзованих галантних мемоара у Срба.

Са деветнаест година Нићифор је почео службовање као писар код кнеза Илије Марковића, затим је 1809. године прешао (такође као писар) код старовлашког кнеза Јована Рашковића и ту учествовао у би-

ОРА НИЖКА

ци за Нову Варош. Извесно време био је и командант устаничког шанца на Јавору. Касније се придружио војсци Стефана Ивковића која је бранила Делиград. Због сукоба са рачанским војводом Карамарком 1811. године напустио је Србију и следећих осам година лутао по Влашкој и Турској бавећи се разним пословима. У Цариграду је Нићифор изучио берберски занат и језике: турски, грчки и влашки. Поред свега, у Букурешту је научио и „докторију” лечећи се сам од неке венеричне болести. Године 1819. вратио се у Београд и отворио берберницу. Од 1822. до 1827. године био је у Крагујевцу лични берберин кнеза Милоша и имао звање бербербаше.

Чекаћу годину

Какво је било време у коме је живео Нићифор Нинковић? То најбоље показује његова женидба Христином Форман.

Одлучио Нићифор да се жени, и то само Земунком. Учитељ у Београдској школи Павле Каичевић саветовао му је: – Ако хоћеш добру девојку, која сасвим добра мајка може бити, особито сваки женски посао уме радити, али и даfino српски писати и читати знаде, ето ти Христине која ми је сестра од тетке.

Мило је било Нићифору што Хри-

Морам сутра у Крагујевац ићи, оног маторог тиранина бријати

Радећи ја у дућану благополучно, долазу бербери који су Милоша бријали и из службе изишли. Сваки еснаф еснафа пита како је гди прошао. Који год дође, сваки ми зло и наопако казује за њега. Ком' разбио главу, ком' пребио ногу, ком' руку, ком' одбио ребро, ком' ударио сто батина, ком' ударио дванаест сикира и крвљу бљувао.

– О, боже мој! – чудим се ја какав је то човек. Па кажем понеком берберину:

– А зашто тако зло бије, брате? Ако му ниси по вољи, нека те отпусти.

– Неће, вели, брате, да те отпусти, него тако мучи, мучи, па кад те испребија да не ваљаш ни богу ни људима, а он онда отера!

– Чудна тиранина, боже мој! – одговорим Ђорђу берберу.

И тако питајући то једног, то другог, сваки горе од горег ми казује. Рекнем у себе:

– Сохрани ме, боже создатељу, овог човека службе.

Долазу момци Милошеви код мене у дућан бријати се после моје жалостне женидбе и преговарају ми да Господар тражи добра бербера.

– Али, вели ми један, чини ми се, мајсторе, да је сад веће ред и на тебе дошао, зашто Јована бербера много је био, па га неће више.

– Боже сохрани да ја тамо идем да и мене испребија или обеси!

– Ха, вели, кад он оће, то се ти не питаш.

Веће ако оћеш, оћеш; ако нећеш, а ти опет оћеш. Тако је код њега. А особито, вели, чуо је да си се скоро оженио и да ти је млада врло лепа, па ће те по свој прилици узети. Зашто је разговор много о тебе у Крагујевцу...

...Ту ме сад гром удари и повикнем:

– Еј, несреће моје! Ја тамо ићи нећу, нити њега бријати да би овде главу изгубити знао! Вољем да ми овде одсечеш главу и да је у Крагујевац пошаљеш, нека га она брије, него л' тамо са свим телом ићи и мојим рукама њега бријати...

...Дођем кући. Кажем мојој Христини:

...Е моја Христо, рекнем јој, у ове три године до сад променио је тридесет и шест бербера. И сви су с великом срамотом од њега изагнати, како што сам ти пређе преповедао. Па, кажи ми, чему ћемо се ми боље надати кад је он један човек из шуме и човека ценити не уме, истину говорити не уме? Знаш како је азнадар Николајевић рекао да су сви други остали пороци на њему само што једно пијанство није. Па код таког човека мучно је угодити. А он сад (је) горе опијен и пијан, него да се опије с вином и ракијом. Зашто вино и ракија, док се човек одспава, опет је трезан и при себе. Обаче, ово је велика невоља што се он сад опио лебом и славом, а к тому без расуђенија, па ту нема лекара који га излечити може. Па како и мене тако разговараш?

– Е па шта ћу, Нићиворе, рекне, зар сад да се убијемо? Гледај сутра те се одговарај ако можеш...

(Из књиге Нићифора Нинковића „Жизниописанија моја”, издање „Матице српске”)

стина уме читати и писати. Одмах је натерао Павла да пише у Земун тетке Феми и да провадише око Христине.

Павле је брзо уговорио да Нићифор дође у Земун и види девојку. А кад је дошао, уместо девојке изиђе баба Фема. Девојка се, вели му, стиди изаћи, па ако Нићифор има шта да каже, нека каже њој – Феми.

Без имало околишања Нићифор ће отворено: – Хоћете ли дати вашу кћер овамо у Турску за мене, мајстора, или нећете?

На то ће баба Фема: – Још ми је Христа млада. Не могу је дати, а особито у Турску никако је нисам рада дати.

– Добро – каже Нићифор. – Ја сам спреман годину дана чекати ако она овде бољу срећу не нађе. Ја знам да код вас девојку, ако 300 форинти нема да положи за удадбу, нико неће да узме, а ја вам не тражим ни паре, ја само жену иштем!

Чекао је Нићифор годину дана. Свакако, 300 форинти било је превелика сума за бабу Фему од које је стигла порука: „Докле је цвет млад, свако га бере и мирише, а кад увене, нико га не гледа. Дајем Христу за мајстора Нићифора”.

На мукама

Нићифор је пожурио у Земун да види Христину и да утаничи веридбу. Све је било лепо, али како сад тражити дозволу од царства да Христина пређе у Турску?

Договорили су се да се Нићифор врати у Београд, а Христина с мајком оде у Магистрат и поднесе молбу за прелазак у Турску. А у Магистрату ни да чују да Христини дају дозволу за прелазак.

Нићифор Нинковић нашао се на великој муци. Посаветовао је Христину да иду код генерала Червенке који је у то време у Земуну био командант. Генерал Червенка их је примио али се дипломатски оградил: – То – рекао је – није мој, већ грађански посао. Ја се у то не смем мешати.

Младожења није одустајао. Нашао је у Београду неког Симу Мачу од кога је чуо следеће: генерал Червенка наручио је од њега неколико думлека диња да од њих направи слаткиш, али он то нигде по Београду не може да нађе. Тако је Сима посаветовао Нићифора да за генерала нађе диње, па ће бити нешто од девојке.

Нићифору не би лењо, скочи на коња, обигра неколико села, нађе диње и затим их, уз поздрав, пошаље генералу Червенки.

Червенка је добио диње, а Нићифор писмо од Христине: да је Магистрат одобрио њен прелазак у Турску

Ива Драшкић-Вићановић

ОБЛАЦИ ПЛАЧУ,

Фабрике кише и непогода

Невреме у бројкама ГРМИ, СЕВА...

5-6 милиона громава свакодневно удари о Земљину површину.
3000-5000 ћелија олује присутно је сваког тренутка на нашој планети.
100 торнада годишње захвати Северну Америку.
20 километара износи највећа дужина муње.
20.000 ампера износи снага струје у грму.
25 километара највећа је даљина са које људско ухо може да чује грмљавину.
33.000 степени Целзијуса износи највиша температура грома.
12.000 метара износи максимална дебелина једног кумулуса.
30-100 километара на час невреме у просеку путује нашим небом.

шта, а хладан је. Топли ваздух у ствари подиже загрејана Земљина површина. Док се диже, та ваздушна маса брзо се хлади и ето разлога за кондензацију водене паре која ће се претворити у капи кише, односно у кишне облаке.

Ваздушне струје

У уобичајеним условима, температура се смањује за 6,5 степени Целзијуса на сваки километар висине. Међутим, уколико се однос температуре, идући усправно, мења још брже, топле ваздушне масе још брже ће хрлити ка висинама услед топлоте што појачава проток ваздуха. Истовремено, хладан ваздух ће клизити наниже, појачавајући ветрове на површини земље. Тако настају облаци, кумулуси. Они ће престати да се гомилају тек када достигну висину од око 12.000 метара. Облаци су тада већ довољно густе, тамне и „дебеле“. Створиле су их две ваздушне струје, а унутар њих долази до снажних електричних дејстава.

Један од најчешћих облика временске непогоде је град. Капљице кише које настају из паре леде се у додиру с хладним деловима ваздуха. Ношене струјом чија је брзина понекад и 60 метара у секунди, залеђене капљице постајаће све веће и веће... Када снага ваздушне

БРЗ КАО МУЊА

Шта све могу муње? Могу достићи топлоту од чак 33.000 степени! Или пробušити и најчвршће звоно на звонику неке цркве, а јарбол брода претворити у шаку пепела. Иако то наше очи нису у стању да примете, муње су, заправо, низ од 30 до 40 моћних електричних пражњења која експлодирају због разлике у снази (бар 100 милиона волти) између доње стране облака (која је негативно наелектрисана) и Земљине коре. Али, такође и унутар самог облака. Најважнији је први тренутак, односно прва стотинка секунде. Из облака серија електричних пражњења отвара пут муњи стварајући неку врсту канала дугачког десетак километара, а широког тек као оловка. У међувремену на тлу (односно на најужвишенијој тачки на тлу) креће позитивно пражњење и тада долази до сусрета позитивног и негативног електрицитетa. Обично се то дешава на педесетак метара од саме површине Земљине коре. Снага у каналу у том тренутку је већа од 20.000 ампера! Затим се догађа још једно пражњење, овога пута ка облаку. Једна од препознатљивих последица електричног пражњења између облака и земље јесте загревање ваздуха у околини; врели ваздух се потом шири жестоко се сударајући са хладним. То узрокује снажну струју која се чује као тутњава, односно, грмљавина ■

Покушајте да размислите о томе шта се све у свету догађа док читате овај текст... Између осталог, у атмосфери у сваком тренутку настаје три до пет милиона олуја, односно, временских непогода. И ноћу и дању – 365 дана годишње. Олује погађају најчешће топла (тропска) подручја, али се обрушавају и на врло хладне пределе. Прате их пљускови, град, електрична пражњења, ваздушне пијавице и разорни циклони. Олује су најчешће значајна опасност за човека: када је реч о атмосфер-

ским неприликама статистике показују да су поплаве и громави најчешћи узроци смрти.

Али, шта су заправо олује? Уназад десетак година, сателитске антене и радарии многоме су расветлили многобројне небеске тајне, тачније, омогућили да се испита грађа облака и да се олује разврстају у четири основне групе зависно од њихове сложености.

Најједноставнији облик временске непогоде састоји се од двоструког протока ваздуха: оног који се диже, носећи са собом топлоту и влагу, као и оног који се спу-

НЕБО СЕ ЛЈУТИ

Струјање ваздуха узрок је различитих временских непогода које је понекад тешко предвидети без обзира на сателите и радаре...

струје не буде више довољна да их носи, ледене лоптице почеће да падају на земљу. Лоптице чији пресек износи мање од 8 милиметара, на удаљености од 3,5 километара од површине земље (током лета) стићи ће на земљу у облику кише. Лоптице веће од 8 милиметара падаће као град наносећи велику штету.

Од града зависи и настајање електрицитета унутар облака. Када кристали леда (мали и ледени) дођу у додир са зрнима града (већим и нешто топлијим), зрна се наелектришу негативно, а кристали позитивно. Ваздушна струја која иде навише, лако односи кристале леда ка горњем делу облака, док град пуни негативним електрицитетом доњи део облака. Тако настају муње. Такве врсте непогода дешавају се у областима где се површина земље знатно загрева, па је велика и разлика у температури између ваздушних маса на висинама и оних уз тло. Непогоде стога често погађају градове будући да се управо у градовима највише загрева површина земље.

Сложене временске непогоде заправо су само низ оних најједноставнијих. Хладан ваздушни слој на висинама, дугачак и више стотина километара, може да буде узрок стварања десетина олуја. Сложене непогоде увек прати значајан пад температуре на површини земље, те трају неколико дана или дуже.

Суперсложене олује разликују се од поменутих по јачини, а пре свега по грађи облака: они су готово непокретни и веома тешки. На земљи тада могу да се дигну олујни ветрови или ваздушне пијавице. Најсложенији облици непогода јављају се у виду атмосферског поремећаја који настаје у тропским зонама, обично у поподневним и ноћним сатима, а траје само неколико часова.

Невреме пред вратима

Летње олује најчешће настају после подне, после влажног и врло топлог преподнева. Одједном на висини од 1500 метара почињу да се гомилају широки бели облаци. Они су први знак како би лепо и топло време могло ускоро да се промени. Када облаци постану гушћи, они ће привлачити све веће и веће масе топлог ваздуха... У њиховој унутра-

шњости сада је бурније. Време би могло потпуно да се промени већ за двадесетак минута. Топле ваздушне масе достигле су највишу тачку тропосфере. Небо се чини тешким. Ваздух је пун електрицитета, а појачава се и ветар. Ако у даљини приметите севање, невреме само што није почело. Уколико пратите ветар који као да излази из самог облака, правац његовог дувања означиће вам на коју страну ће кренути невреме, односно правац кише.

И муње и громови, као и грмљавина, могу посредно да вам кажу где тачно почиње олуја, на којој удаљености од места на ком се налазите. Светлост путује брзином од 300.000 километара у секунди (светлост ви-

КАПЉИЦА ИЛИ ЗРНО

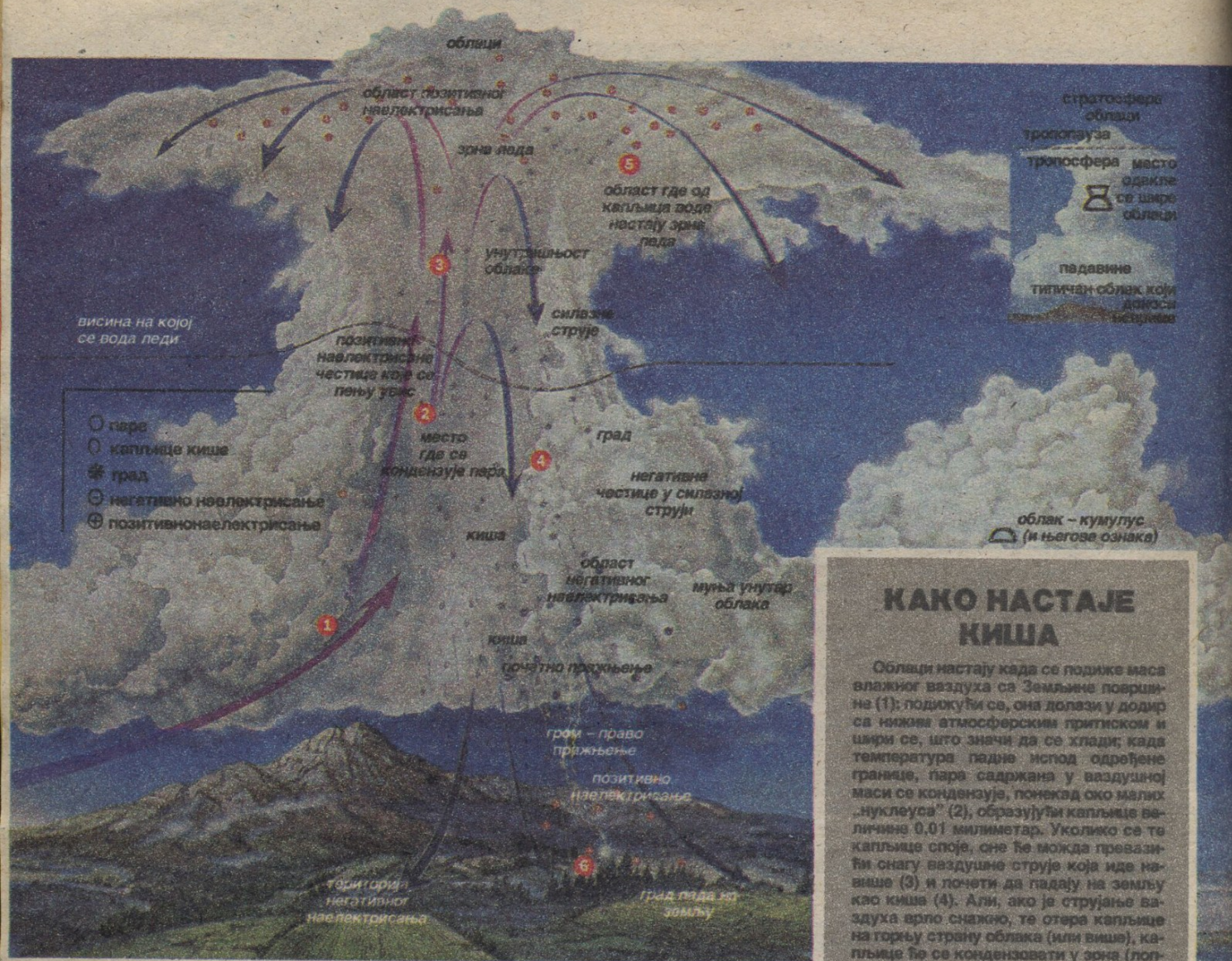
Да бисмо се одбранили од кише, некада је довољан само кишобран. Међутим, када пада град, онда кишобран није довољан, већ је, за сваки случај, потребно стати испод неког чврстог крова. Јер, осим што је невоља за пољопривреднике, крупан град некада уништава и кровове кућа, аутомобиле...

Како, уопште, настаје град? После одређене висине (види слику) капљице воде (1) које су настале из паре почињу да се леде (2). Ношена узлазном струјом, зрна леда постају све већа и већа (3); када поменута узлазна струја не може више да држи њихову тежину, лоптице леда падају на земљу (4). Уколико су зрна мала, она ће на земљу падати у виду кише, међутим, уколико су већа од 8 милиметара, а налазе се на висини од 3,5 километара – падаће као град. Уобичајена зрна града нису већа од 5 центиметара. Али, климатски поремећаји бележе и овде велике промене. У Бангладешу је тако пао град-убица тежак чак један килограм!

ТРОПСКИ ЦИКЛОН

Тропски циклони настају после великих атмосферских пертурбација у западној Африци: ваздушне струје тада се крећу ка Атлантику где долазе у додир са облацима насталим од испаравања воде из океана. Ако ветрови дувају различитом брзином, брже струје „обавијају“ оне спорије, образујући неку врсту вртлога. На тај начин настају велики ваздушни вртлози у области ниског ваздушног притиска, док својеврсна спирала влажног ваздуха изнад океана „храни“ облацима. Тада већ независан, циклон је у стању да се помери и на другу страну океана. Уколико ветрови дувају брзином већом од 118 километара на час, реч је о урагану. Уколико је брзина ветра мања, то је „само“ тропска олуја ■

КАКО НАСТАЈЕ КИША

Облаци настају када се подиже маса влажног ваздуха са Земљине површине (1); подижући се, она долази у додир са нижим атмосферским притиском и шири се, што значи да се хлади; када температура падне испод одређене границе, пара садржана у ваздушној маси се кондензује, понекад око малих „нуклеуса“ (2), образујући капљице величине 0,01 милиметар. Уколико се те капљице споје, оне ће можда превазићи снагу ваздушне струје која иде навише (3) и почети да падају на земљу као киша (4). Али, ако је струјање ваздуха врло снажно, те отера капљице на горњу страну облака (или више), капљице ће се кондензовати у зрна (лоптице) – у град (5) који ће се такође обрушити на Земљину површину. Муње се јављају услед разлике у електричној снази између доње стране облака и Земљине коре, па тако долази до електричних пражњења и

де залеђених кристала. За само десетак минута њихова боја ће постати сива, а потом црна. Ти

облаци крећу се врло брзо. Ветар почиње да дува, а облаци се увијају.

И у овом случају севање и грмљавина могу да најаве пљусак. Облаци могу бити дуги и стотине километара.

Готово да не постоји могућност да такву врсту кише избегнете. Реч је о непогоди која не траје кратко. Осим тога, значајно снижава и температуру за дуже време.

Торнадо

Сви се, наравно, највише плаше торнада. То је својеврсни ваздушни стуб који се „врти“ веома брзо. Његов опсег је ограничен, али је снага огромна и разарајућа. Торнадо личи на левкасти облак, заправо „виси“ из облака,

али доњим крајем додирује земљу. Мало кад је пречника већег од 2 километра.

У унутрашњости торнада струје достижу брзину од 300 километара на час, а прате их ветрови чија је брзина и 500 километара на час. Торнадо с лакоћом може да подиже аутомобиле, локомотиве, чак и куће. Најчешће се јавља у средишњим областима САД, у низији, када дође до судара топле ваздушне масе из Мексика са хладним ваздухом са севера. Торнадо је тешко предвидети, а креће се брзином од 70 километара на час тако да угрожено становништво мора брзо да се сакрије или побегне.

М. О.

НАСТАВНИК
ЗАБАВНИК

12. 10. 2001.

дите практично истовремено), а звук се простира брзином од 330 метара у секунди. Избројте, дакле, колико је секунди прошло од појаве муње (севања) и грмљавине, па тај број поделите са три. Резултат ће показати колико је километара далеко од вас ударио гром.

1. „Неваљали“ облаци: „кумулонимбус“ и (испод) „кумулус хумилис“
2. Настанак кумулуса – развој облачности: облачић после 5 минута (1); после 30 минута (2); после једног часа (3) и после 120 минута (4)

ЛОСОС КОЈИ СВЕТЛИ

Необично светлуцање које је допирало из пушнице у којој се сушио лосос преплашило је недавно становнике села Холи Крос на Аљасци. Извесна Сандра Дементиф с изненађењем је у току ноћи приметила како просторија у којој већ годинама припрема и суши лососе светли необичном светлошћу. Када је видела да су извор светлости рибе, била је убеђена да је читава област, на челу са лососом, загађена радиоактивним материјама. Међутим, убрзо је разуверио лекар патолог из Одељења за риболов: испитавши светлећу рибу, нашао је да није озрачена, већ заражена морском бактеријом која се шири у условима када се лосос не чува како треба. Брижни становници Холи Кроса на Аљасци желели су да знају да ли је опасно јести светлеће лососе. Помало изненађен, патолог је одговорио питањем: „А да ли сте само приметили тај непријатни мирис?“ ■

САМО ЗА ПЛЕМСТВО

Док је на енглеском престо-лу била Елизабета I, кћи Хенрија VIII и његове друге жене Ане Болен, владала су строга правила о облачењу. Елизабета је издала краљевски указ којим се нижим класама забрањује да носе густо набран ократник намењен само припадницима највиших слојева енглеског друштва ■

Preleteo sam svet
na Nesquik pogon!

Ma šta kažeš...

ВЕНЕРИН ПУПАК

Задивљен неописивим чарима римске богиње љубави и лепоте, један од њених „обожавалаца“, по занимању кувар, одлучио је да направи пуњено тесто у облику Венериног пупка. Тако су, каже легенда, настали тортелини ■

ЗВРРРРР...

Како се понашају људи кад им ујутру зазвони будилник? Како ко. Резултати једног недавно спроведеног испитивања кажу да се неки толико разбесне да сат баце и разбију га о зид. Већина зна да је време да устану, али тај тренутак настоје макар мало да одложе, док трећина, каже анкета, бар три пута притиска дугме на сату који никако да „замукне“ и тек онда се извауку из тоглог кревета. А 57 одсто млађих испитаника – између двадесет пете и тридесет четврте године – пет-шест пута притисне дугме за аларм покушавајући, како су рекли, да „убију“ будилник ■

ЛЕПРА ЈОШ ПОСТОЈИ

БОЛЕСТ АНЂЕЛА

Од најстаријих времена
људи зазиру од губаваца.
Иако за ово обољење
данас постоји лек,
многи касно потраже
помоћ лекара

Откривши
1874. године
бацил који
изазива лепру,
Герхард Хенрих
Хансен
потврдио је
своје уверење
да губа није
наследна већ
заразна болест.
У позадини
се види увећан
*Mycobacterium
leprae*.

У Африци се о губавцима размишља
много мање пошто на овом континенту
харају болести које су опасније од лепре.
Овај губавац, оштећених удова,
у подмаклој је фази болести.

ИЗ НАГПУРА

Лија Петисон заменила је удобност свога дома учерицама у Нагпуру, свакодневно обилазећи најтеже болеснике. У Индији цене њену пожртвованост и зову је „Анђео из Нагпура“.

Бројке су неумољиве. Током 1996. године у свету је, како је забележено, било пола милиона људи оболелих од лепре, за наредне три године тај број се повећао на готово 800.000. Прошле године само у југоисточној Азији од лепре или губе, како се ова болест код нас још зове, оболело је 621.620 људи. Зна се, нажалост, да сигурно има бар још толико заражених који нису потражили лекарску помоћ.

Светска здравствена организација (WHO) објавила је да ће до 2000. године лепра нестати с лица Земље. Програм сузбијања ове болести, познате од древних времена, није испуњен. На Азијском конгресу, одржаном прошлог новембра у Агри, Индија је тај рок померила до 2005. године.

Обележени

Мало је болести које изазивају такав страх, одбојност и панику као лепра. У народу и данас постоји веровање да губавцу из чистог мира може да отпадне рука или нога. Верује се, такође, да се лепра лако преноси, толико лако да је довољно да се човек нађе у непосредној близини оболелог и – већ је зара-

жен. Не мисли тако само већина здравих људи, већ и оболели од лепре. Зато се губавци, као и у древним временима, осећају обележени и не обраћају се лекарима. Не знају да је лепру прилично лако лечити.

Герхард Хенрик Хансен (1841–1912), норвешки бактериолог, управник болнице за губавце у Бергену, 1874. године открио је бацил *Mycobacterium leprae* – узročника лепре. Тог тренутка све се променило: вакцином или лековима губа може да се излечи.

То је на својој кожи најбоље осетила Лија Петисон која већ годинама помаже лепрозним болесницима у индијском граду Нагпуру. Ова двадесетдвогодишња Енглескиња, која је на Универзитету у Ланкаширу дипломирала сликарство, одлучила је да се посвети добровољном раду. Свакодневно у непосредном додиру с великим бројем губаваца, уочи свог двадесет шестог рођендана и сама је осетила тегобе. Када су јој лекари рекли да се заразила Хансеновим бацилом, била је ужаснута без обзира на то што је знала да се болест лечи. Тако је и било. После шест месеци Лија Петисон, у Индији позната као „Анђео из Нагпура“, поново је била здрава. Међу губавцима у најсиромашнијим деловима Нагпура наставила је да шири истину о овој болести и начинима да јој се човек супротстави.

Живи мртваци

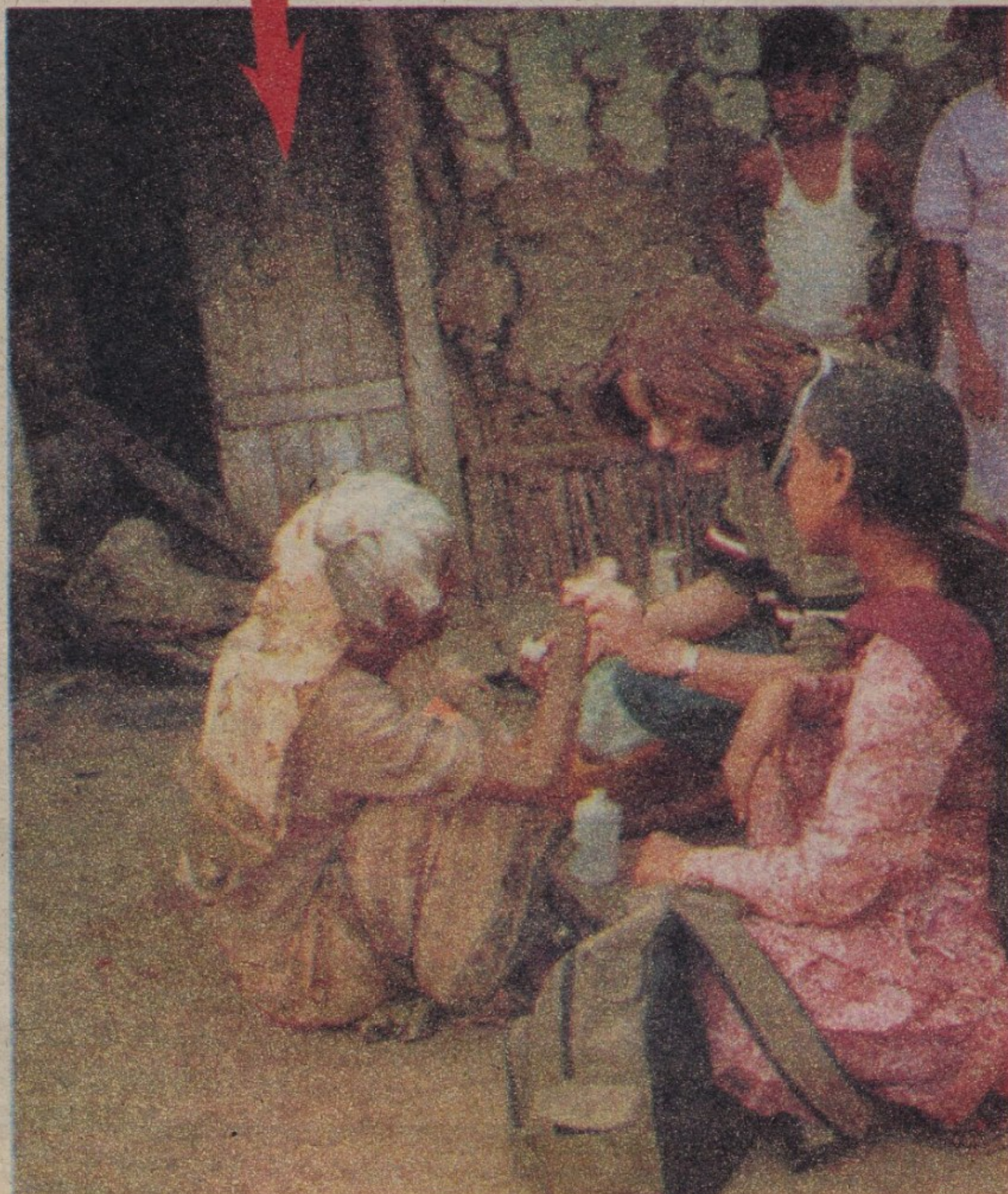
О овој болести већина људи мисли као о пошасту која се помиње још у Библији и која је однела велики број живота, највише у средњем веку. Али, за разлику од куге или великих богиња, историја не бележи да је лепра икада преполовила број становништва.

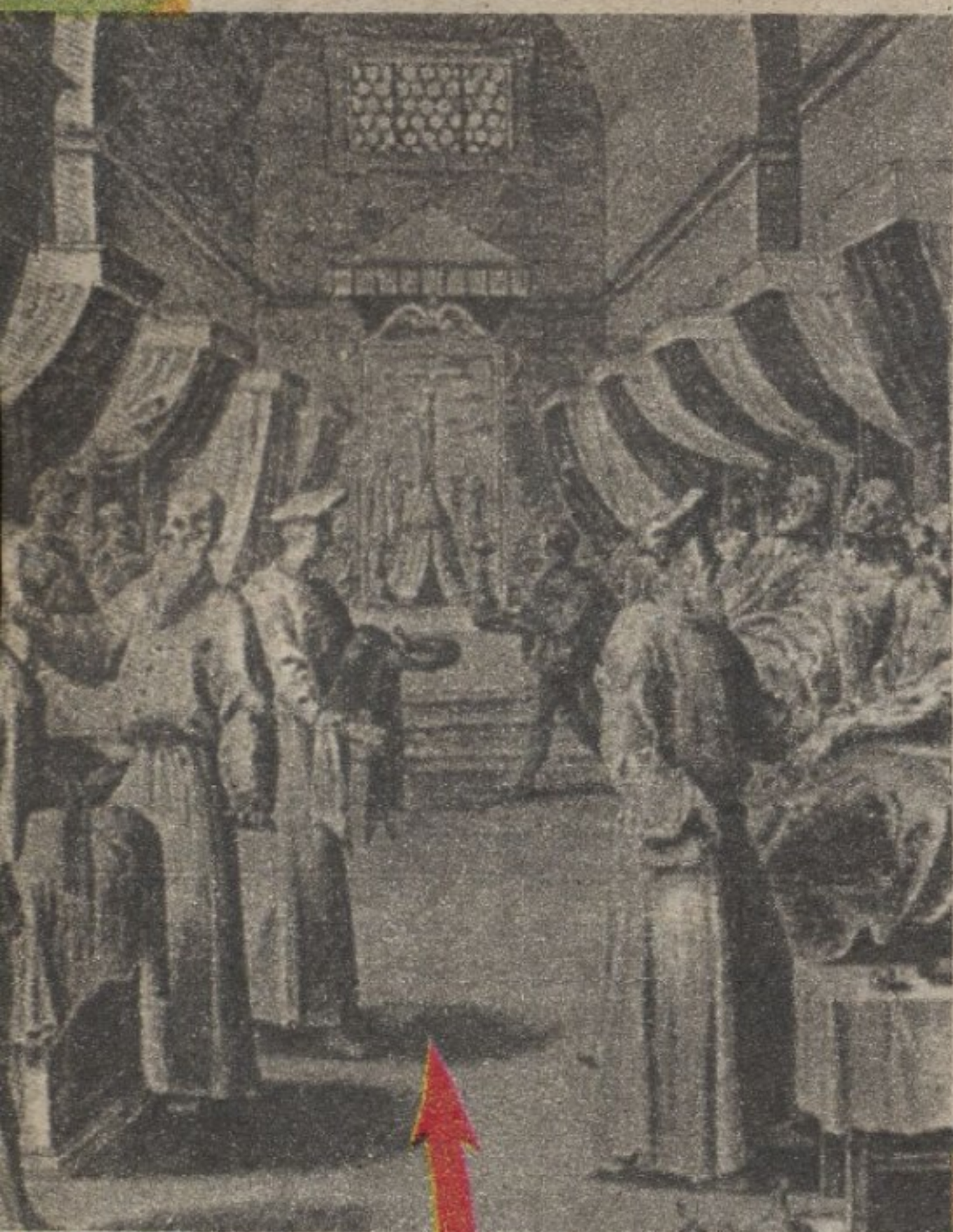
Губа је болест која се помиње готово од памтивека, а записи о њој постоје у најстаријим кинеским и индијским рукописима. Из тих предела губа се проширила на персијско царство, потом и на медитеранске градове.

Крсташи заражени лепром, који су се током 6. века враћали са својих похода из Свете земље, преносили су бацил ове болести и ширили га у свим земљама Старог континента. Највећи данак губа је однела у 13. веку, када је у Европи отворено око 16.000 склоништа намењених само губавцима.

У та давна времена губавце су живе спаљивали, али ни оне којима је живот био поштеђен није чекала веселија судбина. Морали су да се исповеда, да обуку црну одећу и прођу понижење да их поспу земљом. На тај начин били су обележени као живи мртваци.

Губавци нису имали права да се мешају са здравим људима. Ако би се усудили да се макну из склоништа, морали су да иду са звоном упозоравајући тако да им се сви склоне с пута.

У 16. веку губавце су одвајали у посебна склоништа и лечили их пуштајући им крв

Када се куга надвила над Европом, губавци су најлакше страдали. Због услова који су се полако побољшавали, оболелих од лепре од 14. века било је све мање. Али, болест није нестала са лица Земље

КРАЉ ГУБАВАЦ

Лепра не бира. Истина је да због лоших услова живота данас углавном напада најсиромашније, али некада није било тако. Роберт Брус, који је наставио борбу за независност Шкотске и 1306. године крунисао се за краља, био је лепрозни болесник. Иако у филму „Храбро срце“ Мел Гибсон, редитељ и главни глумца ове филмске саге, Брусовог оца приказује као губавца, истина је другачија. Шкотски краљ тек у средовечним годинама добио је лепру која му је временом унаказила лице и тело. Истину је 1999. године открио Јан Меклеод, лекар судске медицине, проучавајући копију Брусове лобање која је 1818. године нађена у Данфермлин катедрали.

До 14. века лепра се проширила све до севера Норвешке, где је оболело седам одсто становништва. А онда, од средине 14. века, било је све мање оболелих и лепрозоријуми – склоништа за губавце – полако се затварају. Како је дошло до промене? Уместо свештеника и судија, често пристрасних и жељних освете, само су лекари могли да кажу ко је заражен, а ко није. Тако је избегнута страшна пракса да и здрави људи буду осуђени као живи мртваци.

Да иронија буде потпуна, „црна смрт“ која је у 14. веку погодила Европу и збрисала више од пола становништва Старог континента помогла је да се смањи број лепрозних. Губавци, чији је организам већ био ослабљен, лакше него остали подлегали су куги. Али, у Европи од тада готово да и није забележен знатнији број оболелих од лепре. Услови живота се поправљају, води се више рачуна о чистоћи. Прошле

Пацијент осећа болове, малаксалост, температура му је повишена, почиње нагло да губи тежину. Пошто Хансенов бацил напада мека ткива и нерве, лепрозни болесник убрзо не осећа поједине делове, кожа му се суши и губи еластичност, појављују се израслине по лицу и удовима и дубоки „отвори“ као ожиљци. Због потпуно оштећених нерава, догађа се да губавцу отпадне прсти и на рукама и на ногама, нос или шака, а да он не осети болове. Без обзира на тешко стање, лепрозан болесник може тако дуго да живи.

Иако је болест заразна, лекарима није јасно зашто од оних који су у додиру с губавцем оболи само пет одсто. И зашто могу да се заразе припадници свих нација осим америчких Индијанаца? И како то да се појединци заразе, а други не?

Пошто је Светска здравствена организација објавила да ће до 2000. године збрисати лепру с лица наше планете, многе добротворне организације пре-

године у европским земљама забележена су „само“ 172 случаја заражених губом.

Губавци у Тексасу?!

Лепра се сада јавља углавном као ендемско обољење у дванаест држава: Анголи, Бразилу, Централноафричкој Републици, Демократској Републици Конгу, Индији, Индонезији, Гвинеји, Мадагаскару, Мозамбику, Мијанмару, Непалу и Нигерији. Од свих тренутно забележених случајева деведесет одсто губавца потиче из поменутих земаља.

Невоља је што, мада је утврђен узročник лепре, и даље постоје многе недоумице о овој болести. Зна се да је то хронична заразна болест и да инкубација траје дуже него код било које друге болести – између две и двадесет пет година (у просеку око десет година). Пошто је почетак болести нејасан, лекарима је тешко да је одмах утврде.

стале су да дају новац у фондове за лечење губе. Тек када је WHO поново зазвонила на узбуну, Светска банка одлучила је да влади Индије да додатних тридесет милиона долара за Програм истребљења лепре.

Да би се сузбила губа, као што је случај с великим богињама, треба се борити против предрасуда о овој болести. Можда, за почетак, треба променити назив обољења. Јер, чим се каже лепра или губа, људе обузима паника. Зато је влада Бразила у октобру прошле године одлучила да лепру прекрсти у Хансенову болест? Да ли ће то помоћи губавцима којих, од укупног броја оболелих забележеног на простору Јужне и Средње Америке, у Бразилу има осамдесет одсто?

Губавци не живе само у мање развијеним земљама. У САД има их на хиљаде – само у јужном Тексасу 118 случајева

В. Софреновић

ПОПУЛАРНИ
ЗАБАВНИК

КАО ЛОКВАЊ

Да ли прање рубља и одеће одлази у историју? Стручњаци у многим институтима за текстил покушавају да разним врстама тканина, још у току израде, уграде својства биљке локвања. Одећа са „ефектом локвања“, како за сада називају необичну особину ове водене биљке, постаће за време шетње по киши савршено чиста јер ће се прљавштина на њој спојити с кишним капима у куглице које ће се једноставно скотрљати низ тканину.

Тајна чистог локвања лежи у површинској грађи његових листова, по којима се налазе „увоштене“ иглице не дуже од неколико деценија милиметара. Честице прљавштине немају где да се наталоже и задрже на листу јер долазе у додир искључиво с врховима тих иглица. На листу локвања не задржава се чак ни лепак јер са њега само склизне у облику капи и поточића, поневши са собом и честице прљавштине, ако их уопште има.

Тканине израђене по угледу на листове локвања саме би се опрале на киши или би по сувом времену било довољно само их истуширати или замочити у воду и одмах из ње извадити ■

Подморница-авион „Лет у дубине II“ за двоје

ЛЕТЕЋА ПОДМОРНИЦА

Грејем Хокс без престанка машта да достигне успех чувеног океанографа Жака Пикара који је први, и досад једини, стигао до најниже тачке у морским дубинама. Та тачка налази се у Маријанском рову (10.924 метра) у Тихом океану. За разлику од Пикара, који се до дна овог рова спустио у подморници с великим баластом, амерички инжењер Хокс намерава да до ње долети подводним авионом којим лако може да се управља а који је назвао „Лет у дубине II“.

Хоксова подморница-авион има два пара крила и може, захваљујући нарочитом систему управљања, да се креће не само у усправној равни, већ и да се великом брзином диже и спушта. У поређењу с „Летом у дубине II“ и нај-

савременије подморнице за велике дубине, као што је јапанска „Шукаи“ која је заронила до 6500 метара, изгледају гломазне и неспретне као ваздушни балони на топао ваздух.

Хокс је већ успео да 1996. године делимично оствари своју замисао о подводном авиону, када се без тешкоћа у моделу „Лет у дубине I“ спустио у дубину од хиљаду метара крећући се брзином од 12 чворова (20 километара на сат).

Планови за „Лет у дубине II“ – предвиђена су два модела, једносед и двосед – израђени су компјутерском техником, а за остварење једног од њих Хоксу ће бити потребно између 10 и 20 милиона долара ■

К. В.

Већ је створен пластични материјал који се, кад се оштети, сам од себе закрпи као кад човеку огреботина зарасте сама од себе.

Стручњаци Хемијског института универзитета у Илиноису, у Сједињеним Америчким Државама, додају полимерима још при самој изради сићушне куглице напуњене нарочитим лепком. Ако се касније овај вештачки материјал од дуге употребе или под оптерећењем оштети, односно ако се на њему појаве пукотине, распукну се и миникапсуле (пречник им је 0,1 милиметар) из којих лепак истече и затвори напраслине.

Лабораторијске пробе показале су да на овај начин закрпљена пластика задржава 75 одсто своје првобитне чврстоће и отпорности.

ПОДМОРНИЦИ
ЗАБАВНИК
12. 10. 2001.

ПЛАСТИКА СЕ САМА КРПИ

Микроскопски ситне капсуле у вештачким материјалима напуњене су лепком који одмах затвара пукотине

Пластика која се „сама крпи“ моћи ће да се користи при изради свемирских сателита, авиона, мостова, а и за зубне протезе ■

ПИСМА ПЛОВЕ И НЕБОМ И СЕНОМ

СНАЛАЖЉИВИ

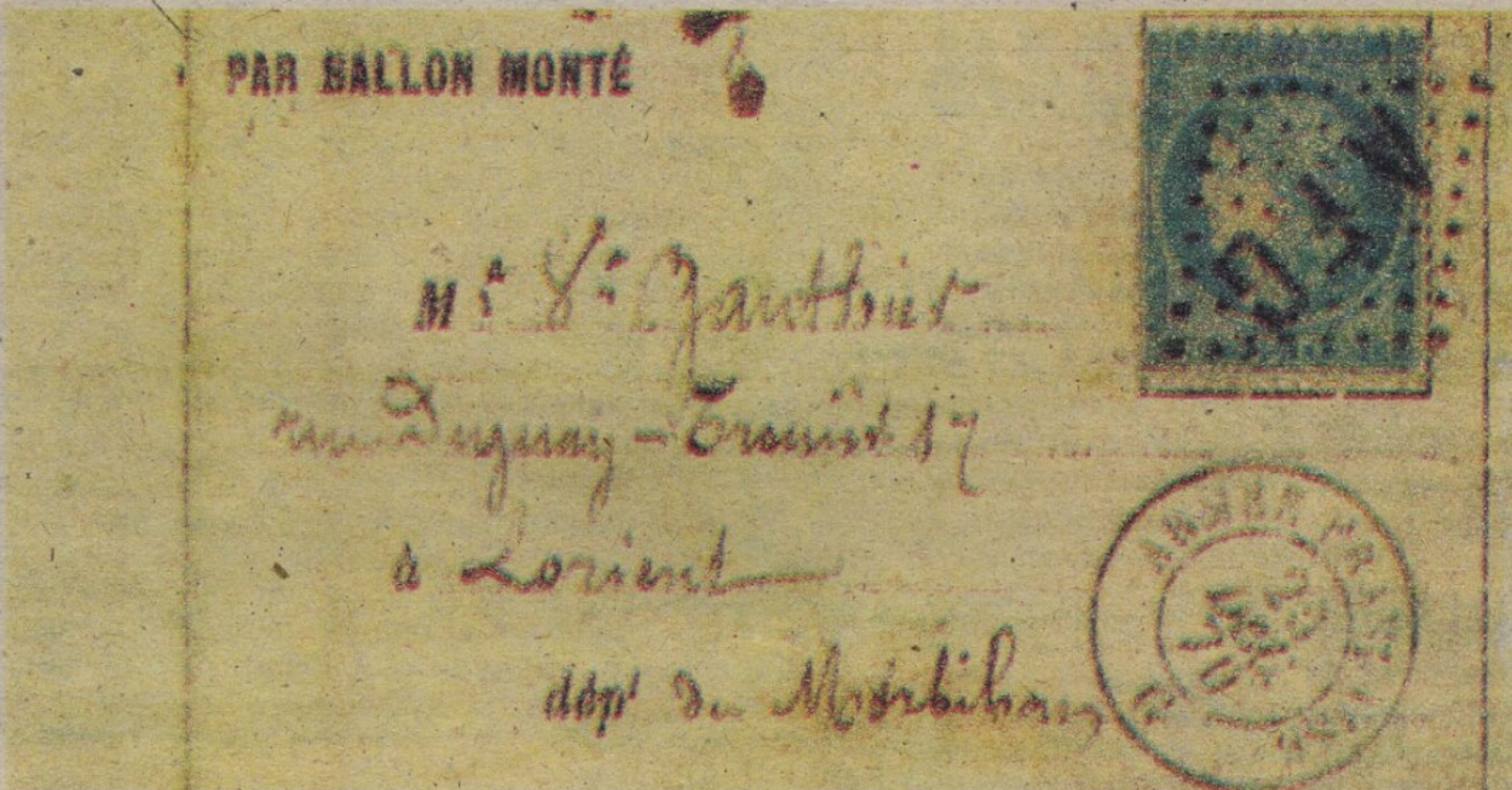
Кад су Бизмаркове трупе
18. септембра 1871. године опколиле Париз, прекинуте
су све, па и поштанске, везе између престонице и
унутрашњости. Французи су се досетили како да се дописују

У лето 1870. године избио је француско-пруски рат. Повод је била тако-звана „Емска депеша“ канцелара Бизмарка од 13. јула 1870, увредљива за Француску, тако да је Наполеон III сматрао да треба да објави рат.

После низа мањих сукоба, у одлучујућој бици код Седана 2. септембра опкољено је и заробљено више од 100.000 француских војника и сам цар Наполеон III. На ту вест 4. септембра у Паризу је проглашена Република која је наставила рат. Четрнаест дана касније, 18. септембра увече, Париз је био потпуно опкољен. Тако су прекинуте и све поштанске везе са Паризом.

„Par ballon monté“

Да би се колико год је могуће пружила подршка трупама у опкољеном Паризу и одржао морал становништва, требало је што пре наћи начин за слање поште из-

Писма послата између 18. септембра 1870. и 28. јануара 1871. године носила су ознаку „Par ballon monté“

међу престонице и унутрашњости. Већ 23. септембра у 8 сати дигао се балон „Нептун“ са 125 килограма депеша и у 11 сати спустио се код Евра.

Леон Гамбета, министар унутрашњих послова, у балону „Арман Барбес“ 7. октобра је напустио Париз да би успоставио одбрану у унутрашњости. Влада Народне одбране већ је била прешла прво у Тур, а затим у Бордо.

Између 18. септембра 1870. године и 28. јануара 1871. године – тог дана потписано је примирје – полетело је 67 балона. Само у 55 била је званична пошта. Писма су носили или они који су управљали балоном или путници, а била су без марака или жигова. Али, она која је слала „Компанија аеростатиста“ (аеростат је тада значио исто што и балон) познатог фотографа и сликара Надара носила су и одговарајући печат. Најмање је било писама упућених у иностранство, не толико у Белгију, Енглеску и

Швајцарску, колико у удаљеније земље Русију, Турску, САД, Бразил, Аргентину...

Сва писма носила су ознаку „Par ballon monté“ (балон, буквално: помоћу покретног балона) исписану руком или у виду печата, а поштарина је износила 20 сантима. Ово су најтраженији примерци у француској и светској филателији. Колико знамо, нема „балонских писама“ упућених у нашу земљу. Додуше, кружила је прича о једном послатом у Нови Сад, али то није потврђено.

Што се тиче овог рата, нека буде забележено и ово: поручник Кара, свршени питамац војне школе Сен-Сир, побегао је из пруског заробљеништва препливавши ледену Лоару „зарадивши“ доживотни реуматизам... Био је то Петар Карађорђевић (1844–1921), касније краљ Србије...

Знатан број балона стигао је без тешкоћа на „слободну

територију“, али је део доспео и у руке непријатеља. Два аеронаута, која су управљала балонима „Жакар“ и „Ришар Валас“, нестала су у

Писмо смештено у куглу од цинка

Стогодишњица „балонске“ поште у Француској је обележена авионском марком од 0,95 франака.

ПАРИЖАНИ

Поруке са филмова које су донесли голубови читане су помоћу „ла(н)терне магије“ – чаробне лампе

мору. Балон „Архимед“ спустио се у јесен 1870. године код места Барле-Насау у Холандији, а 4. новембра балон „Гранд Орлеан“ доспео је чак до Норвешке, недалеко од

Тронтхајма. Сто година касније ово је обележено спомен-жиговима у тим земљама. Поводом стогодишњице „балонске поште“ у Француској је издата авионска мар-

ка од 0,95 франака, на којој је приказан полазак балона испред станице Аустерлиц.

Пиждонограми

Пренос поште, новина и докумената из Париза у провинцију био је, дакле, могућ помоћу балона. С обзиром да балони нису могли да се упуте са „слободне територије“ због непогодних ветрова, преостајао је једино инстинкт голубова. Однети из престонице у кавезима балоним, враћали су се својим власницима са порукама – филмованим депешама, скривеним у цевчицама које су биле учвршћене голубима на репним перима. Птице су пуштане пре подне, када су повољни услови, а стизале су, из Тура или Бордоа, по подне. Читане су помоћу лупе или су пројектоване на велики екран, помоћу „латерне магије“ са електричним луком. Лантерна или латерна магија (латински – чаробна лампа) најстарији је пројекциони апарат на свету. Како ради? Између рефлектора и сабирног сочива поставља се обична лампа, испред сочива се ставља прозачна слика, а испред ње, у краткој цеви, два сочива која је пројектују на неку

белу површину. „Чаробна лампа“ пронађена је у другој половини 17. века.

Пројекције на екрану преписиване су на нарочити формулар у виду телеграма – то су такозвани „пидждонограми“ (pigeon, пидждон – голуб). Између 4. октобра 1870. и 3. фебруара 1871. године, захваљујући поступку микрофотографије, хиљаде службених и приватних порука пренесено је на филму од колодијума малих димензија (уз смањење 1/300). На пример, 21. јануара 1871. године стигао је голуб са 38.700 званичних (обично шифрованих) и приватних порука!

„Boule de moulins“

Нажалост, велики број голубова је страдао. Баш тог јануара, губици су износили 95 одсто, тачније, стигла су само три голуба с порукама. Било је још невоља: 66 одсто пидждонограма било је погрешно прочитано, често је било „црњења“ слике, ваздушних мехурова, изобличења слике... То је довело до увођења још једног начина за пренос поште из унутрашњости у престоницу.

Емил Робер и још два проналазача предвидели

ВРЕМЕПЛОВ

Наполеон III, Шарл-Луј Наполеон (1808 – 1873), братанац Наполеона Бонапарте, после фебруарске револуције 1848. године изабран је за председника Француске Републике, а 1852. године прогласио се за цара Француске („Друго царство“). Учествовао је у Кримском рату 1854 – 1856, рату против Аустрије 1859, акцији у Мексику 1862 – 1867, прикључио Ницу и Савоју, покренуо продирање у Индокину. После заробљавања 1870. године, понижен и осрамоћен, умро је убрзо у егзилу у Холандији.

Трећа Република (1870 – 1940) наставила је рат, али је после примирја Париз капитулирао, те су Пруси ушли у француску престоницу 2. фебруара 1871. године. Потом је проглашена Париска комуна, али била је кратког века. По уговору у Франкфурту, Француска је предала Немачкој Алзас и Лорену, платила велику ратну штету и признала Немачко царство („Немачки рајх“) проглашено 18. фебруара 1871. године у Версају ■

ли су да се писма у Париз шаљу уз помоћ шупље цинкане кугле (у ствари, била је то нека врста ваљка), пречника око 20 центиметара и с крилцима дужине 3 центиметра, које су се бацале у Сену узводно од Париза. Биле су херметички затворене, а како су имале густину нешто већу од воде, потонуле би и ношене речном струјом, доспевале до Париза. На одређеном месту разалићане су нарочите мреже које су

Париз која су тамо и послата – наравно не реком – и носе пријемни жиг француске престонице с датумом 12. фебруар 1871. године. Од тада су неколико пута нађене ове такозване „кугле из Мулена“. На писмима је то потврђено печатом „Нађено у затвореној кутији на обали Сене у Кијбефу, 6. марта 1871.“ Следећа кугла нађена је после велике поплаве 1910. године. Сена је изашла из свог корита и снажна струја избацила је куглу која

Кугла с писмом упућеним из Кана 1871. године нађена је скоро сто година касније

зауостављале ове кугле. Свако писмо послато на овај начин требало је да носи адресу „Париз преко Мулена – Алие“ (Алие је департман у ком је директор поште организовао слање писама према Паризу). Поштарина је износила 20 сантима, а још 80 сантима било је предвиђено за оне који писма нађу.

Подухват је изгледао једноставно, али дешавале су се и незгоде и то велике. Између 7. и 11. јануара 1871. године 35.000 писама спаковано у 55 кугли бачено је у воду у Бреју на Сени, Томерију и са самаског моста. Међутим, зима је те године била изузетно јака, па су санте леда однеле постављене мреже. Кугле се нису зауоставиле у Паризу, него су доспеле чак до ушћа.

Нешто после завршетка опсаде Париза, један контролор нашао је у Мулену 14.600 писама упућених у

је била негде заплетена педесет година.

Пола века касније, у августу 1968. године, један од радника који су прочишћавали корито Сене нашао је једну куглу, а следећа је нађена 14. априла 1989. године.

Како су на јавним продајама ова писма достизала цене више од 100.000 франака, постављено је правно питање: коме припадају писма из кугли и сама кугла? Државни савет коначно је одлучио да кугла припада држави, а писма пошиљалаца не нађу, писма се предају Поштанском музеју. На пример, писмо упућено из Кана 3. јануара 1871. године носи на полеђини печат „Коресп. садржана у „кугли из Мулена“ нађена близу Св. Вандрила, 6. августа 1968“ и примедбу исписану руком „Предато носиоцу права, 23. октобра 1989“, уз жиг Поштанског музеја... ■

Владимир Прикић

„ЗАБАВНИКОВ“

БАЛАДА

У Британском музеју чува се један молитвеник из 14. века на ком је приказана свиња која свира псалтеријум и мачка која свира виолину. Катедрале и цркве широм Европе пуне су скулптура и рељефа животиња свирача: стуб из 12. века у Кантерберијској катедрали, на пример, окружен је са четири животиње – музичара, укључујући јарца који свира обоу и грифона што пребира по жицама харфе.

За сва бића за која данас верујемо да их везују заједничке људске одлике – језик, вера, понашање – некада се сматрало да поседују своју сенку-двојника у животињском свету. Средњовековна црква учила је како животиње немају душу. Међутим, античка схватања о њиховој духовности ипак су преживела векове и изразила се кроз легенде о језику животиња као и о њиховој побожности, чак и њиховој музици.

Један веома популаран облик ловачких песама, које су се у Италији 14. века звале „каћа“, вероватно су прве у историји музике увеле својеврсно опонашање животиња. У ловачким песмама тог доба чују се дозивања ловаца и лавез паса као два гласа који лове један другог, а прати их живописни ритам коњског галопса.

Касније су композитори почели да обраћају пажњу на обичније домаће животиње – мачке, говеда, птице – и тонско сликање постајало је помало смешно. Тако је Адријано Банкијери у свом карневалском мадригалу из 1608.

године укључио „импровизовани животињски контрапункт“ у коме четири певача подражавају симултано оглашавање пса, кукавице, мачке и сове.

Композитор из касног 17. века Адам Кригер написао је вокалну фугу са темом која се пева као „мјау, мјау“. Најчувенија је, ипак, Скарлатијева „Мачја фуга“ за чембало: надахнула га је, рекао је, његова мачка која се шета преко клавијатуре.

Музичко приказивање животиња најчешће је комично. Такав је случај са чувеним Росинијевим „Дуетом мачака“ као и са Пуланковим „Музичким баснама“. Међутим, када је реч о животињама које вребају у пољима, дубокој шуми, дубинама мора или у егзотичним пределима, хумор није баш прикладан за њихово тонско описивање.

Поштовани пеликан

Људи гледају на животиње са радозналошћу и страхом. Уметници су се трудили да их верно представе, мада су често о њима знали веома мало: сетимо се само Дирерових човеколиких слонова и носорога. Осим тога, замашљена је гранична линија између стварних али невидљивих звери и оних које су буквално измишљене. Као последица лоше обавештености уметника дешавало се да се заједно нађу камила, жирафа, митски једнорог и кракен – скандинавско морско чудовиште.

Појава животиња у неком књижевном или ликовном делу из времена ренесансе

ВЕЛИКИХ КУРКИ

Било је то, нема сумње, весело друштво; камила и митски једнорог, жирафа и кракен, кенгури и човеколике мачке: стварне али невиђене звери и оне измишљене делила је замагљена граница. Та весела дружина била је за композиторе велики изазов

обично има поучно, митолошко или медицинско значење. То је можда проишало из Езопових басни или из мешавине учења, погрешних запажања и митологије, које могу да се нађу и у средњовековним енциклопедијама и збиркама басни као што су, на пример, „Етимологије“ Исидора Севилског. Пчела је била узор за штедљивост и предвиђање, лав је уважаван због снаге и поноса. Најнеобичнија је улога пеликана за кога се погрешно веровало да своје младе храни сопственом крвљу, па је поштован због таквог племенитог саможртвовања.

Све ове представе појављују се и у песмама о животињама из тог доба. Христолитског пеликана слави један мотет на латинском, заснован на Монтевердијевом мадригалу. У Жоскеновој забавној песми „Цврчак“ вредноћи и марљивости птица супротстављена је лакоумност цврчка који седи и пева на сунцу. Изузетна песма Орланда Гибонса „Сребрни лабуд“ пореди тихо достојанство лабуда (који пева једино кад треба да умре) са празном галамом тадашњег времена: „Више гусака него

лабудова сада живи, више будала него паметних“.

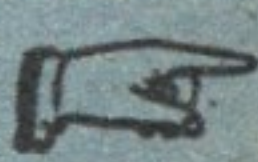
Од касног 18. века „животињска музика“ почела је да се мења. Птице, једине животиње које стварно певају, сада су се преселиле на средишту позорнице, што значи да је инструментална музика могла да поприми „животињске“ одлике. Мачке и псе тешко је дочарати на чембалу, али је певање птица зато лако. Француски барок „обилује“ птицама које по правилу певају као кукавице. Дакенова „Кукавица“ је чувени пример.

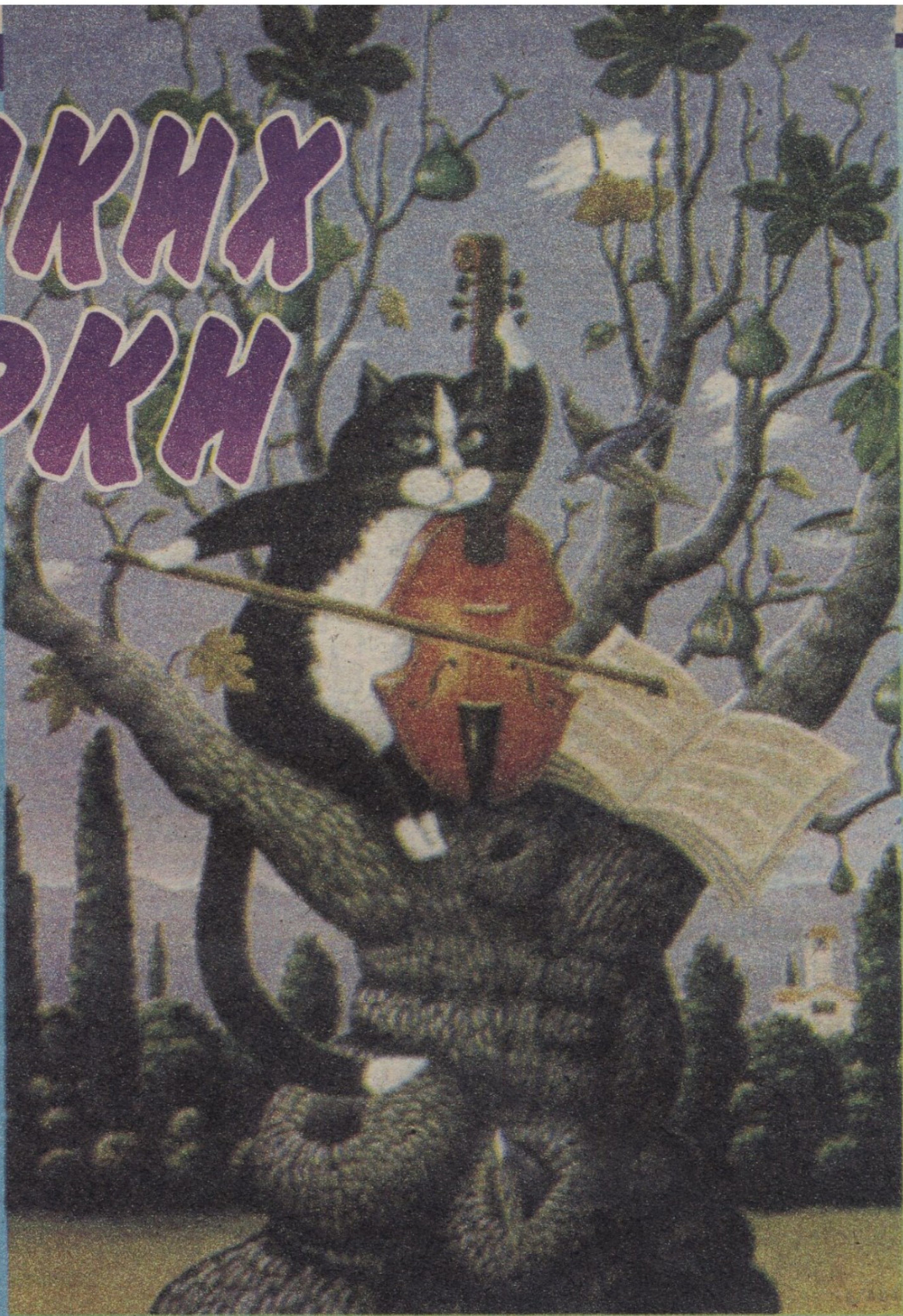
У доба просвећености приказивање животиња наста-

вља се преко Моцартове опере „Чаробна фрула“, али достиже врхунац у Хајдновом ораторијуму „Стварање света“. Овде животиње парадирaju једна за другом, од моћног орла, кога следе остале птице, рибе и сисари, а завршава црв. Замислите послугу у једном племићком дому, поређану према положају, од главног слуге – надзорника, до помоћних собарица и знаћете како то изгледа.

Није изненађујуће што су птице постале и један од најважнијих романтичарских симбола. Почело је Бетовеном „Пасторалном симфо-

нијом“. Касније у 19. веку идеја о птицама као гласницима душе представљена је у Шумановој клавирској минијатури „Птица као пророк“ и у Листовој клавирској композицији „Фрањо Асишки разговара с птицама“, а најживописније у опери „Зигфрид“ Рихарда Вагнера у којој птица главном јунаку открива судбину.

У позном романтизму приказивање животиња најчешће је везано за ведро расположење. У чувеном Сен-Сансовом „Карневалу животиња“ кенгур је приказан скокови-
ма горе-доле на клавиру,

лабуд меком мелодијом виолончела. Традиција се наставила у 20. веку са Дебисијевим мудрим слоном из успаванке у циклусу „Дечји кутак“. Пуланк је пружио бескрајне примере животиња ухваћених у музички кавез, као што је камила која отвара његов циклус композиција „Зверињак“.

Многе од „музичких“ животиња у 20. веку су човеколике, нарочито у костимима, као што су „Мачке“ Лојда Вебера. Свет бајки вратио се кроз Јаначекову оперу „Мудралија“ и бројне руске песме Игора Стравинског.

Најдаље од свих композитора отишао је Оливије Месијан. Он је целог свог живота посматрао птице, изучавао њихово певање и преносио га у музику. Израчунао је да птичје срце куца три пута брже од људског, па је мелодије птичјег певања, које је забележио, троструко успоравао да би их приближио људском уху.

Мачке

Мачје мјаукање небројено је пута дочарано музиком, од „Сонате за виолину соло“ Хајнриха Бибера, преко Моцартових „Варијација за клавир“, Росинијевог комичног дуета две мачке. Мачка као домаћа животиња духовито је дочарана и са три кларинета у „Мачјој берсези“ Игора Стравинског у којој тата-мачак чита новине, а маче непрестано запитује када ће завршити. Оно дивље и необјашњиво, што врло често обузима мачке, у музици се дочарава кроз изненадне скокове у мелодији или кроз меке ударце шапом као у портрету мачке у композицији „Лепа и вук“ Сергеја Прокофјева.

Доживљај ноћи често је повезан са великим и малим мачкама. То можете да чујете у Соговој песми „Мачка“, као и у песмама које су Вирцил Томсон, Џон Тавнер или Бенџамин Бритн писали на стихове Блејкове песме „Тигар“. Лав, краљ џунгле, баш тако је приказан у Персловој поставци Езопове басне „Мајмун, лав, лисица и магарец“ или у Пуланковом „Заљубљеном лаву“.

Рибе

У музици пре раздобља романтизма појавило се тек неколико водених створења, са изузетком летеће рибе. Издужени, светлуцави облици које оне праве приказани су у Вилкисовом мадригалу „Тула, период космографије“. У поређењу са овим, пасто-

рални звук Шубертове песме „Пастрмка“ не изгледа нарочито. Рибе нису биле нарочито надахнуће за композиторе јер не производе никакве звуке. Хладноћа риба и санолика лепота њиховог света заобилазила је музику све до краја 19. века када је закупила и пажњу сликара. У Сен-Сансовом „Акваријуму“ и Дебисијевој „Златној рибици“ задивљујуће је дочаран бестежински свет риба.

У 20. веку откривена је технологија која је забележила песму китова, што је донело и неколико композиција Џорџа Крама и Тима Шустера.

Гмизавци и водоземци

Тешко је осетити топлину према створењима која се крећу стомаком, што веро-

су гмизавци осликани уз мешавину ругања и озбиљности.

Медвед

Медведи су у средњовековним бајкама халапљиви, троми, себични. Отуда се и у музици обично приказују кроз трапави плес, као у Сметаниној „Чешкој игри бр. 2“, Хајдновој Симфонији бр. 82 „Медвед“ или у „Петрушки“ Игора Стравинског, а у Вагнеровом „Зигфриду“ меда излази на позорницу. Ипак, медвед је изузетак међу већином животиња по томе што је по њему названа цела опера – Волтонов „Медвед“. У кантати „Свадба“ Игора Стравинског, опет, губи шапу, потом прави дрвену, упада у колибу старог повца ко-

ји је за све криз и – поједе и старца и његову жену.

Магарци

„Да ли разумеш или си као магарац који свира харфу?“ Ово питање, које је писац из 5. века Бецијус ставио у уста филозофу, показује древну склоност да се магарци прикажу као глупи, тврдоглави и немусикални. Ове особине приказане су и у мадригалу Орација Векија „Магарећи оркестар“ у ком магарец тврдоглаво свира погрешну ноту.

Због стрпљивости и скромности магарац је ипак понекад омиљен. То је порука многих „магарећих“ дела, као што су Хофмајстеров трио флаута „Кокошка, кукавица и магарац“, Иберов „Мали бели магарац“, песма „Магарац“ Хенрија Коуела, Рубинштајнова песма „Магарац и сла-

вуј“ и представљање магарца у Сен-Сансовом „Карневалу животиња“. У Менделсоновој увертири за „Сан летње ноћи“ чак и магареће њакање постаје угодно за слушање.

Птице

Птице чије певање није лепо заобишли су композитори барока и романтизма. Врапца на пример. Његово цвркутање тешко да је вредно опонашања, али он заслужује почасти јер је довео Венерине кочије на земљу, што је епизода забележена у кантати „Венера“ Џона Блоуа.

Птица као грабљивица вешто је заобилажена, а срећемо је у Бердовој песми „Похлепни јастреб који се ухватио у замку“ из 1589. године. Хајднова Симфонија број 83 „Кокошка“ више подражава кокошкино ходање него њено оглашавање. Емануел Шабрије поступа на исти начин у „Виланели малих патака“ и у „Балади великих ћурки“.

Није изненађујуће то што је Стравински, који је једном изјавио да воли дисонанцу, волео певање птица које би други композитори најрадије заобишли. Његове три песме из „Сећања на детињство“ усхићују се дисонантним крештањем свраке, вроне и чавке. Сова је била омиљена тема романтичарских сликара, али су је композитори избежавали. У мадригалу „Слатка сова из Сафолка“ Томаса Вотора она изгледа сасвим безазлено, док у завршном ставу Јаначековог клавирског циклуса „Обрасле стазе“ постаје застрашујући наговештај смрти.

Инсекти

Талас топлих осећања за животиње код романтичарских композитора заобишао је инсекте, изузимајући, наравно, лептира. Клавирска литература пуна је ових паунова у свету инсеката. Привукли су пажњу Шумана и Маснеа, међутим, многи инсекти надахњују људе својом марљивошћу.

Код Равела срећемо цврчку, код Бритна скакавца, пчелу код Френка Брица и бумбара код Римског-Корсакова, Пуленк има чак читав „Инсектаријум“, муву срећемо у Бартоковој композицији „Из дневника једне муве“, осу код Вона Вилијемса, буву код Бетовена и Мусоргског, а обада код Шостаковича ■

Припремила
Ивана Комадина

НАСТАВНИК
ЗАБАВНИК

12.10.2001.

1956.

РОЂЕНИ

26. јануар: Лазар Ристовски, наш клавијатуриста и композитор.

31. јануар: Џон Лајдн, певач британске панк-групе „Секс пистолс“.

6. јун: Бјерн Борг, шведски тенисер, један од најбољих свих времена.

23. септембар: Паоло Роси, италијански фудбалер.

29. септембар: Себастијан Коу, британски тркач, вишеструки светски и олимпијски победник.

18. октобар: Мартина Навратиљова, чехословачка, касније америчка, тенисерка, једна од најбољих свих времена ■

УМРЛИ

23. јануар: Александар Корда, британски филмски редитељ.

17. март: Ирена Жолио Кири, француски нуклеарни физичар.

18. март: Николај Велимировић, православни теолог, монах и епископ.

11. август: Џексон Полок, амерички сликар, погинуо у саобраћајној несрећи.

14. август: Бертолд Брехт, немачки песник и драмски писац.

16. август: Бела Лугоши, амерички филмски глумац мађарског порекла.

6. септембар: Алекс Рејмонд, амерички цртач стрипова („Флаш Гордон“, „Рип Кирби“...).

15. септембар: Емил Нолде, немачки сликар.

28. септембар: Вилијем Боинг, амерички пионир ваздухопловства.

4. новембар: Милоје Васић, први српски дипломирани археолог, оснивач ове науке код нас.

18. новембар: Добрица Милутиновић, наш велики позоришни глумац ■

Милоје Васић,
археолог
који је ископао Винчу

ЗАБРАЊЕНО

13. новембар, Вашингтон: расно подвајање у аутобусима које је Врховни суд САД прогласио неуставним ■

ИЗАБРАНИ

15. фебруар, Хелсинки: премијер Урхо Кекконен за председника Финске.

23. јун, Каиро: пуковник Гамал Абдел Насер за председника Египта ■

ПОНОВО ИЗАБРАН

6. новембар, Вашингтон: републиканац Двајт Ајзенхауер други пут за председника САД ■

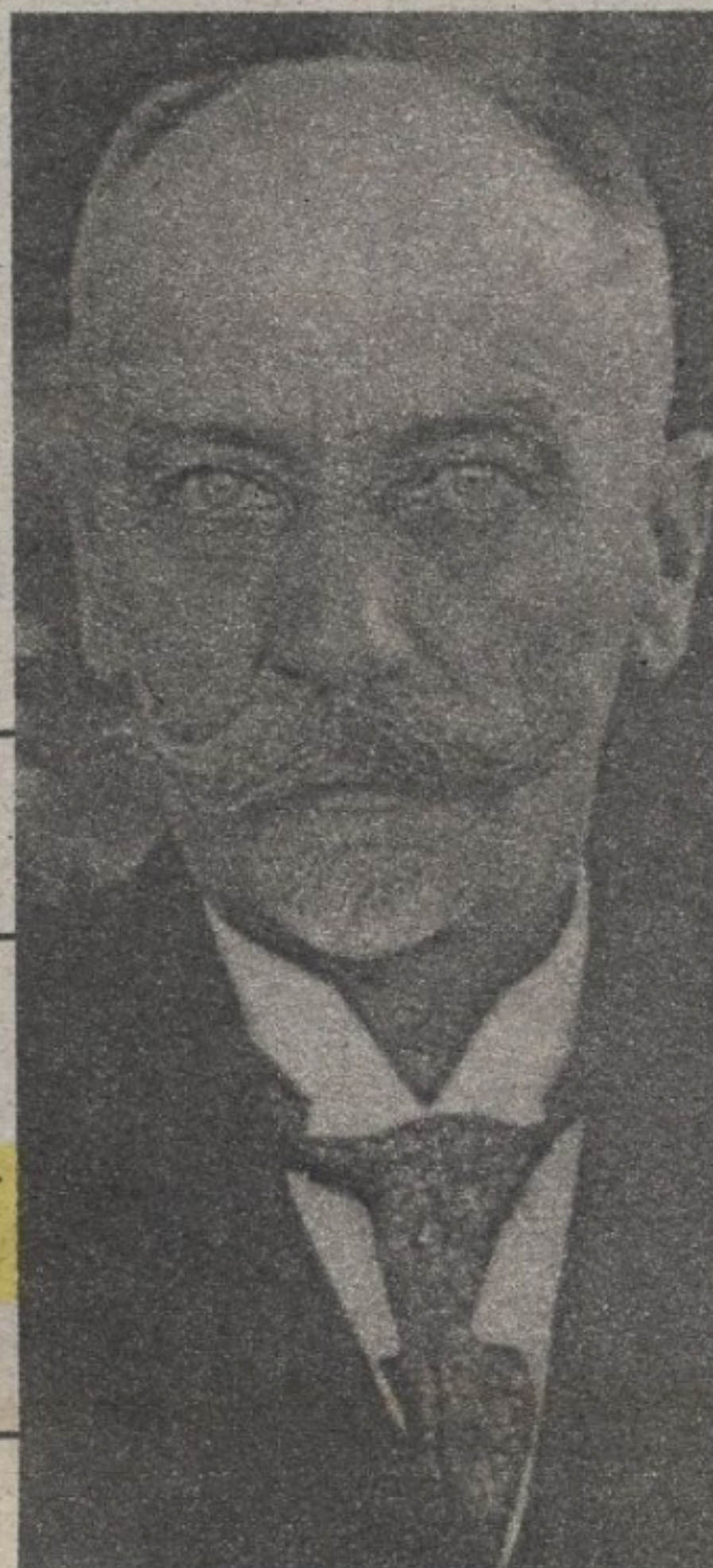
ПРОГЛАШЕНО

1. јануар, Картум: Република Судан.

23. март: Исламска Република Пакистан ■

ШПИЈУНАЖА

4. јул: CIA послала у прву шпијунску мисију изнад СССР извиђачки авион U-2 ■

НЕМИРИ

10. март, Кипар: избили зато што су Британци депортовали архиепископа Макариоса, грчког кипарског вођу.

29. јун, Пољска: радници против комунистичке владе ■

НЕЗАВИСНОСТ

2. март: Мароко од Француске.

20. март: Тунис од Француске ■

ИЗУМИ И ОТКРИЋА

● Александар М. Понијатов из америчке компаније „Ам-пекс“ направио видео-рикордер за широку употребу.

● Амерички цитолог румунског порекла Џорџ Паладе открио **рибозоме**, субмикроскопске делове ћелије.

● У употребу улази **кобалтна бомба** за лечење тумора и рака.

● Швајцарски физичар Ф. В. Милер изумео **јонски микроскоп**.

● Почињу да се користе **подморски телефонски каблови** за телефонске разговоре између Европе и САД.

● Направљен **ултрасонични даљински управљач**.

● Телефонска компанија „Бел“ произвела **видео телефон**.

● Џон Бахус и компанија IBM лансирају **фортран**, први високоразвијени програмски језик.

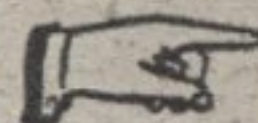
● Амерички лекар и биохемичар Артур Корнберг открио **процес биосинтезе дезоксирибонуклеинске киселине (ДНК)**.

● У заливу Минамата у Јапану откривено обољење **централног нервног система** названо болест минамата које изазивају органска једињења што садрже живу. Ово је изазвало ширење покрета против загађивања мора.

● Немачки конструктор Феликс Ванкл направио **мотор са унутрашњим сагоревањем с ротационим клипом** назван Ванкелов мотор.

● Експерименталним путем доказано **постојање неутрина**, веома ситних честица чија је маса мања од стотог дела масе електрона, које нису наелектрисане, али имају огромну енергију. Хипотеза о неутрину изнета је још 1927. године.

● Праве се први видео-телефони ■

Швајцарски инжењер Жорж де Мертрал усавршио је свој изум за причвршћивање **VELCRO**: састоји се од две најлонске траке од којих је једна прекривена хиљадама сићушних кукица, а друга хиљадама сићушних омчица које се хватају за кукице. Назив **VELCRO** комбинација је речи *french velours* (француски сомот) и *crochet* ■

НОБЕЛОВЕ НАГРАДЕ

МИР: Није додељена.

ХЕМИЈА: Британски хемичар Сирил Норман Хиншелвуд и совјетски физичар и физикохемичар Николај Николајевич Семјонов.

ФИЗИКА: Амерички физичари Вилијам Брадфорд Шокли, Џон Бардин и Волтер Хаузер Бретејн.

МЕДИЦИНА: Андре Курнан, француски лекар, Вернер Форсман, немачки хирург и уролог и Дикинсон Вудруф Ричардс, амерички физиолог ■

КЊИЖЕВНОСТ: Хуан Рамон Хименес, шпански песник ■

ОБЈАВЉЕНО

„Балкон”, комад француског драмског писца Жана Женеа.

„Урлик”, збирка поезије највећег америчког песника „бит” покрета Алена Гинзберга.

„Кључ”, роман јапанског књижевника Јуникаира Танизакија.

„Осврн се у гнев”, комад британског драмског писца Џона Озборна.

„Велика сертана”, роман бразилског књижевника Жоаоа Гимараниса Розе.

„Умеће љубави” америчког филозофа и психоаналитичара немачког порекла Ериха Фрома ■

КРУНИСАН

2. мај, Катманду: непалски краљ Махендра ■

АТЕНТАТ

29. септембар, Панама: председник Никарагве диктатор Анастасио Сомоса подлегао ранама задобијеним приликом атентата 22. септембра за време посете Панамском каналу. Наследио га је син Луис Сомоса ■

ОКУПАЦИЈА

29. октобар до 3. новембра: у Суецком рату Израел заузео египатске територије Газу и Синај ■

ВЕНЧАЊЕ

19. април, Монако: кћерка америчког милионера филмска звезда Грејс Кели и принц Реније III од Монака ■

ОТВОРЕНО

16. јануар, Италија: Зимске олимпијске игре у Кортини д'Ампецо ■

22. новембар, Аустралија: 16. летње олимпијске игре у Мелбурну ■

ПРВИ ПУТ

10. март, Сасекс, Британија: први авион који је летео брже од 1600 километара на час је „фери FD-2” којим је пилотирао Питер Твис. Достигао је брзину од 1820 километара на сат.

11. октобар, Аустралија: прва британска атомска бомба бачена је изнад Маралинге на југу Аустралије.

17. октобар, Британија: краљица Елизабета II отворила пр-

ву британску нуклеарну електрану у Калдер Холу.

21. новембар: први британски нуклеарни реактор за производњу тешке воде отворен у Харвелу, грофовија Беркшир ■

ГЛАВНИ ОСКАРИ

Најбоља женска улога: италијанска глумица Ана Мањани у филму „Тетовирана ружа”.

Најбоља мушка улога: амерички глумац Ернест Боргнин у филму „Марти”.

Најбоља режија: амерички редитељ Делберт Ман за филм „Марти”.

Најбољи филм: „Марти” Делберта Мана ■

ФИЛМОВИ

„Пут око света за 80 дана” америчког редитеља Мајкла Ан-

Ана Мањани

дерсона с Дејвидом Нивеном и Ширли Меклејн.

„Десет божијих заповести” америчког редитеља Сесила Б. де Мила са Чарлтоном Хестоном, Јулом Бринером, Едвардом Робинсоном и Ен Бакстер.

„Моби Дик” америчког редитеља Џона Хјустона с Грегоријем Пеком.

„Рат и мир” америчког редитеља Кинга Видора са Одри Хепберн, Хенријем Фондом, Мелом Ферером, Виториом Гасманом.

„Аутобуска станица” америчког редитеља Џошуе Логана с Мерилин Монро и Дебором Кер.

На дан 29. јуна холивудска звезда Мерилин Монро венчала се са америчким драмским писцем Артуром Милером. Ово је њен трећи брак, а његов други ■

„Краљ и ја”, амерички мјузикл Валтера Ланга с Јулом Бринером, Дебором Кер, Ритом Морено и Мартином Бензоном.

„Трагачи” америчког редитеља Џона Форда са Џоном Вејном, Џефријем Хантером, Натали Вуд и Вером Мајлз ■

НАШЕ МЕДАЉЕ

Мелбурн: на 16. олимпијским играма Југославија освојила сребрне медаље у ватерполу, фудбалу и атлетици (маратон Фрањо Михалић).

МУЗИЧКИ ХИТОВИ

„Heartbreak Hotel”, Елвис Присли.

„Que sera sera”, Дорис Деј.

„I'll Be Home”, Пет Бун ■

Југословенска репрезентација која је освојила сребрну олимпијску медаљу

НАПАД НА СУЕЦКИ КАНАЛ

6. НОВЕМБАР, КАИРО

Шест дана пошто су британске, француске и израелске снаге почеле да бомбардују египатске аеродроме и радиостанице, њихове трупе заузеле су Порт Саид и крећу се на југ дуж Суецког канала. Инвазија је одговор на национализацију Суецког канала коју је извршио председник Египта Гамал Абдел Насер, а у коме британска и француска предузећа имају највише деоница. Египћани су канал онеспособили за пловидбу потопивши у њему већи број бродова.

Односи Насерове владе и западних сила погоршали су се прошле године када је Насер потписао уговор о наоружању са СССР и званично признао комунистичку Народну Републику Кину. САД су одмах повукле понуђену помоћ за изградњу Асуанске бране. Насер је 26. јула објавио национализацију Суеца назвавши га „наш канал” од чијих ће се прихода Асуанска брана градити ■

Бродови које су после битке Египћани потопили на улазу у Суецки канал ■

РАСКРИНКАН МАСОВНИ УБИЦА

10. МАРТ, МОСКВА

На 20. конгресу Комунистичке партије СССР Никита Сергејевич Хрушчов одрекао се Стаљина и „култа личности” који је овај гајио. У осећајном говору који је запрепастио цео свет Хрушчов је покојног диктатора назвао параноичним деспотом и масовним убицом и осудио га за рђаву процену упозорења о Хитлеровој инвазији 1941. године, лошег вођења Другог светског рата и изазивање сукоба с југословенским председником Јосипом Брозом Титом ■

МАЂАРИ ПРОТИВ СОВЈЕТСКОГ САВЕЗА

26. ОКТОБАР, БУДИМПЕШТА

Дуготрајно незадовољство Мађара претворило се у отворену побуну против совјетског притиска. Током последња три дана на улицама престонице бесне сукоби између стотина хиљада демонстраната који извикују антисовјетске пароле и захтевају да Совјети иду кући и тајне полиције која, уз помоћ совјетских трупа размештених у Будимпешти, покушава да заведе ред.

Имре Нађ, вођ националне борбе за слободу и демократију, прихватио је положај председника владе и наредио совјетској војсци да се повуче из Мађарске. Побуна против комунистичке песнице Совјетског Савеза почела је још у марту, а подржали су је и студенти и интелектуалци. У целој земљи порушени су Стаљинови споменици.

До најжешћих сукоба дошло је 19. октобра после састанка Удружења књижевника Мађарске. Донето је шеснаест резолуција којима се захтевају вишепартијски избори, пуштање на слободу политичких затвореника, либерализација економије и отпуштање стаљиниста с највиших положаја у земљи ■

Мађарском
падају
Стаљини

ХРУШЧОВ ШАЉЕ ТЕНКОВЕ

5. НОВЕМБАР,
БУДИМПЕШТА

Совјетске трупе и тенкови које је послао први секретар Централног комитета Комунистичке партије СССР Никита Сергејевич Хрушчов прешли су мађарску границу 1. новембра и већ следећег јутра нашли се пред Будимпештом. Мађарски премијер Имре Нађ тражио је од Уједињених нација да Мађарској признају неутралност, али је одатле стигао само апел Совјетима да се повуку.

Молотовљеви коктели и гранате којима су се демонстранти супротставили Црвеној армији нису били довољни да је зауставе и војска се кретала улицама сејући смрт. Процењује се да је 25.000 грађана убијено, 150.000 повређено, а 200.000 побегло из земље.

Тродневна артиљеријска ватра из тенкова угушила је побуну у Будимпешти на чијим је улицама завладала гробна тишина. Последње речи које су се чуле преко Радио-Будимпеште биле су: „Помоћ, помоћ, помоћ!“ Судбина Имреа Нађа није позната. На његово место постављен је генерални секретар Комунистичке партије Мађарске Јанош Кадар ■

Тенкови руше Будимпешту

...НА ПРВОМ ТАКМИЧЕЊУ ПЕСМА ЕВРОВИЗИЈЕ ОДРЖАНОМ У ЛУГАНУ, ШВАЈЦАРСКА, ПОБЕДИЛА ШВАЈЦАРКИЊА ЛИС АЛИСЈА...

Елвис баца
публику у
транс

ЕЛВИС ХАРА СВЕТОМ

Свет популарне музике заувек је промењен априла месеца када се „Heartbreak Hotel“ Елвиса Прислија нашао на првим местима свих топ-листи САД и Европе. Двадесетједногодишњи бивши возач камиона освојио је срца америчких тинејџера хитовима као што су „Blue Suede Shoes“ и „Don't Be Cruel“.

Нико никада није певао као Елвис Присли нити изгледао као он, а његови покрети телом донели су му надимак „Elvis the Pelvis“ (pelvis = карлица). Неки људи шокирани су Елвисовим сировим секс-пилом, али млади лудују за њим. Његов први наступ у емисији „Ед Саливен шоу“ гледао је рекордан број људи: више од 50 милиона особа што је око 82 одсто укупног броја америчке телевизијске публике ■

Бојана Дожић

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

ТО ЈЕ МОЈА

ДВОЈНИЦА...

Јунски дан 1999. године био је у Москви неуобичајено врућ и спаран. Музичари у Великом холу Московског конзерваторијума умотавали су се за време пауза у влажне чаршаве. Сви чланови оркестра одлично су свирали и нису изневерили руску челисткињу која је дошла у отаџбину да сними своју прву плочу.

Чим се снимање завршило, сви су пожурили у своје хладњикаве хотелске собе. У раскошној дворани било је тихо. Нина Котова остала је сасвим сама. Двадесетдеветогодишња музичарка, права као стрела, прошла је између празних седишта и попела се на позорницу испод огромне куполе.

Затворила је очи и ослушнула. Чула је музику... Рахмањина, Чајковског... А изнад свих инструмената разлегали су се дубоки, звучни тонови контрабаса њенога оца, виртуоза Ивана Котова.

Он није био међу живима већ четрнаест година, али је Нина, стојећи на месту на ком је и он вежбао и наступао, осећала његово присуство и енергију као и близину и снагу свих великих мајстора који су икада ту свирали.

Иван Котов био је не само физички, већ и у сваком погледу велики човек. Огромни контрабас држао је лако као да је виолина. Када је имала три године, Нина је често у отворе контрабаса бацала бомбоне и њен отац је у том несташлуку уживао. Само коју годину касније она је открила топао звук виолончела, инструмента по облику сличног очевом, само много мањег.

Када је са седам година добила позив да студира чело на Московском конзерваторијуму, Нина је сатима вежбала све док јој се прсти не би раскрварили. Наслањала је тешку фотељу на врата своје собе да би спречила мајку да уђе и прекине је.

Док је мала Нина уживала у свету музике, пред њеним оцем затварало се све више врата. Поносан и независан Иван Котов није био у милости совјетских власти које су га држале за бунтовника. И, мада је био признати виртуоз, његови политички ставови стали су на пут његовом сјајном таленту и блиставој музичкој каријери.

Нина са својим виолончелом
позира за музички часопис

... говорила је руска лепотица
и светски топ модел Нина Котова када су новинари
разговарали с њом о успеху и плановима на модној писти

Нина је обожавала свога оца и тешко јој је падало да га гледа одбаченог. Године 1985. петнаестогодишња Нина освојила је прво место на чувеном Међународном музичком такмичењу у Прагу. Радост због успеха трајала је кратко јер је њен отац, оболео од плућа, морао у болницу. Умро је у 35. години.

Нини је узрок очеве смрти био јасан: његов дух скрхан је непрекидним притиском власти. Била је убеђена да ће се сад, када је отац отишао, притисак пренети на њу и њену музику. И била је у праву. Није јој дозвољен ни један једини јавни наступ, а њен успех у Прагу сасвим је прећутан.

Шаљите је напоље!

Успех у Прагу обично је за музичара улазница за сјајну каријеру. Нини Котовој код куће нико, осим најуже родбине, није смео ни да честита. Њен професор виолончела састао се с њеном мајком у подземној железници да их нико не би видео ни чуо и само јој је у пролазу шапнуо: „Шаљите Нину напоље, овде јој нема будућности!”

Прилика за одлазак указала се тек две године касније када су је пријатељи из Немачке позвали у посету. Професор виолончела написао јој је препоруку за свог колегу на Конзерваторијуму у Келну. Али, пре него што је могла и да помисли на пут у иностранство, Нина је морала да добије совјетску визу, што је било веома тешко.

„Чега то тамо има, а овде нема?”, питао ју је човек из тајне полиције КГБ када је поднела молбу. „Слободе”, помислила је и одговорила: „Само желим да упознам нову земљу. Враћам се кроз месец дана.” И, што је било невероватно, добила је дозволу да изиђе из Совјетског Савеза.

Тако је, у пролеће 1989. године, Нина Котова вратила Конзерваторијуму државно виолончело, спаковала се, узела очев контрабас и једног сунчаног поподнева села у воз за Немачку.

Вешалица за одећу

Док се Совјетским Савезом ширила нада у већу слободу и бољу будућност, Нина је примљена на Келнски конзерваторијум на ком је студирала до 1990. године да би 1992. добила стипендију за Универзитет Јејл у Сједињеним Америчким Државама.

Али, новац за живот који је успела да уштеди брзо се истопио. Морала је да напусти Јејл и пресели се у Њујорк, где је било лакше наћи неки посао.

Нина Котова била је права руска лепотица истакнутих јагодица, великих очију и савршене грађе и пријатељица јој је предложила да учествује на конкурс агенције за моделе „Форд”. Нина је без размишљања одбила, њена једина љубав је виолончело и ништа друго је не занима.

Али, није имала ни новца, а ни виолончело. Имала је само своју лепоту. Тако је први пут у животу ставила на трепавице мало маскаре и отишла у „Форд”. Агенција је одмах с њом потписала уговор и, пре него што се осве-

Код куће, између два гостовања, Нина чита композицију „Реминисценција” коју је написала у спомен на свог оца

стила, Нина је трчала с једног реклам-ног снимања на друго. Касније је прешла у агенцију која се звала „Клик”.

Она никада, чак ни на модним пистама усред зујања камера и аплауза, није себе видела у свету високе моде коју је представљала по целом свету. „Све ово сасвим је бесмислено”, говорила је себи. Осећала се нелагодно што своје тело излаже као вешалицу за одећу.

Нинка, како су је звали, није себе препознавала у девојци која се све чешће појављивала у чувеним америчким и европским модним часописима. „То нисам ја”, рекла је у интервјуу једном америчком новинару. „То ће бити нека моја двојница!”

Одлазак с писте

Од првог новца који је зарадила купила је скромно виолончело. Назвала га је „Господин Виолончело” и за њега увек куповала посебну авионску карту кад год је путовала, а путовала је веома често. И у паузама снимања и ревија вежбала у својој хотелској соби губећи се у чарима музике.

Музичка страна њене личности постајала је све изражајнија и она је 1995. године, на запрепашћење свих, прекинула каријеру топ модела и преселила се у Лондон где су живели њена мајка и очух. „Ја сам музичар од своје седме године”, говорила је Нина својим разочараним пријатељима из света високе моде.

У Лондону је вежбала месецима по десетак сати дневно да би се вратила у ранију форму и у нови стари живот. У пролеће 1996. године била је спремна за јавни наступ. Тада су, на дан рођен-дана Ивана Котова, њени мајка и очух приредили концерт и забаву у свом богатом лондонском дому.

Пио се шампањац, служен је кави-јар и Нина је одржала солистички концерт у приватној, породичној дворани. Неколико месеци потом добила је хитан позив од свог менаџера. Челиста који је требало да наступи у угледном лондонском Вигмор холу отказао је. Да ли би Нина могла да

упадне уместо њега? До концерта има само 15 дана!

Миљеница и звезда

На дан 22. јула 1996. године Нина је у свечаној црвеној хаљини, направљеној по замисли њене мајке, села с виолончелом на позорницу Вигмор хола. Било је договорено да свира и своју прву композицију у дворани где су за последњих 90 година дебитовали готово сви великани музичке уметности.

Нина је свирала дела Прокофјева, Чајковског и, потом, сопствену композицију „Цртице с модне писте”, музичку интерпретацију своје две године проведене у свету модела и високе моде.

Овај наступ био је пресудан и лансирао је младу челисткињу у орбиту сасвим другачију од оне којом се крећу манекени. Одмах је постала миљеница свих масовних медија, звезда свих часописа, не само модних као раније.

Слике на њеном дебитантском албуму из 1999. године, снимљеном под куполом Московског конзерваторијума где је некада наступао и њен отац, приказују Нину Котову у богатој хаљини од свиле и сатена, са шминком која истиче њене татарске јагодице и очи као у срне.

Виолончело „гварнери”

Купци су доказали да је неодољива: њен први компакт диск продат је у 46.000 примерака, што је веома много за класичну музику.

Откако је сишла с модне писте, Нина Котова наступала је у ваљда свим великим концертним дворанама света. Њен „Господин Виолончело” отишао је у пензију и она данас свира на скупоченом, милион долара вредном челу „гварнери” из 1696. године.

Када није на гостовању, Нина живи у својој кући у Даласу, Тексас, док се кућа у коју ће се преселити чим се ускоро уда, обнавља.

Нинин највећи успех је што је нашла срећу у безграничном свету музике. Она зна да је Иван Котов стално слуша

Б. Д.

(11)

ДЕСЕТ ЗЛАТНИХ ПРАВИЛА

Када је реч о гитари, са сигурношћу се може рећи да је професор Бошко Радојковић један од најугледнијих и најискуснијих музичких педагога у нашој земљи. Директор „Гитар арт” фестивала, оснивач Југословенске асоцијације класичних гитариста, свестрани Бошко Радојковић (1966) најчешће је ипак у друштву својих талентованих ђака, ученика београдских музичких школа „Коста Манојловић” и „Јосип Славенски”: организује им концерте, води их на својеврсне турнеје, такмичења на којима постижу изванредне резултате. Иако је живот посветио гитари, Бошко Радојковић касно је почео да свира, тек у осмом разреду основне школе. Био је самоук, али је потом кренуо у музичку школу, па на Факултет музичке

уметности... Можда због тога врло добро разуме све који воле гитару, без обзира на претходно музичко образовање. Тако је за крај „Забавникове” мале школе гитаре написао десет (златних) правила за гитаристе почетнике (а и остале гитаристе) у нади да ће гитара постати и остати њихов верни пријатељ.

1 Добро размисли која ти се музика највише допада (класична, рокенрол, џез, народна), па на основу тога нађи праву особу која ће ти помоћи да набавиш одговарајућу гитару (класичну, акустичну или електричну), као и литературу за учење.

2 Немој да мислиш да на самом почетку неизоставно треба да се определиш за једну од поменутих гитара. Упамти, све те гитаре (акустична, класична и електрична) имају по шест жица које се све исто зову и стимулишу. Разликују се по звуку, облику и начину свирања.

3 Пошто си нашао гитару и професора, крени на часове и буди вредан. Поштуј свог професора, али и гитару, чувај је (што даље од топлог и хладног) и пажљиво слушај који се звук ствара док веж-
двадесет четири

баш као и док други свирају.

4 Не очекуј да ћеш за неколико дана или недеља сјајно свирати. Зато буди стрпљив, пусти време нека иде. Свакодневно вежбање, уколико си усредсређен, даће видљиве резултате.

5 Да би лепо свирао, требало би да разумеш оно

што свираш, што значи да се нешто и не може научити искључиво кроз свирање, већ је неопходно и основно музичко описмењавање

6 (музичка теорија, солфеџо...)

7 Постоји велики број школа и различитих начина учења будући да од типа гитаре зависи и начин држања, положај леве и десне руке... Труди се да што пре нађеш свој најприроднији положај приликом свирања, положај који ти омогућава потпуну опуштеност и покретљивост прстију без великих замарања. Касније се положај и нека правила могу мењати, али осећај слободе док свираш – увек остаје.

Бошко Радојковић: увек са својим ученицима – гитаристима којима је наменио десет најважнијих савета

8 Осећај за ритам и мелодију, као и природна покретљивост, основа су за добро свирање. Све се те особине, међутим, непрестано развијају кроз вежбање. Код некога брже, код некога спорије, зависно од талента, уложеног рада и узраста.

9 Док свираш, покушај да певаш у себи (може и обрнуто).

0 Одлази на концерте, прати музичка збивања, слушај музику – разноврсну, а понекад покушај и самог себе да снимиш. Дружи се са музичарима, али не искључиво са гитаристима. Размењујте плоче, ноте, часописе, свирајте заједно, причајте о музици и, наравно, гитари. Свирати значи стварати неки нови свет у ком ће нота бити слово, музичка тема – реченица, а композиција – књига коју мораш осетити, доживети и поделити са другима ■

Мирјана Опћановић

ЗАБАВНИК

12.10.2001.

ХЛАДНОЋА. Већ од 30 до 40 степени испод нуле довољан је минут да се поједини, незаштићени, делови тела смрзну. Уз одговарајућу одећу и опрему подносимо и температуре које се, као на Антарктику, спуштају до 80. подеока испод нуле. Нормална температура тела је 37° С. Свест се губи када падне испод 28° С ■

ВРУЋИНА. Горња граница издржљивости људског организма на топлоту је 70 степени С изнад нуле под условом да је: ваздух сув, да има ветра и довољно воде за пиће како би се надоместио губитак течности изазван прекомерним презнојавањем ■

ЖЕЂ. У деловима света са изразито влажном климом људи су у стању да без трајних последица по здравље преживе и по три дана без воде. У пустињи – мање од 24 часа. Статистички просек: два дана. Горња граница људске издржљивости жеђи: 15 дана. За сада непревазиђени рекорд који потврђује оп-

ШТА СВЕ ТЕЛО

МОЖЕ

ДА ИЗДРЖИ?

39.897 km/h

ште правило поставио је извесни аустријски робијаш који је, заборављен од затворске управе, преживео без воде чак 18 дана ■

ГЛАД. У просеку, здрав мушкарац висок метар и 80 центиметара и тежак 80 килограма, у стању је да без хране опстане и до месец дана ■

ВИСИНА. Колико је познато, за сада највиша особа на свету био је мушкарац висок 2,72 метра. Рекорд у овом тренутку држи Тунишанин Радван Чарбиб висок 2,36 метара. На супротном крају скале до пре четири године налазио се Индијац Гул Мохамед из Њу Делхија који је 1990. године, у двадесет деветој години жи-

вота, достигао висину од свега 57 центиметара, колико је имао и када је 1997. умро ■

ТЕЖИНА. Неприкосновени рекордер и медицински феномен без преседана за сада је 1,85 метара висок Јон Брауер Минок који је имао тачно 635 килограма када је умро ■

ДУГОВЕЧНОСТ. Поуздано најстарија особа на свету била је Францу-

скиња Жан Луиз Калме која је доживела 123. годину ■

БРЗИНА. Највећа икада достигнута брзина кретања људи износи 39.897 километара на час. Тај, за сада непревазиђени рекорд, постигли су астронаути из посаде „Апола 10“, односно свемирска капсула која их је 1969. године вратила на Земљу ■

М. И.

Да би пратио кретање шпијуна чију је мрежу у Москви створила америчка обавештајна служба CIA, совјетски КГБ послао је разне предмете нарочитим хемикалијама и потом их излагао ултраљубичастој светлости да би открио људске трагове.

Осим совјетске и америчке, и друге обавештајне службе у присмотри употребљавају фото-апарате са телеобјективима како би стекле увид у кретање особља страних амбасада и можда откриле шпијунско деловање противника.

У електронске детекторе спадају многи уређаји за откривање тајних радио-станица, на пример систем познат као „откривање радио-смера“ (RDF). Помоћу њега у Немачкој су током Другог светског рата ухваћени делови шпијунске мреже Шулце-Борсен, као и израелски шпијун Ели Коен у Сирији средином шездесетих година прошлог века.

НЕВИДЉИВА

Контраобавештајне алатке које се користе за праћење и хватање шпијуна зову се електронски или фотографски детектори, али се понекад употребљавају још препреденије технике

ХЕМИКАЛИЈЕ ЗА ОТКРИВАЊЕ

Присуство шпијуна може да буде откривено помоћу посебне опреме за хемијску детекцију. Хемикалије су невидљиве када се њима прекрију кваке, комади намештаја или документа. Реагују на додир људске коже и под ултраљубичастом светлошћу постају видљиве на шакама и другим деловима тела особе која их је дотакла.

ПРОФИЛ ШПИЈУНА:

ЕЛИ КОЕН

Родом Египћанин, Ели Коен (1924–1965) почео је 1962. године да шпијунира за Израел док је боравио у Сирији. Представљајући се као богати сиријски бизнисмен, успео је да се убаци у сиријско високо друштво и помоћу остварених веза прикупља обавештајне податке. Коен је достављао Израелу податке о сиријским оружаним снагама помоћу радија, али су учесталост и предвидивост његовог емитовања довеле до откривања помоћу радио-смера (RDF). Био је осуђен и јавно обешен (1965).

ФОТО-СНАЈПЕР

Фото-апарат за праћење (формат 35 mm) снима слике високе резолуције са великог одстојања. Употребљавале су га контраобавештајне екипе Друге дирекције КГБ и Пограничне страже КГБ. Начин учвршћивања фото-апарата за држаљу кундака омогућава његову стабилност без гломазног и упадљивог статива.

Невидљиви крејон помоћу којег прах приања уз површину предмета

Невидљиви прах за детекцију

Гумена зоненбленда

Телеобјектив од 300 mm

Запон за учвршћивање објектива за држаљу кундака

Прстен за уоштравање

ЗЕЛЕНИ ФИЛТЕР

ЖУТИ ФИЛТЕР

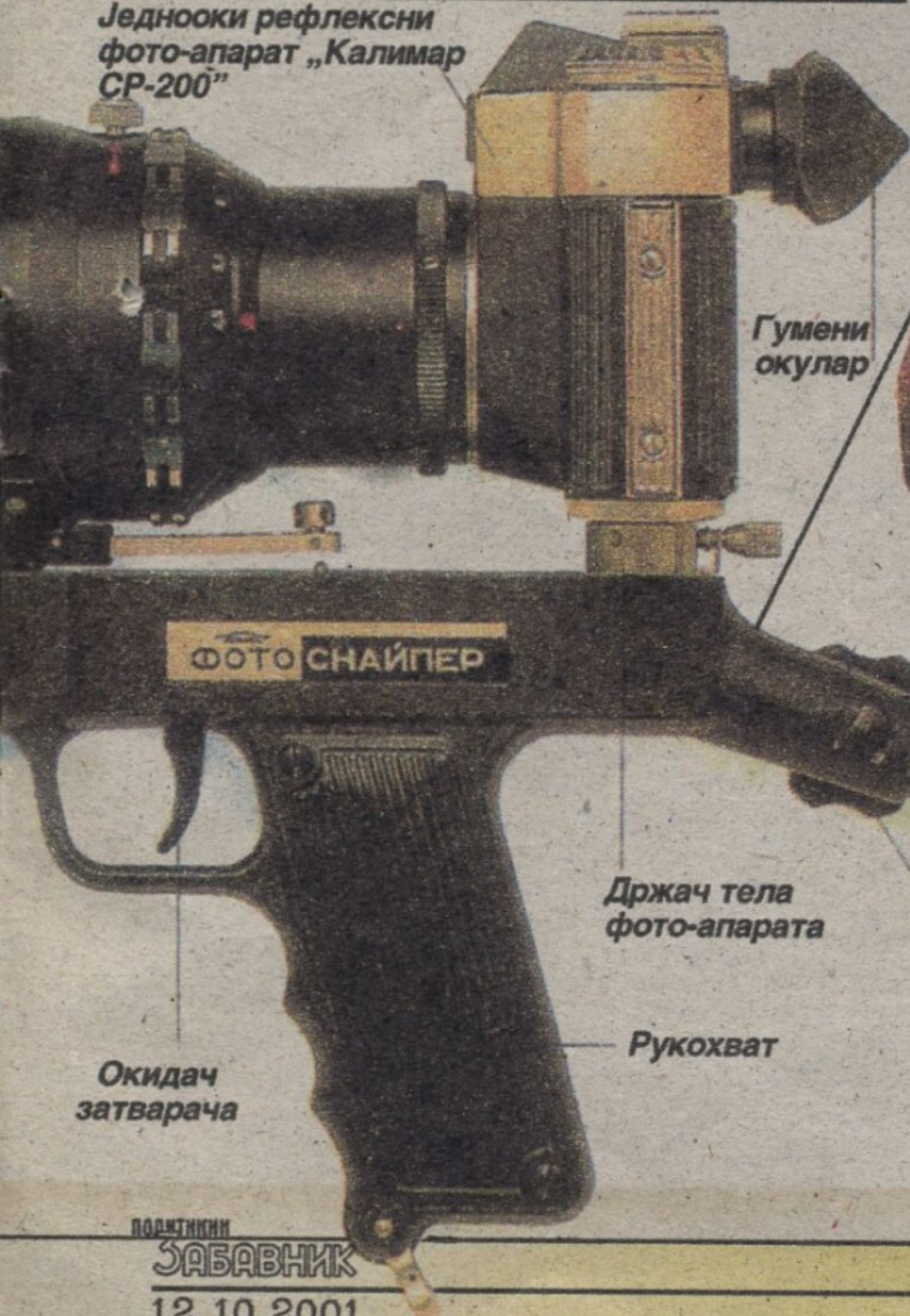
ПРАШИНА

ЏЕЈМС ЏИЗУС ЕНГЛТОН

Ветеран америчког Уреда стратешких служби (OSS), из времена Другог светског рата Џејмс Џизус Енглтон (1917–1987) постао је шеф контраобавештајне службе CIA после рата. Анатолиј Голицин, пребег из КГБ, успео је шездесетих година да га убеди у постојање совјетског шпијуна унутар CIA. Енглтон је отворио истрагу која је изазвала поремећаје у америчкој служби и довела до одбацивања неколицине могућих пребега из КГБ на Запад. Исход ове афере и његове умешаности у један незаконит подухват била је оставка коју је поднео 1974. године■

Једнооки рефлексни фото-апарат „Калимар CP-200”

Гумени окулар

Држач тела фото-апарата

Рукохват

Окидач затварача

Додатак за држаљу кундака

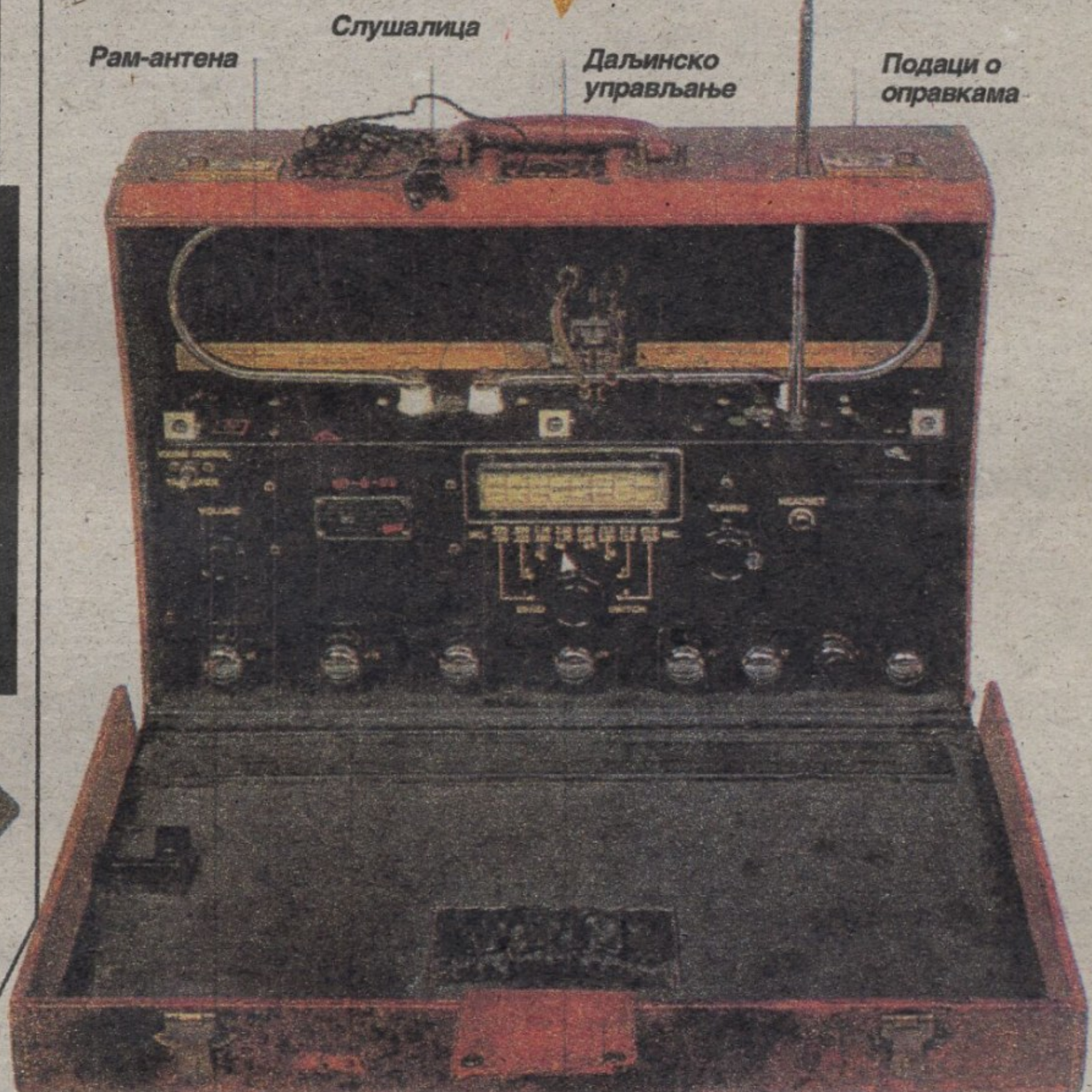
ФОТО-СНАЙПЕР

Уклоњива држаља кундака

Кундак

ПРЕНОСИВИ РАДИО SCR-504 ЗА ОТКРИВАЊЕ СМЕРА ЕМИТОВАЊА

Уређај су користили амерички обавештајци током и после Другог светског рата да би открили тајне радио-одашиљаче. Кофер у који је био смештен није током преношења привлачио пажњу■

Телескопска антена

Слушалица

Рам-антена

Даљинско управљање

Подаци о оправкама

Контрола јачине тона

Лако променљиви вентили

Прекидач за одређивање таласне дужине

Поклопац сакрива уређаје

Помоћни цеп за слушалицу

Како су настале неке песме „Битлса“

ОНА ЧИСТИ ПИРНИЧ И ЖИВНУ

Још од лудила година 1963–1964. музика „Битлса“ била је са нама, као стални, лирски фон шездесетих година. Они су били „ткачи снова“ једне генерације.

Партнерство Џон – Пол било је, углавном, замишљено јер они су мало кад седали заједно да пишу. Откад су завршили са турнејама, највише песама „Битлса“ написали су или Џон, или Пол, иако су и остали чланови давали допринос неким необичним стихом или неким од видова аранжмана, пре но што би песма била снимљена. Али, са постепеним разлазом групе чак и ово је постало реткост.

Фанови су врло рано схватили да скоро све песме певају сами аутори (тако Пол пева *The Long and Winding Road*, *And I Love Her*, *You Never Give Me Your Money* и *For No One*, Џон – *She Said, She Said*, и спиритуалну *Across the Universe*, Џорџ суптилне *While My Guitar Gently Weeps*, *Something* или *Here Comes the Sun*, а Ринго шаливу *Octopus's Garden*, али постоје и значајне разлике у садржају. Кад Ленон компоњује, обично пише у првом лицу, док Пол гради мале приче и измишља ликове за своје песме. Џонова најбоља остварења обично су личне исповести, док Пол, сходно својим особинама, успева да сакрије мало себе иза вела стваралаштва.

Шта они кажу?

Песме „Битлса“ су занимљивије када се посматрају са прошлости њихових аутора – са јунацима њиховог детињства и са друштвом послератне радничке класе. Више од значења будућности, Битлси имају значење прошлости, што се види из самих стихова песама. А како су настајале ове песме? Послушајмо шта о томе кажу саме „Бубе“:

It's Only Love – „Не могу да опростим Полу и Џорџу начин на који су испрва поступали са Јоко, али, упркос томе ја их волим“ – Џон.

Things We Said Today – „Нешто најлепше је отворити новине и не наћи се у њима“ – Џорџ.

You Never Give Me Your Money – „Ову сам написао када смо пролазили кроз финансијске тешкоће у Еплу“ – Пол.

двадесет осам

Када сам била студент на Факултету музичке уметности у Београду, професор солфеџа нам је говорио: – Ако желиш да научиш хармонију, слушај и свирај песме састава „The Beatles“ – Жива истина!

I Wanna Be Your Man – „Тврдим да су Битлси мутанти. Прототипови еволуционих агената послати од Бога, обдарени тајанственом моћи да стварају нову врсту људи – једну младу расу насмејаних, слободних људи“ – Тимоти Лири.

She's a Woman – Јоко: „Мислим да ћу се пресвући.“ Џон: „О, добро. Ја долазим да гледам.“

I've Just Seen a Face – „Желео бих да будем богат и познат, али невидљив – да имам све заслуге и сву забаву, али тако да нас, кад изађемо, нико не препознаје“ – Џон.

Golden Slumbers – „Био сам у очевој кући у Чешајру, лупао по клавиру и наишао сам на стару песму *Golden Slumbers* у Рутиној песмарици (Рут је Полова полусестра). Помислио сам како би било лепо да напишем своју песму *Golden Slumbers*“ – Пол.

Oh, Darling – „Када смо снимали ову песму, долазио сам читаву недељу рано ујутро у студио да певам јер је мој глас испрва звучао сувише чисто. Желео сам да звучи као да сам наступао целе седмице“ – Пол.

Strawberry Fields Forever – „Сви мисле да је ову Пол написао, али Џон ју је написао за мене. Он има пуно душе, знате“ – Ринго.

Because – „Ова је о Јоко и мени у првим данима. Јоко је свирала неке Бетенове акорде и ја сам јој рекао да их свира уназад. Ово је, заправо, Месечева соната унатрашке“ – Џон.

I'm so Tired – „Турнеја је била убиствена. Тешко да смо ишта видели од Америке јер смо

све време боравили у хотелским собама. И били смо мртви све време“ – Ринго.

Hey Jude – „Требало је да буде *Hey Jules*, али је дошло до промене. Једног дана возио сам у Вејбриџ када сам угледао Синтију (Ленон) и Џулијена и почео сам да певушим *Hey Jules, don't make it bad* и тада сам то променио у *Hey Jude*. Знате већ како то иде“ – Пол.

Back in the U.S.S.R. – „Кад смо почињали, идоли су нам били Елвис и Чак Бери. Сада су *Marks & Spencers* – Пол.

Happiness is a Warm Gun – „Мислим да ми је ова омиљена са албума *The Beatles*“ – Пол.

Julia – „Полицајац је дошао на врата да нам каже за несрећу. Било је баш како треба, као у филму. Питао је јесам ли ја њен син и све то. Тада нам је рекао и обојица смо побледели. Било је то најгоре што ми се икада десило“ – Џон.

She's Leaving Home – „Ова прича је била у *Дејли мирору* о тој цури која је отишла од куће, а њен отац је рекао: *Пружили смо јој све, не знам зашто је напустила кућу*. Али, није јој дао баш све, не оно што је хтела кад је одлазила“ – Пол.

Yesterday – „Устао сам једног ју-

тра и дошао до клавира. И, знате, почео сам да свирам. И наишла је мелодија. Јер то се догађа, оне саме долазе. Тада сам смислио *Yesterday*, надошле су речи и имали смо песму” – Пол.

Penny Lane – „Пени Лејн је окретница у Ливерпулу: ту је и берберин који има фотографије свих ликова које је имао задовољство да упозна – не, ово није тачно, то су само фотке фризура, али су људи који долазе и стану и кажу ‚hello‘. То је делимично тачно, делимично носталгија за једним местом које је сјајно место, плавим небом предграђа какво памтимо и које је још тамо” – Пол.

СНУ

Honey Pie – „Мислим како људи сматрају да сам ја тај који је слатак” – Пол.

Eleanor Rigby – „Мислим да је прво било Мис Дејзи Хоукис – али желео сам неко стварније име. Дошла ми је мисао ‚Елинор Ригби чисти пиринач и живи у сну‘. Није успела, није то урадила ни са ким, изгледало је да никад и неће” – Пол.

With a Little Help from My Friends – „Знате, не певам баш добро, јер немам велики распон гласа. Зато ми пишу пе-

Lady Madonna – „Звучи као Елвис, зар не? Не – не звучи као Елвис. То јесте Елвис – чак и у високом регистру” – Ринго.

Lucy in the Sky with Diamonds – „Ова је предивна. Људи долазе и лукаво примећују: ‚Добро, капирамо, ЛСД‘ и тада су новине почеле да пишу о ЛСД-у, али ми нисмо то мислили. Џонов син Џулијен нацртао је цртеж у школи и донео га кући, а пошто има пријатељицу Луси, Џон је рекао: ‚Шта је то? Луси на небу са дијамантима?‘” – Пол.

The Continuing Story of Bun-gallow Bill – „Многи људи који се жале што смо добили Орден подвезице добили су свој за подвиге у рату, за убијање људи. Ми смо своје добили зато што забављамо друге људе. Рекао бих да ми више заслужујемо своје. А, шта ви мислите?” – Џон.

Not a Second Time – „Ову сам написао за други албум и о њој је Вилијам Мен писао у ‚Тајмсу‘. Писао је о субмедијантним модулацијама и еолсој каденци на крају, која подсећа на Малерову. Песму о земљи. То су били акорди као и било који други. То је било пр-

ви пут да неко пише тако нешто о нама” – Џон.

I Should Have Known Better – „Сада не свирам ситар. Требало би ми десетак година да научим, а има толико тога што треба урадити. Што сам више мислио о томе, то сам више схватао како мало знам” – Џорџ.

Across the Universe – „Ово је била једна од мојих омиљених песама. Прво сам је дао за *World Wilde Life Fund*, али они нису много урадили са њом, и тада смо је ставили на *Let It Be* албум” – Џон.

The Ballad of John and Yoko

– „Како могу да будем усамљен када сам са Јоко дан и ноћ? Усамљен сам у универзалном смислу, али немам спољних жеља. Ми смо највише што можемо једно другом да дамо” – Џон.

Do You Want to Know a Secret? – „Ову сам ја написао. Сећам се да сам идеју добио из филма Волта Дизнија Пепељуга или Фантазија. Ишло је нешто као ‚D’ you want to know a secret, promise not to tell, standing by a wishing well‘” – Џон.

Yellow Submarine – „Ово је заиста дечја песма. Свиђала ми се идеја како је деца певају” – Пол.

Lovely Rita – „Седео сам за клавиrom у Ливерпулу, кад ми је неко рекао како у Америци жене које наплаћују паркинг места зову meter-maids. Помислио сам да је то сјајно и да може Rita Meter Maid и онда Lovely Rita Meter Maid и мислио сам да ће то бити једна песма о мржњи, али онда сам помислио како би било боље волети је и то ако би била откачена, као полицајац, са торбом на рамену” – Пол.

I’m Happy Just to Dance with You – „Ову сам наменио Џорџу. Увек читам како Пол и ја не обраћамо пажњу на њега а то није истина. Ја сам га храбрио као луд” – Џон.

Good Morning, Good Morning – „Често седим за клавиrom, а у позадини се тихо чује ТВ. Ако се осећам лоше и не радим много, ТВ допире до мене. Тако сам чуо Good morning, good morning... Била је то реклама за корнфлејкс” – Џон.

Сан о „Битлсима” можда је готов, али никада неће бити заборављен...

Ана Кара-Пешић

сме које су прилично ниске и нису баш тешке” – Ринго.

Nowhere Man – „Седео сам покушавајући да смислим песму и помислио сам како седим и не радим ништа и не идем никуд. Кад сам то смислио, било је лако. Све је ишло. Не, сад се сећам, заправо сам престао да мислим. Ништа није наилазило. Био сам изнервиран, и, одустајући, кренуо сам да легнем. Тада сам помислио како сам Nowhere Man – sitting in his Nowhere Land” – Џон.

УПОЗНАЈ СВЕТ У ПОНОЋ И ПЕТ

Најбољи светски документарни програм

на телевизији ПОЛИТИКА

РЕПРИЗЕ наредног дана 10³⁰ - * СУБОТОМ у 17⁰⁵

ПОНЕДЕЉАК
ГЕОПОЛИТИКА

УТОРАК
СТИЛ ЖИВОТА

СРЕДА
КУЛТУРА, ЦИВИЛИЗАЦИЈА

ЧЕТВРТАК
У ДИВЉИНИ

ПЕТАК
ИСТРАЖИВАЧ

МЕСОПОТАМИЈА

У пустињском пределу Моаб 1868. године бедуини из племена Бани-Хамидех случајно су набасали на камену плочу. То им није било први пут да налазе такве драгоцености, а знали су и колико је Европљанима до њих стало.

Први човек са Запада који је чуо гласине о необичном црном камену био је велики Фредерик Августус Клајн. Он се без размишљања, у пратњи свега неколико бедуина, упутио на територију где је врвело од хајдука. Клајн је био мисионар, не и археолог, али када је први пут угледао необичну базалтну плочу са натписима, осетио је неописиво узбуђење – слутио је да ће у том предмету наћи потврду својих најдубљих уверења.

Када је прегледао плочу, направио је и груб отисак онога што је на њој писало. Запис је био на језику који није познавао. Пошто се вратио у Јерусалим, потражио је помоћ стручњака ради дешифровања садржаја. Вест о његовом открићу брзо се ширила. Испоставило се да је запис на камену био опис битке који је оставио један моабитски краљ... А ту исту битку описује и Библија! Први пут у историји нађен је и писани доказ, уклесан у камену,

о веродостојности једне библијске приче. Два извора бавила су се истим догађајем. За вернике је то био доказ за којим су жудели – опипљива потврда историјске валидности Библије.

Многи су се нудили да откупе камен, али бедуини су с разлогом били неповерљиви. Европски ловци на благо много пута до тада су их изиграли, па чак и опљачкали. Уверени да нешто до чега је Европљанима толико стало мора да у себи садржи злато, ставили су камену плочу у ватру надајући се да ће се распасти када се усија. Камен се усијао, а онда су га полили хладном водом... И тако неколико пута док се најзад није буквално распрснуо. Злато нису нашли, а камена плоча била је неповратно уништена.

Прва археолошка потврда једне библијске приче – први налаз те врсте у Светој земљи – била је заувек избрисана. Уништење камене плоче био је ужасан губитак, али лов на библијско благо тиме није престао. Библија је недвосмислено постала историјски извор, а њене приче указивале су на времена када је пре две и по хиљаде година цветала велика цивилизација, велико вавилонско царство. Отприлике у то време настала је и сама Библија.

Шест векова пре рођења Исуса Христа, 586. године пре наше ере, војска вавилонског краља Набукодосора започела је опсаду Јерусалима. Римљани у то време о свом царству нису ни сњали. Библија описује насртај вавилонске војске, паљење храма краља Соломона и заробљивање 10.000 људи који су

у ланцима одведени у Вавилон. Туга Јевреја описана је у Псалмима Давидовим (137) стихом:

На водама вавилонским сеђасмо и плакасмо опомињујући се Сиона. Како ћемо певати песму Господњу у земљи туђој?

Отргнути из скромног Јерусалима, уласком у Вавилон Јевреји су угледали највећу метрополу античког света. Била је то земља бројних богова и паганских идола. Стручњаци сматрају да су управо та вавилонска разноликост и својеврсна космополитска атмосфера у њему биле најпогодније окружење за писање Светог писма. Осећајући претњу снажне културе, јеврејски писари очајнички су покушавали да сачувају и ојачају своју веру.

Три генерације Јевреја биле су у ропству у Вавилону. Током тог времена писари су објединили усмену традицију коју су са собом понели из домовине и додајући томе нове списе и свете текстове направили јединствен рукопис. Тако је настала Библија.

Месопотамија, плодна земља између река Тигар и Еуфрат, место је на ком је прво семе цивилизације пустило корен. Ту су цветале три врло значајне античке цивилизације: вавилонска, асирска и сумерска. О последњој у низу, вавилонској, али и о Асирцима, суровим и вештим ратницима, светим списима и једном неповратно изгубљеном времену гледаоци Телевизије Политика могу да сазнају нешто више у једној од епизода документарног програма средом под називом „Културе, цивилизације” ■

Припрема Ана-Марија Симоновић

ПОДНИМНИК
ЗАБАВНИК

12.10. 2001.

Nestlé

Nesquik

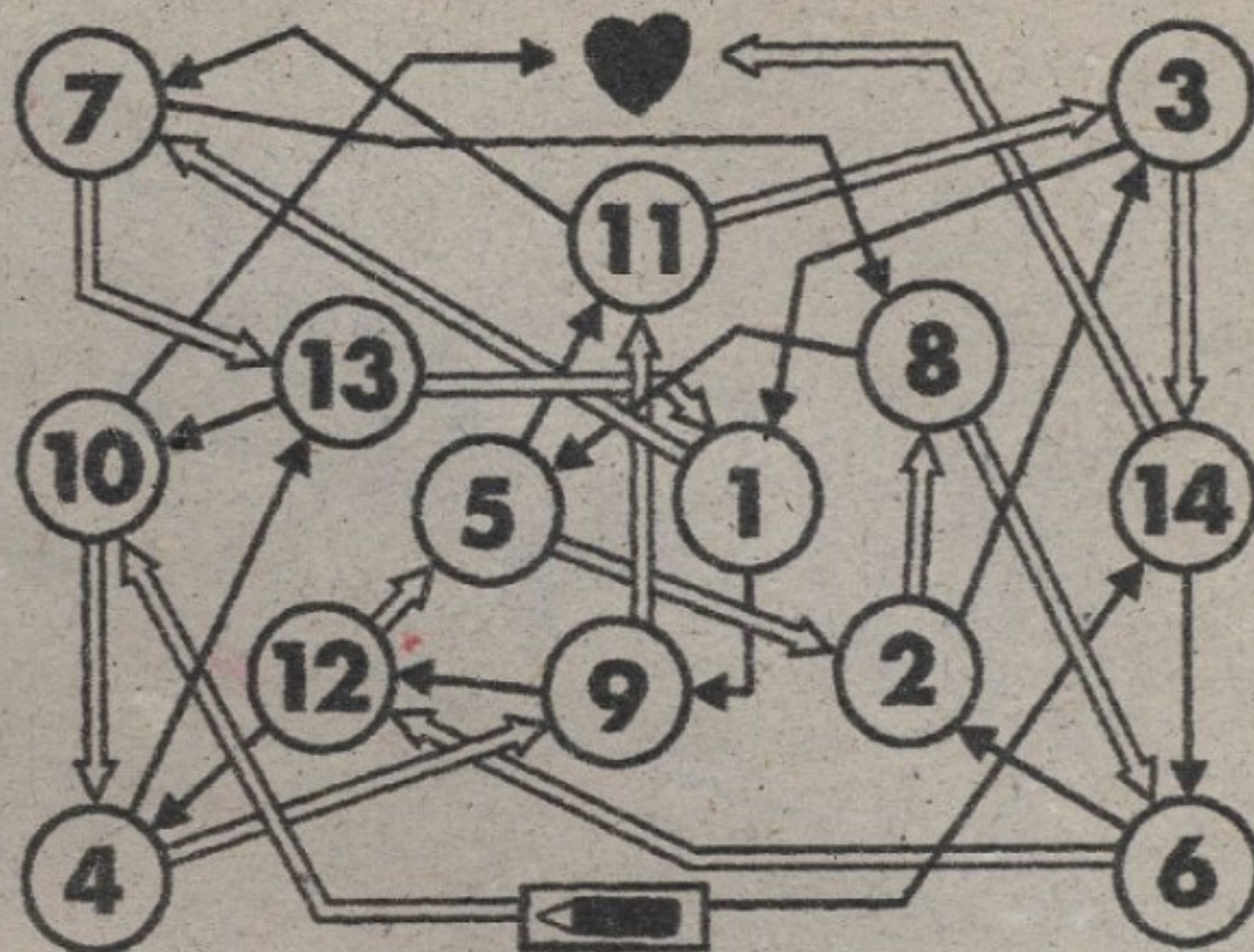
NEODOLJIV UKUS ČOKOLADE

Najsladši je Nesquik zeka
kada je u šolji mleka!

КВИЗ ЛАВИРИНТ

ИЗБАЦИТЕ УЉЕЗА!

Које дело не припада овој групи?

„Глава шећера“, „Два
цванцика“, „Данга“, „Подвала“,
„Распис“, „Редак звер“, „Шило за
огњило“ ■

Кроз овај лавиринт треба проћи одговарајући на постављена питања. До наредног броја стиже се пратећи белу стрелицу ако је тврдња **ТАЧНА** или црну стрелицу ако је тврдња **НЕТАЧНА**. Креће се од оловке и треба проћи све бројеве и стићи до срца. Постоји само један исправан пут.

СТАРТ: „Ернани“ је Вердијева опера.

1. Катманду је главни град Бутана.
2. Ганимед је Сатурнов сателит.
3. Чертуша је други назив за змију звечарку.
4. Галенит је најважнији минерал олова.
5. Гну је врста птице тркачице.
6. Индијска лађица је врста мањег једрењака.
7. Глумац Ентони Квин рођен је у Грчкој.
8. Ражањ је врста барске птице.
9. Иља Рјепин је руски писац.
10. Платон је био Сократов ученик.
11. Тарим је чувени арапски војсковођа.
12. Амелист је љубичасти полудраги камен.
13. Едамер је жути сир са црвеном кором.
14. Квиринал је један од седам брежуљака у Риму.

СКАНДИНАВКА

ГОСПОДАР БРЗИНЕ	ОПШТА ИЗ ПРИЧЕ АНДРЕЈА	ЈУНАЧКИ СЛЕД	ОРАН- ДУСКИ ГЛУМАЦ АЛЕН	ДРО ПРИНОРА ЗА ЈЕЛО	ОСТРСКА ДРЖАВА У МЕДИТЕ- РАНЕУ	СЕМЕР ЧЕСТОБЕ ЗЛАТА	ПРАВНИ ПРАВЕ	Н. П. П. СЛОВО АБЕКУЕ	СИТАН КРВИ СУД	АЛЕКС- САНДАР ОДМИЛА
ПЕЧАЧ ЈУНАЧКИХ ПЕСАМА У СТАРОЈ ГРЧКОЈ				ВРЛО ЈАКА ЗЕМЉА						
ПРИПАД- НИК СТЕ- ПАНОВИХ ПОДВЕРЖА										
КЕЛВИН РАДИЈУС		ЛИПОВА ШУМИЦА ЗАПРЕКА						ПАНЧЕВО ИЗРАЧУНАТИ ТАРУ (АМЕБАЛА- ЖУ)		
ГЕНЕРА- ЛНИ ПЕЧАК НАДЕ	ГРАДУ ПРАВУ ЗГЛОБ НА ВОЗНИ (МН)					МЕКАНИ МИНЕРАЛ ПУСТИЊА У АФРИЦИ				РЕКА У БОСНИ
КИЛОПОНД (СКР.)			ЗАПАД ПРЕДНИ ПОЉСКИ ЦВЕТ		ПРОИЗВО- ДНАЧ СИРА КАС ТАЈ					
ГОСПОДАР БРЗИНЕ	ТРЕЋИ МЕСЕЦ	НИТСКИ ЛЕТАЧ	НЕМАЧКИ ПЕСАК ХЕРМАН	ПРВО СЛОВО	ПУТАЊА НЕБЕСКОГ ТЕЛА ГЛУМАЦ МОНТА		ЈЕЗЕРО У САМЕРИЦИ МИКРО- БИОЛОШКЕ ИГЛЕ			ВОЛТ МЕДИКА- МЕНТ
ВОЗАЧ ФОРМУЛЕ ЈЕДАН СА СЛИКЕ										
АТЛЕТСКИ КУП ЕВРОПЕ (СКР.)				НЕПОУДА- НО ОБА- ВЕШТЕЊЕ ПРЕСТАВЉА						
ТРЕЊУ- ТАК РАЗЛА- ЖЕЊА						СТАРО- ГРЧКОЈ ЛЕКАР ЛИТАР				
НИК					ИСТОЧ- НАЧКА ПОСЛА- СТИЦА		МЕСТО КОД ОПАТИЈЕ			

Свуда пођи,
својој кући дођи!

Уђите у лавиринт на месту
означеном стрелицом,
прошетајте и вратите се
на место са ког сте и пошли!■

ПРОЗОРИ

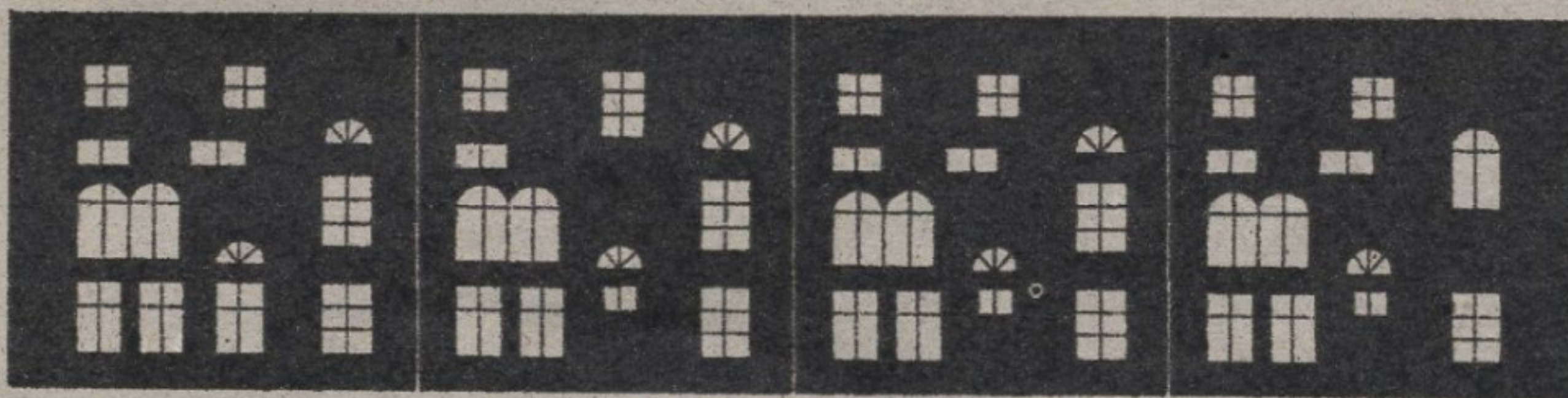
Ако су осветљени сви про-
зори, којим је словом означе-
на кућа са слике?■

А

Б

В

Г

ИЗГУБЉЕНА СЛИКА

НАПИСАО КРИСТЕН

НАЦРТАЛИ ЈАБЈАНО И ШАПЕЛ

ПАЗИЗ ПОД КИШОМ И ВЕТРОМ
ПРЕРАНО СТИГЛЕ ЗИМЕ.
ВЕЧЕ ЈЕ...

И ВИШЕ
ОД ТОГА!

ИЗАШЛО ЈЕ У СВИМ
ЕВРОПСКИМ ДНЕВНИМ НО-
ВИНАМА И НЕДЕЉНИЦИМА!
У АМЕРИЦИ, ЈАПАНУ... ЧАК
И У МОСКВИ...

ЈЕСИ ЛИ ЧИ-
ТАО ДА-
НАШЊУ
ШТАМПУ?

ОВАЈ...
НИСАМ!
ЈЕР ВОЗИ-
ТИ И ЧИТАТИ
НИЈЕ ЛАКО!

СЛУШАЈ ОВО!
"ПРВИ РОБЕНДАН
УСПЕШНЕ
СВЕТСКЕ
САТЕЛИТСКЕ
МРЕЖЕ"!
НИСМО ЈОШ
СВЕТСКИ,
АЛИ БИЋЕМО!
БАШ
ЛЕПО!

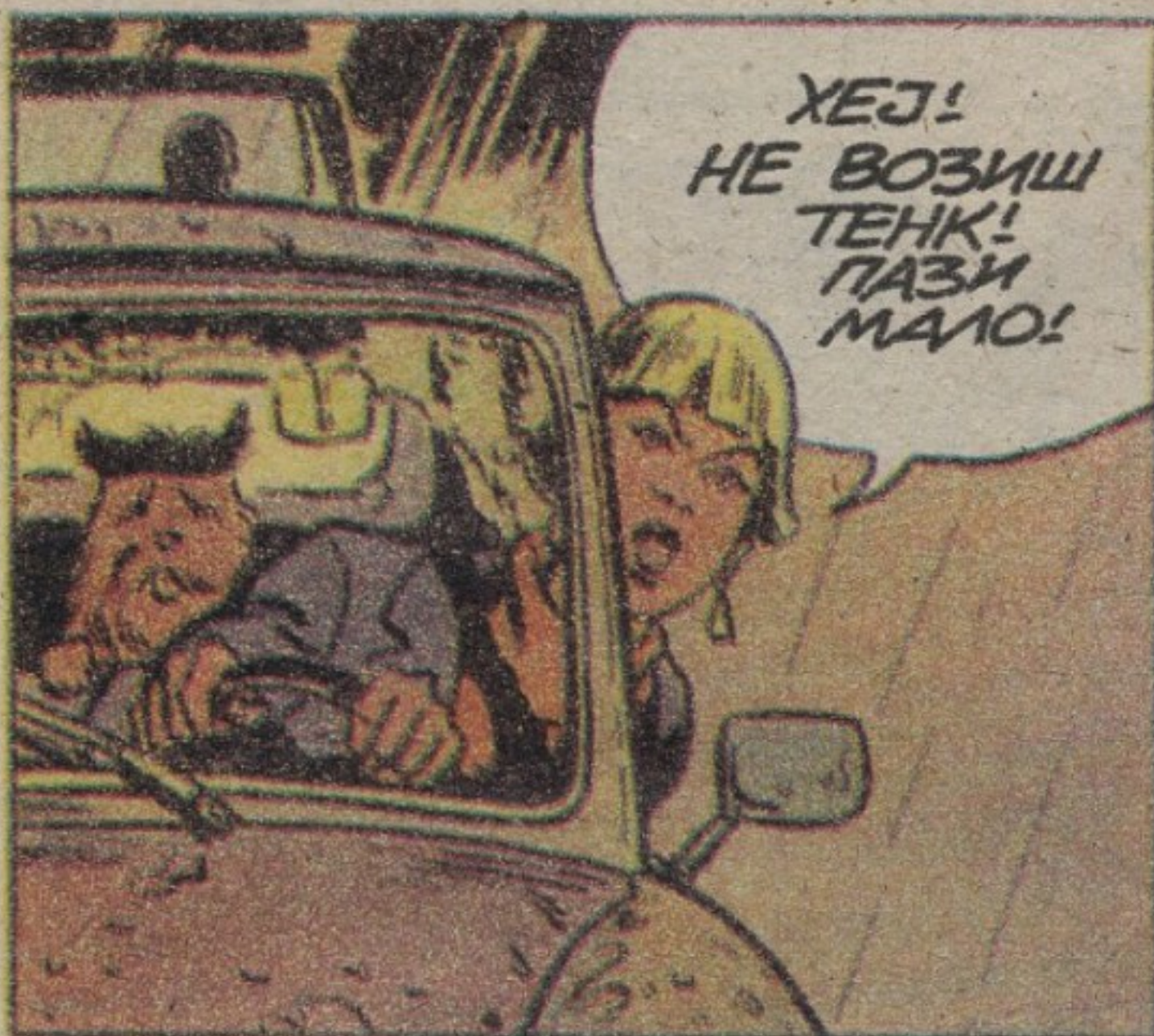
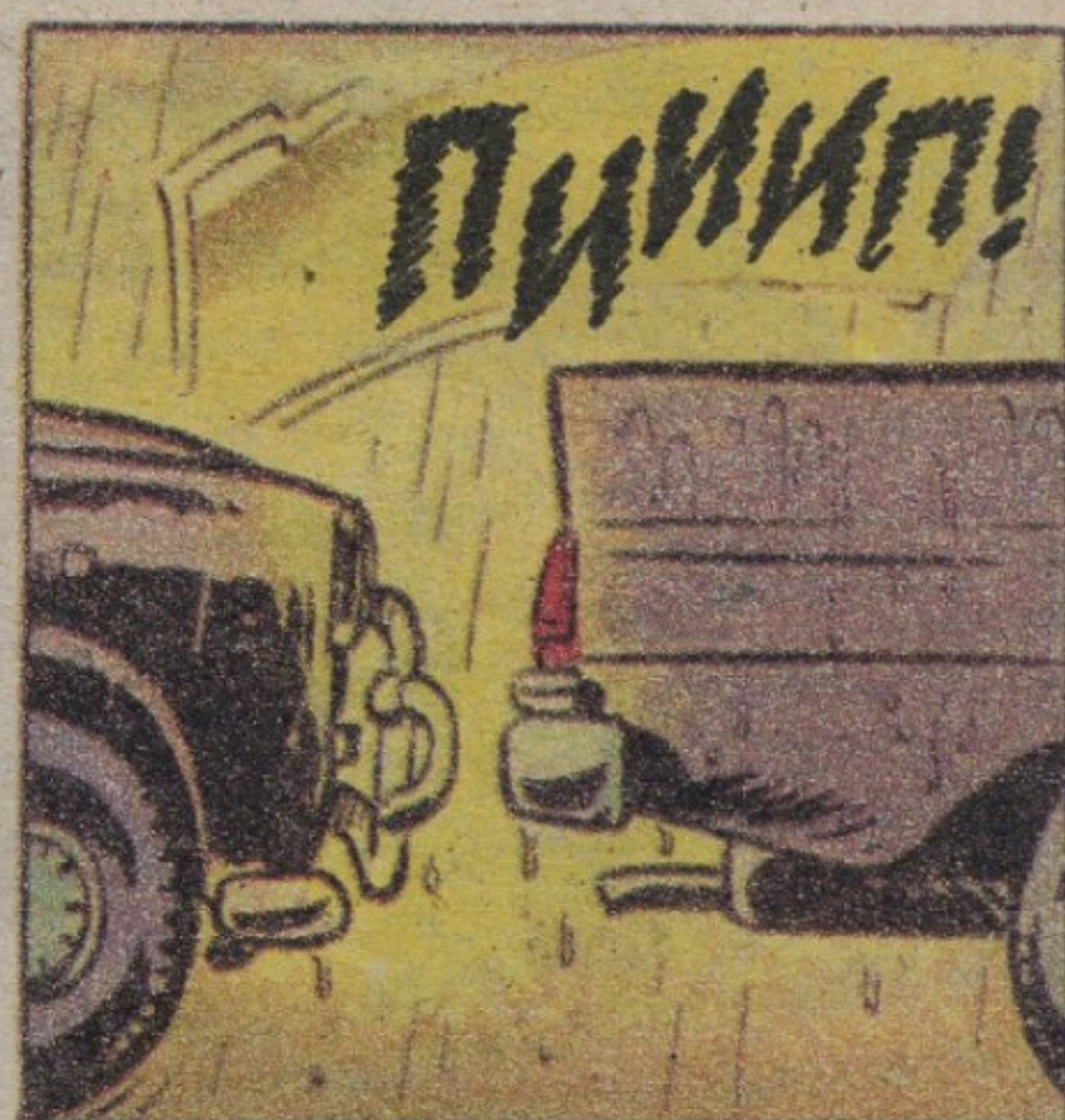

А
ВИДИ ОВО!
УДАРНИ
КАНАЛ
ПЕЊЕ СЕ У
НЕБО!

ГОСПОДИНЕ
БРИЈАН!
НЕ ВИДИМ
ИСПРЕД
СЕБЕ!

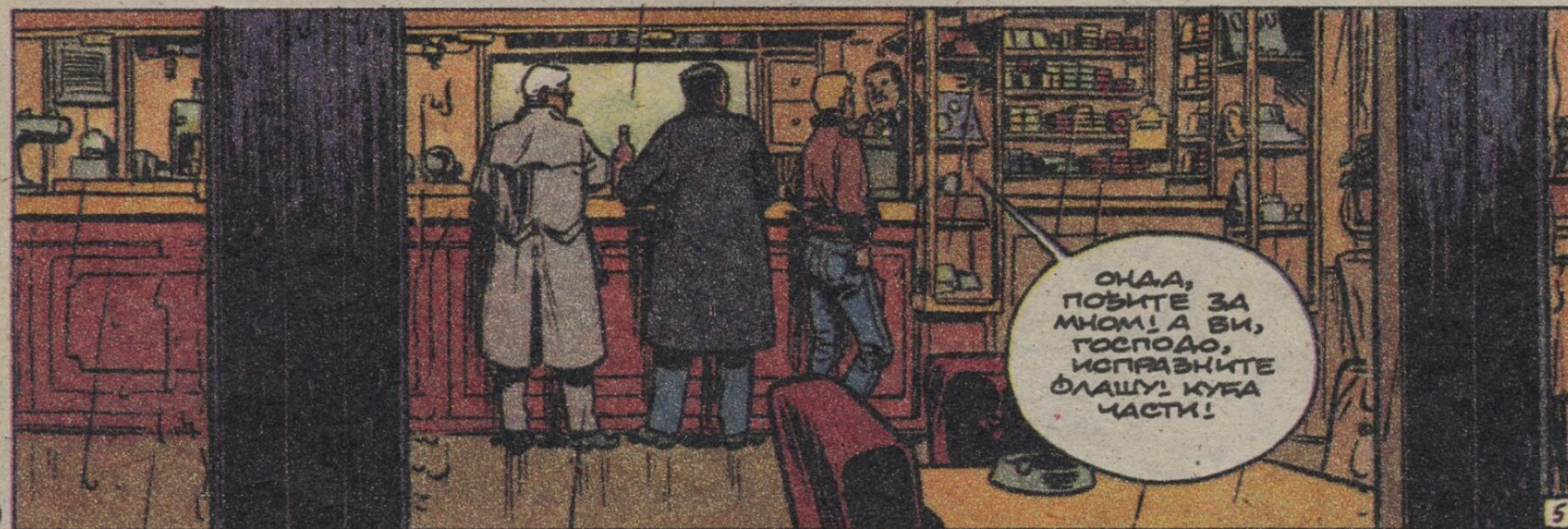

1

ПА, ДА
КРЕНЕМ!

ШТА ЈЕ?
ПЛАШИШ СЕ
ДА БЕШ ДА
СЕ ИЗГУ-
БИШ?

У ТОМ СЛУЧАЈУ,
ПОБИ С
НАМА
ДО СТУ-
ДИЈА!

САМО
НАПРЕД,
ГЕШПО-
ДО!

ТИ,ТИ
СИ НОВ...

ХАЈДЕ С
НАМА!

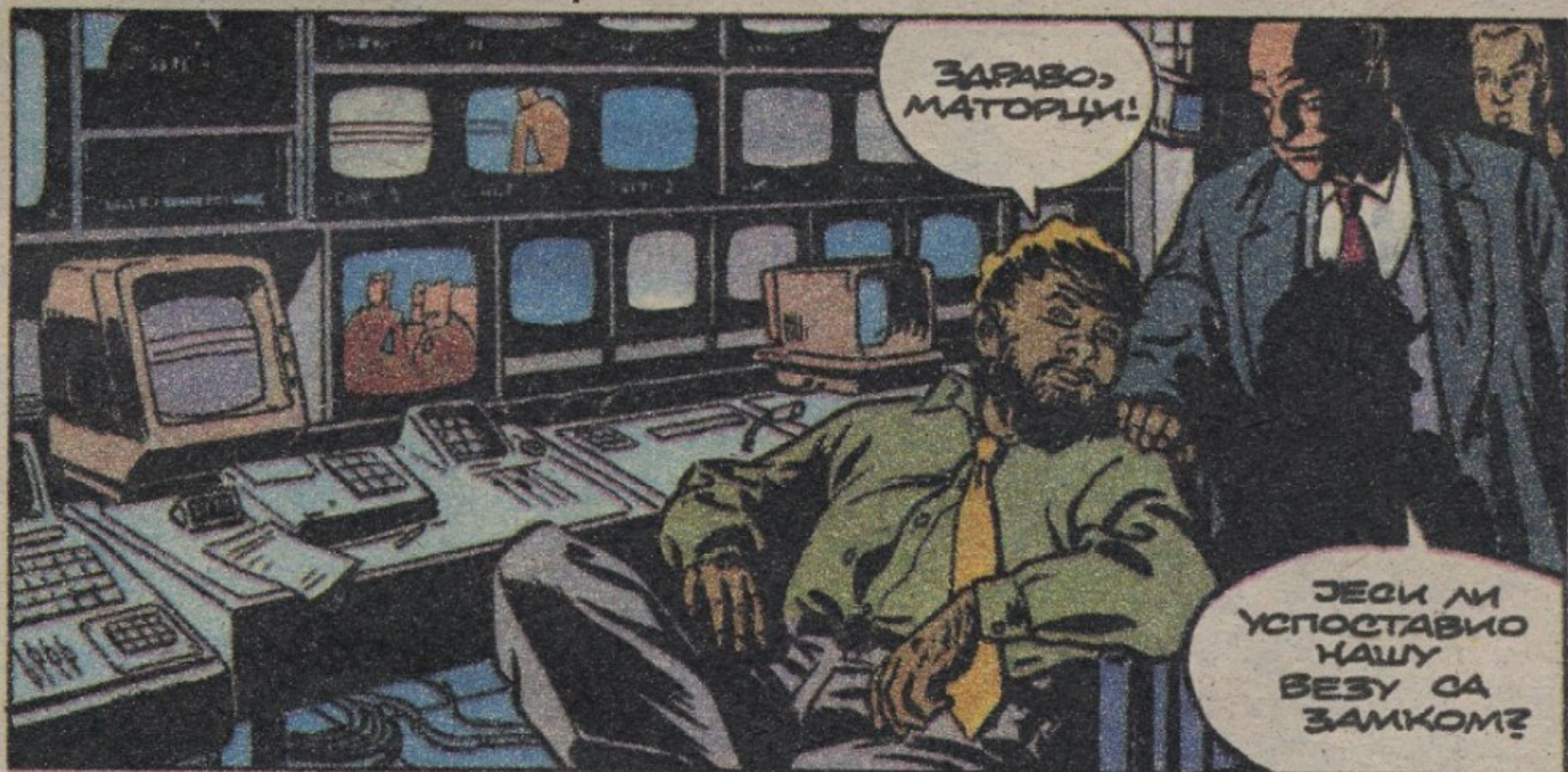

ЈЕСИ ЛИ
ВЕШ ПРО-
ШАО ОБУ-
ДА?

НЕ!
РАДИМ ОД
ЈУМЕ! ПА,
ПОШТО СЕ
ВОЗАЧ
РАЗГО-
ЛЕО...

ОВДЕ ЈЕ СОБА
ГДЕ СЕ ПРИМА-
ЈУ СЛИКЕ ИЗ ЦЕ-
ЛОГ СВЕТА...

ЗАБОВО,
МАТОРЦИ!

ЈЕСИ ЛИ
УСПОСТАВИО
НАШУ
ВЕЗУ ОД
ЗАМКОМ?

ХО-
БЕТЕ
ДА ВИ-
ДИТЕ?

СИГУРНО
НИСИ РАСЕ-
ЈАН КАО МИ!
ЗАТО
ТИ ВЕРУ-
ЈЕМ!

ОВДЕ ЈЕ
МАЛИ
СТУДИО!

ХОБЕ ЛИ
ВЕЧЕРАС
ДА ПРА-
ШТИ?

ГОСПОДО,
МОЛИМ
ВАС!

МОЈЕ
ПОШТО-
ВАЊЕ,
ГОСПОДО!

ШТАВИШЕ,
ГОСПОДО,
И МОЈЕ
ПОШТОВА-
ЊЕ!

КОЛИКО ЈА
ЗНАМ, ТАЈ МЛА-
ДИЈА НИЈЕ
ДОДЕЉЕН
ВАМА!

АЛИ...
ОН НИЈЕ
СА
НАМА!

САМО
ЖЕЛИМО ДА
МУ ПОКАЖЕ-
МО ГДЕ ЈЕ
КАНТИ-
НА!

ДОБРО,
ДОБРО!

НАШЕ
ПОШТОВА-
ЊЕ, ГОСПО-
ДО!

БОЉЕ
МУ ПО-
КАЖИТЕ
ПУТ ДО
ДИРЕКЦИ-
ЈЕ ГДЕ ГА
ОЧЕКУ-
ЈУ!

ЈОШ
ЈЕДАН
ОД ВА-
ШИХ
ОБОЖА-
ВАЛА?
ЦА?

ОПАЖАРА!
САМО ЈОШ
ФАЛЕ ЧИ-
ЗМЕ И
УНИФОРМА!

ДА,
АКО
ВАШ
ХОЋЕШ
ДА
ЗНАШ...

МИ ОМО
СТАРИ КЕРО-
ВИ, АЛИ
НАМ ЈЕ
ЊИХ ЈОШ
ДОБАР

А И
ЉУТ,
БОГА-
МИ...

МОЖДА НАС
СМАТРАЈУ
ЗА ПИ-
ЈАНДРЕ...

УСТА-
ЛОМ, КАО
И ТИ!

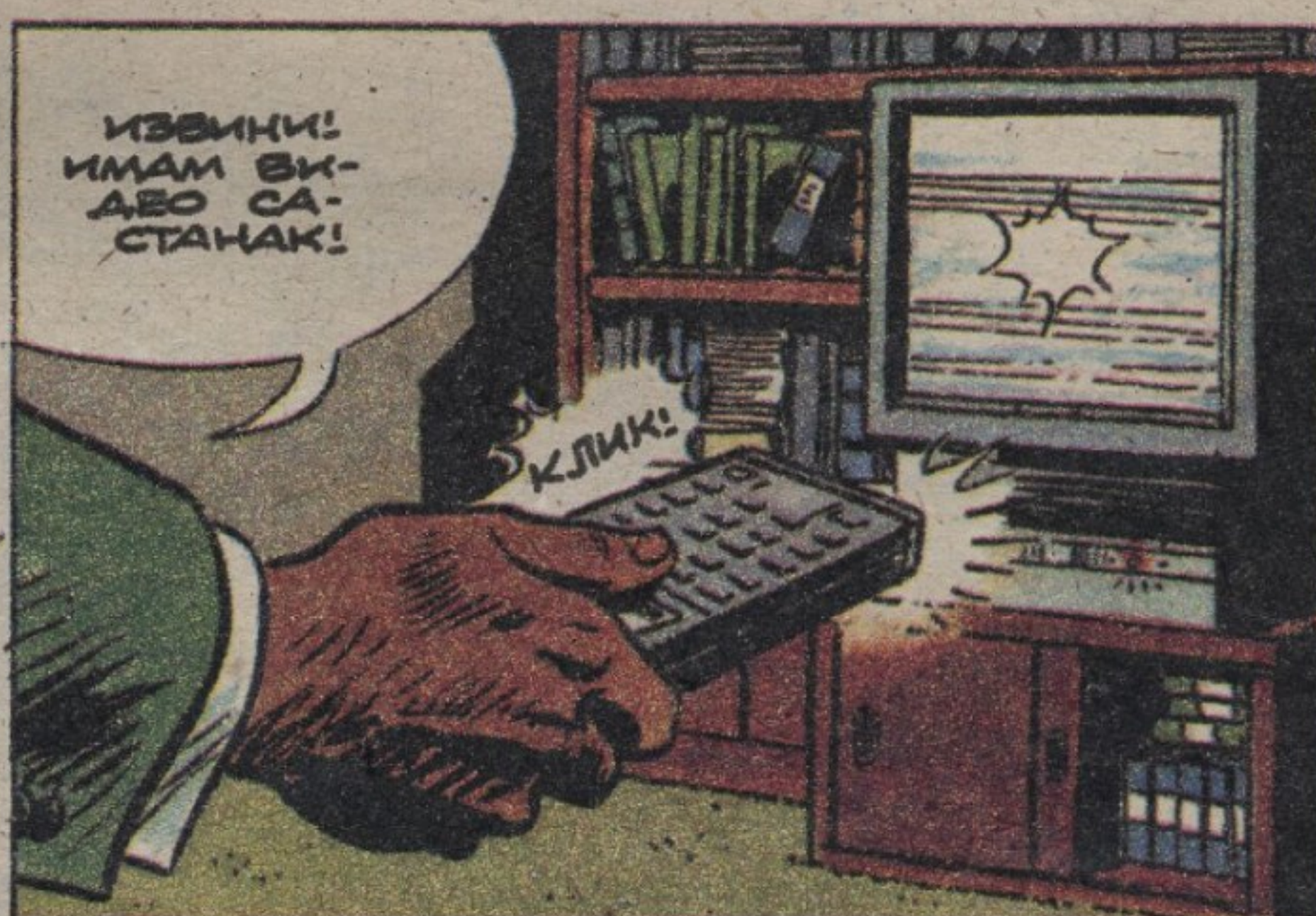
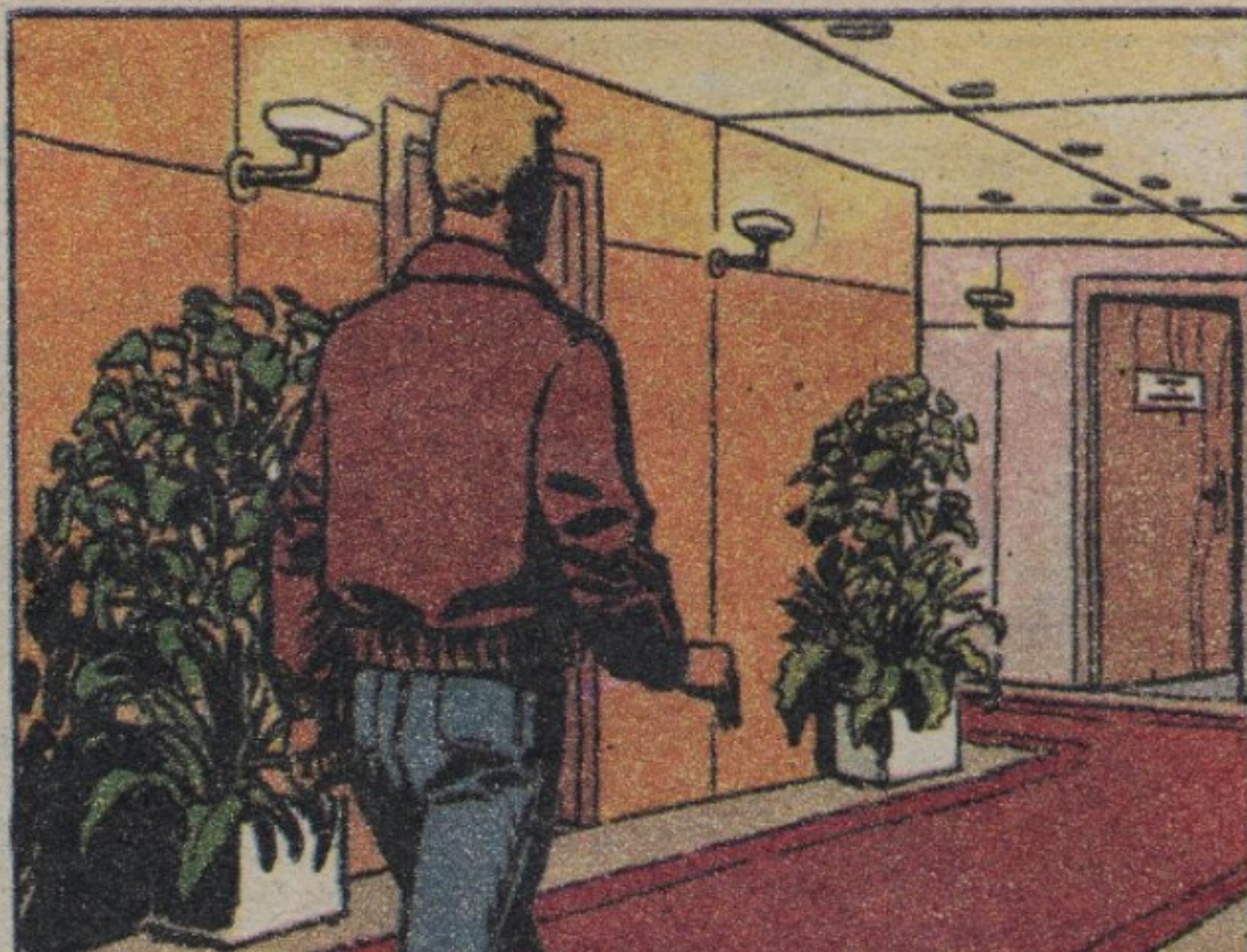
НЕ,
НИКАКО!
УВЕРАВАМ
ВАС!

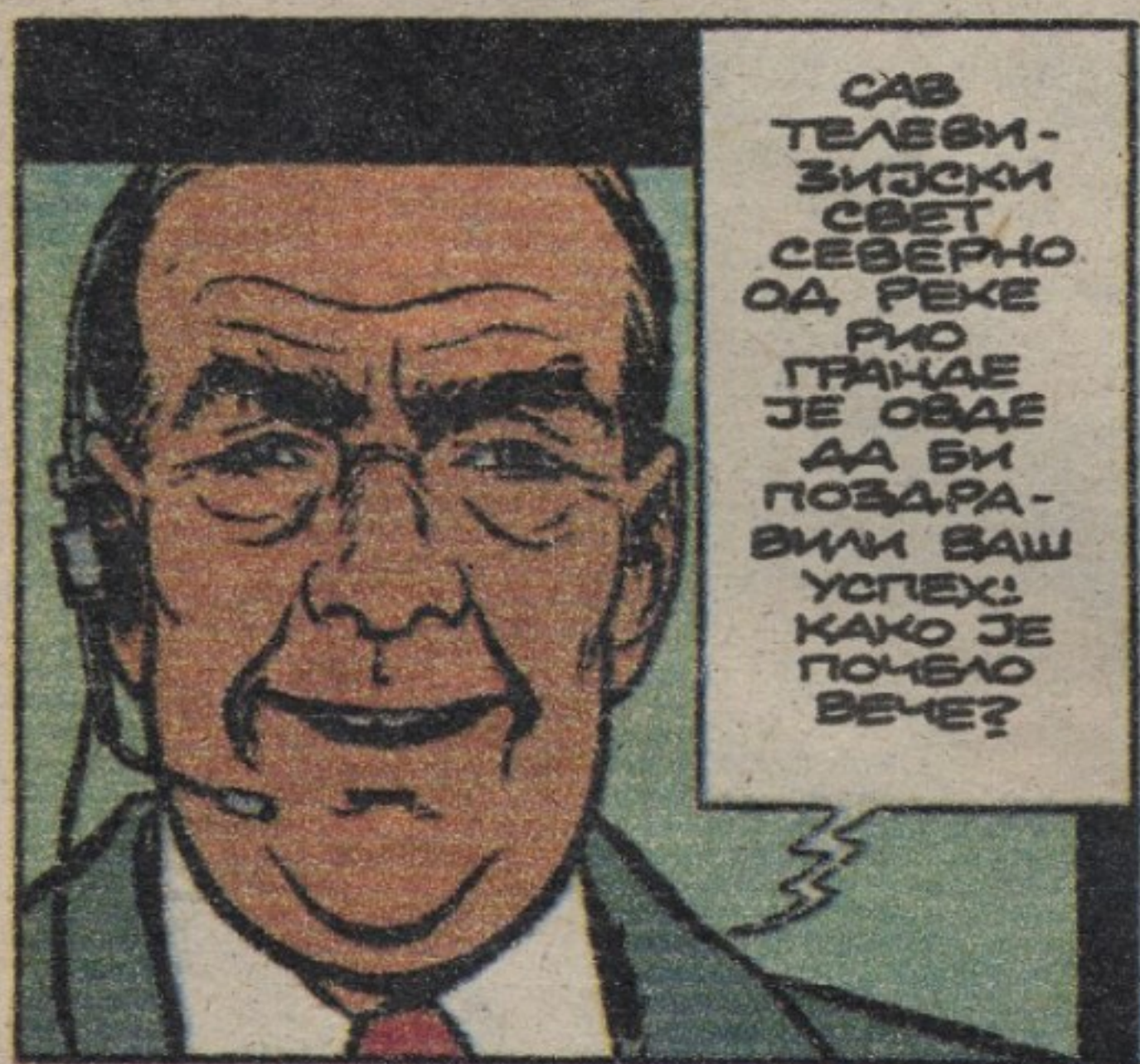

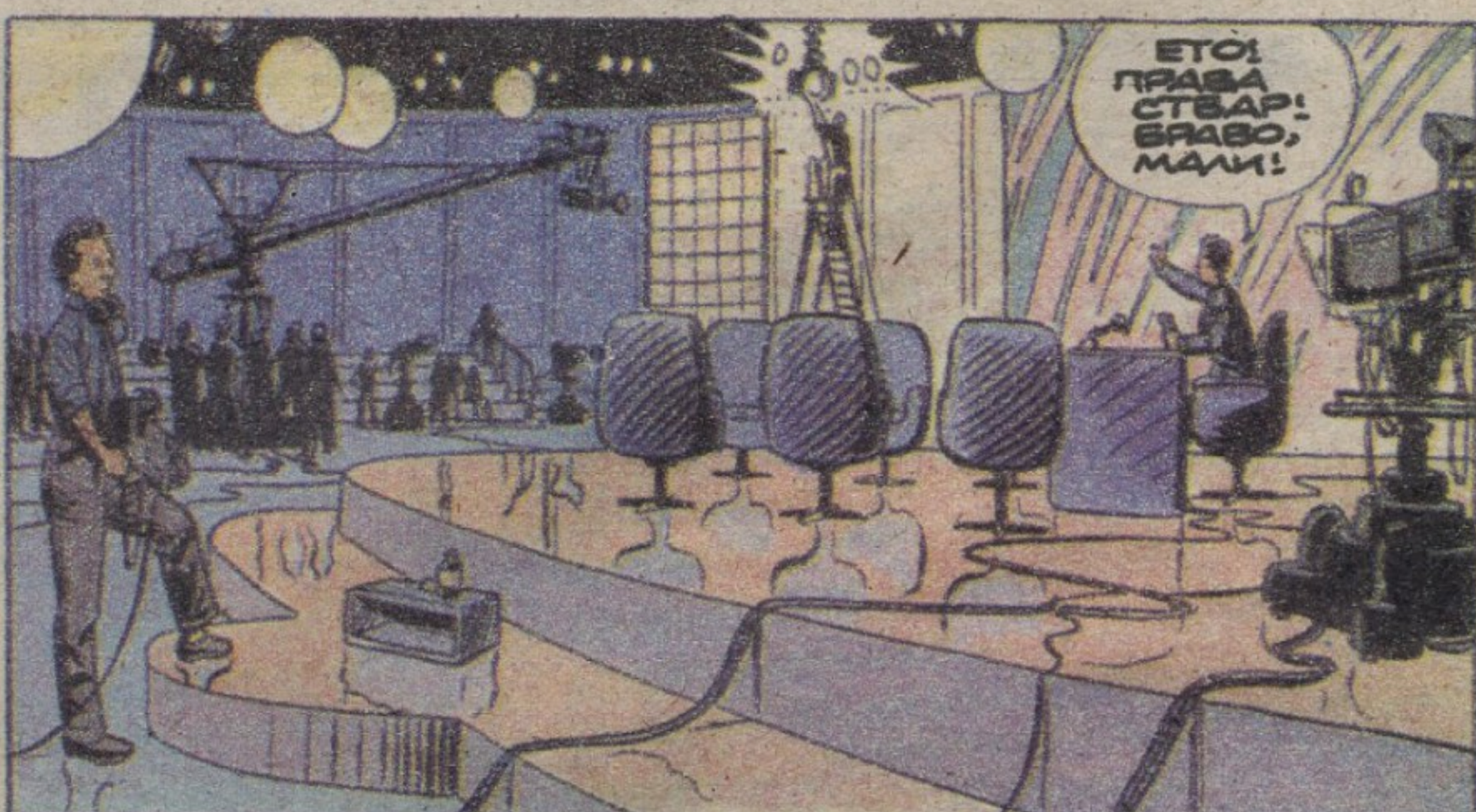
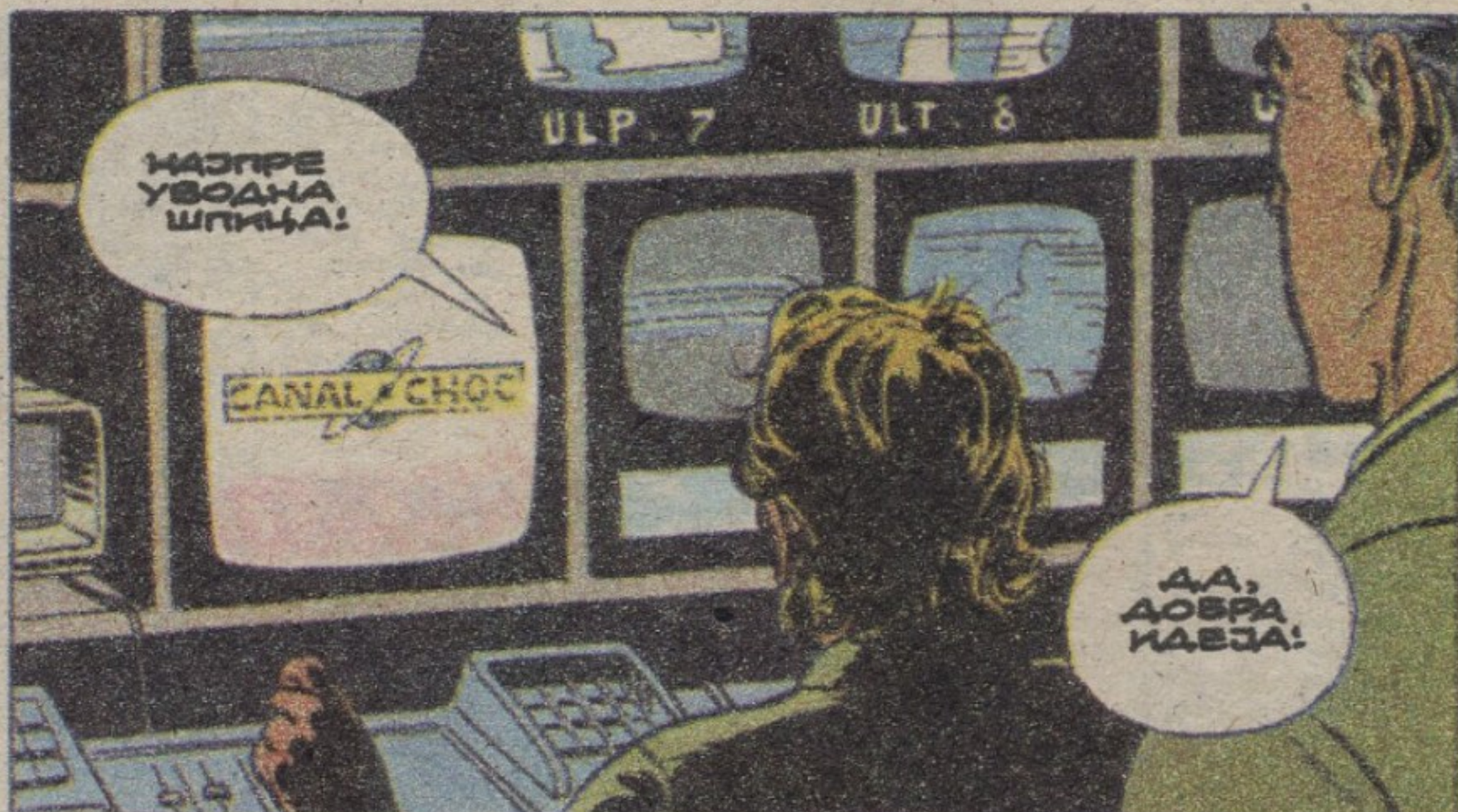
ОВО ЈЕ
РЕДАКЦИЈА!
ТАМО ЈЕ
ДИРЕК-
ЦИЈА!

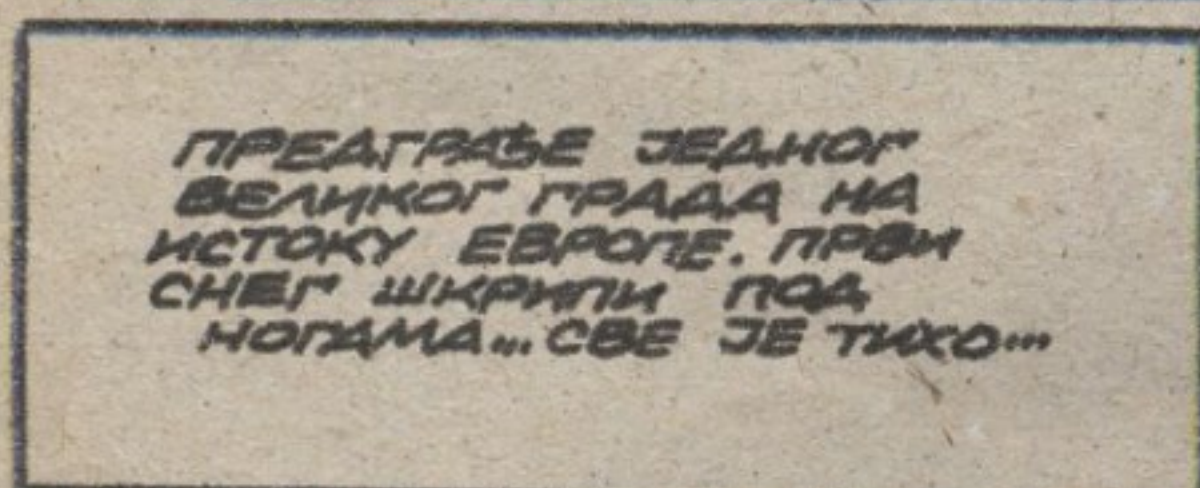
ХАЈА,
ЗДРАВО,
ПРИПРАВ-
НИМЕ!

ГЛЕ, НАШ
ХААРНИ ДВОЈАЦ!
ХОРЕТЕ ЛИ ВЕ-
ЧЕРАС ДА ГА
СМАЖЕТЕ?

Medvediĉ Lino uvek
sprema nešto fino,
bio to Ćokolino ili Frutolino,
uvek je zdravo i divno.
Sve što nudi medvediĉ Lino,
svima postaje omiljeno!

Lino

Prirodna i zdrava deĉja hrana

www.podravka.com

ПРИПРЕМА
ЈОВА
РАДОВАНОВИЋ

ИЛУСТРОВАО
ДОБРОСАВ
БОБ
ЖИВКОВИЋ

САН БЕЗ СНОВА

Како средства за успављивање делују на спавање?

НИКОЛА ИВИЋ
Јагодина

Сан под утицајем лекова за успављивање лоша је замена за природан сан, тврде психолози, и то зато што човек, кад узме лек против несанице, не спава као кад уобичајено заспи. Наиме, под дејством лека нема тако зване парадоксалне фазе сна у којој се сања, а баш та фаза је веома важна за одмор.

Сан нарочито нарушавају барбитурати (веронал, луминал...) и зато је много здравије с несаницом се борити мењајући или побољшавајући дневне навике, општим јачањем и одговарајућом психотерапијом ■

СПАСОНОСНА ЛЕПЕЗА

Другарица ми каже да је у „Забавнику“ прочитала да су жене некада носиле лепезе у које су могле да скрију и неопходан „прибор“ за WC. Да ли је то тачно?

МИРЈАНА ПАВЛОВИЋ
Ниш

Тачно је, Мирјана. Током 18. века готово да није могло да се замисли да жене из виших слојева, посебно у летњим данима, крену било

куд без лепезе. Зато су се мајстори и досетили да лепезе претворе и у својеврстан прибор за одлазак у тоалет. Направили су шупље дршке у које је могло да стане и више од сто листова папира за WC ■

ЦИЦЕРОНОВА СЛОВА

Шта је то цицера мера и где се користи?

ДУШАН
ДРАШКОВИЋ
Београд

Цицера је величина штампарских слова од 12 типографских тачака. Гутенбергов помоћник Петер Шефер први је, 1466. године, применио слова те величине, и то за издање и штампање „Писама“ римског државника и писца Цицерона (106–43. пре н.е) и тако је настало име за штампарска слова ове величине.

Позната француска породица типографа, гравера и издавача Дидо у 18. веку, и њен родоначелник Франсоа Амброуз Дидо (1764–1836), познати резбар и ливац слова, проналазач стереотипије, клиширања, штампања и израде географских карата, први је цицера слова узео за јединицу типографског мерног система, 1785. године: 1 цицера = 12 типографских тачака = 4,513 mm, а величину типографске тачке одредио према краљевској стопи, око 30 cm. Мера је узета да би се лакше обрачунавали редови при слагању с квадратима, реглетама, проредима, линијама, а усвојена је на Међународном конгресу штампара у Паризу, у мају 1879. године. Прихватиле су је све европске земље осим Енглеске. У англо-америчком типографском мерном систему, јединица је пица (1 пица = 4,218 mm).

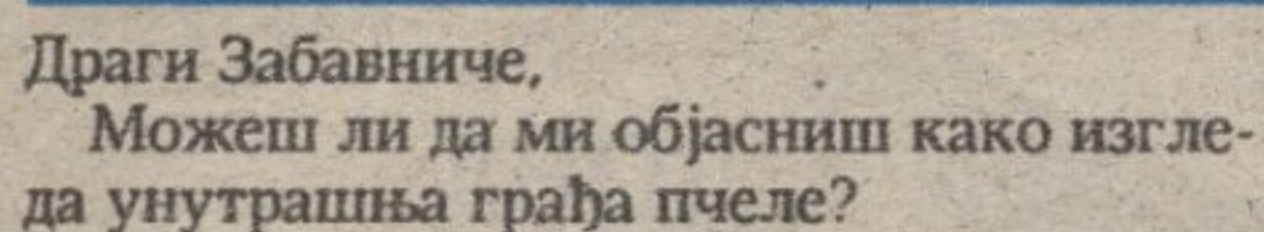
По неким изворима, првенство у издавању „Писама“ припада штампарима Швајцарског и Панарцу.

Херман Бертолд, немачки словоливац и фабрикант, прерачунао је Дидоов тачка (пункт) – систем на метричку меру, назвавши је типометар (грчки: типос – знак и метреин – мерити). Тако је добијен лењир за типографска мерења који поред милиметарске има и цицера-скалу.

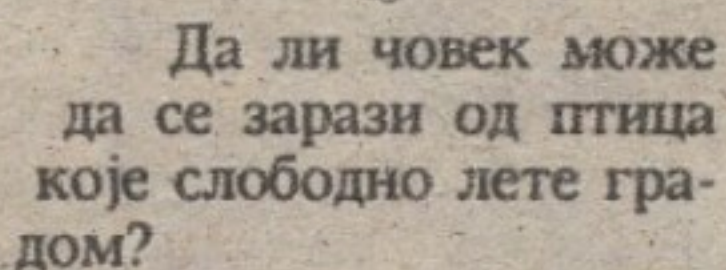
Цицера се обележава симболом С или СС.

Већа мера од цицера је квадрат. Он садржи 4 цицера ■

6/12	PUNTI	8	10	cm
1	1	1		
2	2	2		
3	3	3		
4	4	4		
5	5	5		
6	6	6		
7	7	7		
8	8	8		
9	9	9		
10	10	10		
11	11	11		
12	12	12		
13	13	13		
14	14	14		
15	15	15		
16	16	16		
17	17	17		
18	18	18		
19	19	19		
20	20	20		
21	21	21		
22	22	22		
23	23	23		
24	24	24		
25	25	25		
26	26	26		
27	27	27		
28	28	28		
29	29	29		
30	30	30		
31	31	31		
32	32	32		
33	33	33		
34	34	34		
35	35	35		
36	36	36		
37	37	37		
38	38	38		
39	39	39		
40	40	40		
41	41	41		
42	42	42		
43	43	43		
44	44	44		
45	45	45		
46	46	46		
47	47	47		
48	48	48		
49	49	49		
50	50	50		
51	51	51		
52	52	52		
53	53	53		
54	54	54		
55	55	55		
56	56	56		
57	57	57		
58	58	58		
59	59	59		
60	60	60		
61	61	61		
62	62	62		

Унутрашња грађа пчеле (*Apis mellifica*)

четрдесет осам

Можете ли да ми одговорите шта је то караџоз?

Можете ли да ми одговорите шта је то караџоз?

ТОМИЦА
Нови Београд

Карађоз (турски „црнооки“) име је позоришта сенки које је настало у Турској још у 14. веку. Остало је забележено да је тада основано и прво цеховно удружење извођача ових представа. Силуете у том позоришту су прозрочне, а ликови, који се такође зову карађоз, углавном су: шаљивац (балагур) са дугачком црном брадом и калпаком, који се изражава народски, и оholи и надмени хаџивада, представник вишег staleжа. Шале, неспоразуми па и туче ове две личности најчешће чине целу представу мада постоје и други ликови (музичари, играчице...).

Човек који је осmisлио представу могао је да води и по десет фигура. Платно на ком су се виделе сенке било је мало (широко метар, а високо свега 80 cm) док је висина лутака – фигура била 25 до 30 центиметара. У 19. веку караџоз је био популаран и у неким нашим крајевима под турском влашћу, посебно у Босни. Пре тридесетак година Телевизија Сарајево недељом је приказивала серију „Караџоз“ са живим глумцима ■

Дописујте се, људи!

Бранка Ковачевић, Бојска Југовића 110, 18400 Прокупље – иде у осми разред, воли дружење и музику, бави се плесом, а у хороскопу је Девица ■

Може. У јатима голубова, врана, врабаца и осталих птица у граду избијају заразне болести које се сврставају у групу зооноза, што значи да се могу пренети на човека. То су најчешће салмонелоза, авијарна туберкулоза и пситакоза. Ове болести код птица обично имају хроничан, дуготрајан ток, па оне, док лете или ходају по нашим насељима, излучују изазиваче болести.

До избијања и ширења заразе među птицама обично долази када се оне у градовима превише намноже. Зараза се на људе обично преноси преко хране и опраног рубља које остављамо на балконима где лако дође у додир са изметом птица. Описујући опасност која људима прети од слободних градских голубова, један научник је те птице сликовито назвао „летећим пацовима“ ■

ПОДПИШКА
ЗАБАВНИК

12.10.2001.

ДАР БОЖЈИ

Многима сте досад објаснили порекло и значење њихових имена, па се надам да ћете и мени помоћи.

ИСИДОРА
Стара Пазова

Твоје име изведено је од имена Исидор. У слободном преводу, Исидора је дар Изиде, египатске богиње плодности и природе чији се култ поштовао и у старом Риму. Дакле, Исидора је „дар божји“, баш као и Теодора која је грчког „порекла“ ■

Марија Кречковић, Стевана Мокрањца 9, 19220 Доњи Милановац – има 10 година, похађа музичку школу, воли да свира Баха и Моцарта, а сакупља салвете и маркице ■

ЗА ДОПИСИВАЊЕ

Имам 12 година. Сакупљам сличице Симпсонових, коверте, сличице Britney Spears и салвете. Желем бих да се дописујем са својим децом наше земље.

Ђурђевић Јекена
Синђелићева 11
12220 Велико Градиште
СРБИЈА

ЕНИГМАТИКА

РЕШЕЊА ИЗБАЦИТЕ УЉЕЗА

„Данга“ је дело Радоја Домановића. Остало су дела Милована Глишића ■

КВИЗ-ЛАВИРИНТ

10, 4, 13, 1, 9, 12, 5, 11, 7, 8, 6, 2, 3, 14 ■

Одговори: СТАРТ: да, 1. не, Непала, 2. не, Јупитера, 3. да, 4. да, 5. не, врста антилопе, 6. не, врста главоношца, 7. не, у Мексику, 8. да, 9. не, сликар, 10. да, 11. не, река у Азији, 12. да, 13. да, 14. да ■

СКАНДИНАВКА

вед, кашика, специјалац, К, липар, ПА, разочарати, Анар, талк, кп, 3, сирар, орбита, Ири, Михаел Шумахер, В, АКЕ, рекла-казала, растанак, Аретеј, треск, алва, Икаш

на ствар по закону обавезно означавање имена

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК БРОЈ 2592

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“ изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник Зефирино Граси

Генерални директор Дарко Рибникар

Оснивач и издавач „ПОЛИТИКА“ А. Д.

Штампа Штампарија Политике А.Д. 11000 Београд, Македонска 29

Заменик Главног и одговорног уредника Недељка Сташић

Ликовно графички уредник Душан Глушац

Графички уредник слика Горан Војиновић

Редакција Олга Вукадиновић
Бојана Дожић
Слободанка Делибашић
Мина Илић
Петар Милатовић
Весна Минић
Вито Недељковић
Мирјана Огњановић
Биљана Орловић
Љубомир Патрновић
Јова Радовановић
Весна Ракић
Весна Софреновић
Миленко Тодоровић

Техничка редакција Слободанка Вујић
Зоран Петканић
Митра Тилев

Секретаријат Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК“
Македонска 29
11001 Београд, П. факс 124

Телефони Секретаријат 3224-471
Редакција 3224-483
Техничка редакција 3226-620
централа 3224-191 и 3225-761
претплата 3228-776

Маркетинг агенција Македонска 31/1,
тел. 3220-645

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. 1 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец 156,00 дин. 3 месеца 468,00 дин. 6 месеци 936,00 дин. Претплата на жиро рачун број: 40801-603-2-47280, уз обавезну назнаку: „ПОЛИТИКА“ А. Д.

ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ
„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 136 DEM или противвредност осталих валута. Полугодишња/авионом: I група – Европа: 191 DEM. II група – Азија – Африка: 200 DEM. III група – Америка – Аустралија: 215 DEM или противвредност осталих валута.

ПРЕТПЛАТА СЕ ВРШИ ПРЕКО:

DEUTSCHE BANK AG, Frankfurt/M, FR Germany, SWIFT: DEUTDE33, на рачун број: 100935966200, КОМЕРЦИЈАЛНЕ БАНКЕ АД БЕОГРАД, Београд, FR YUGOSLAVIA, SWIFT: KOVBYUBG, BLZ 99900158, А У КОРИСТ „ПОЛИТИКА“ АД, Београд Као сврха уплате ОБАВЕЗНО навести „претплата на лист“.

Копију уплате обавезно послати на адресу ПОЛИТИКА АД, 11000 Београд, 29. новембра 24/1 Yugoslavia

• Уплате за ОГЛАС на горе наведени рачун, а копију уплате на факс: ++381 11 3226 353 или ++381 11 3249 293

Годишњу претплату на лист не примамо.

Интернет адреса: <http://www.politika.co.yu>

Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

BY JIM DAVIS

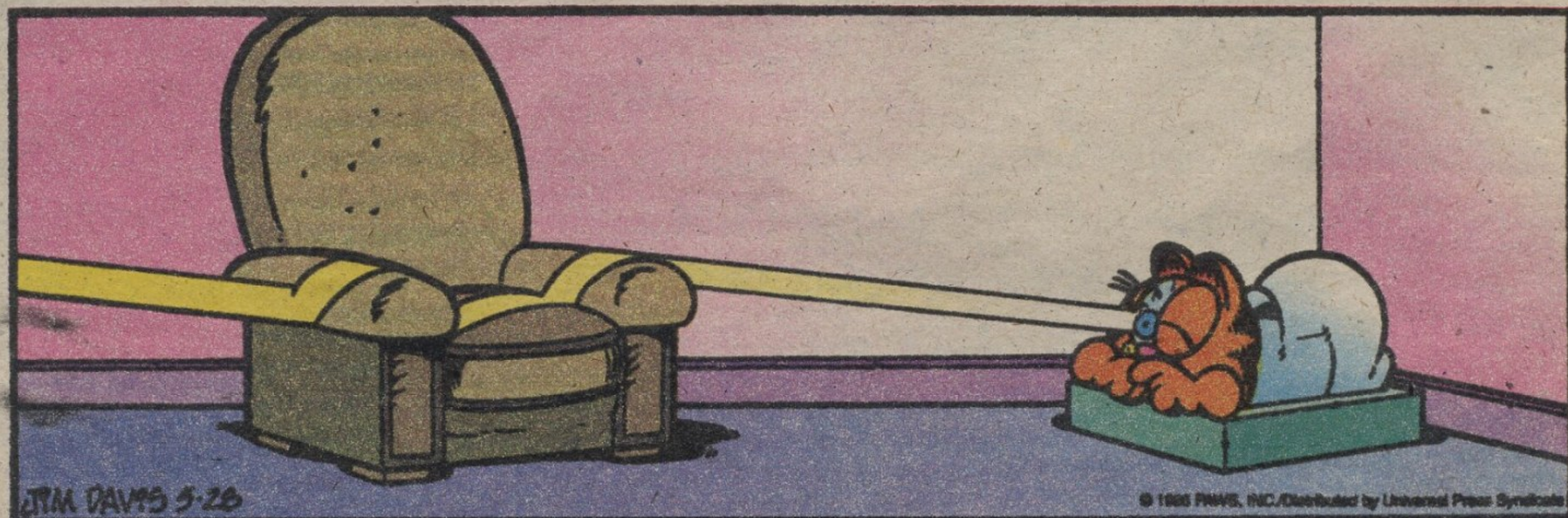
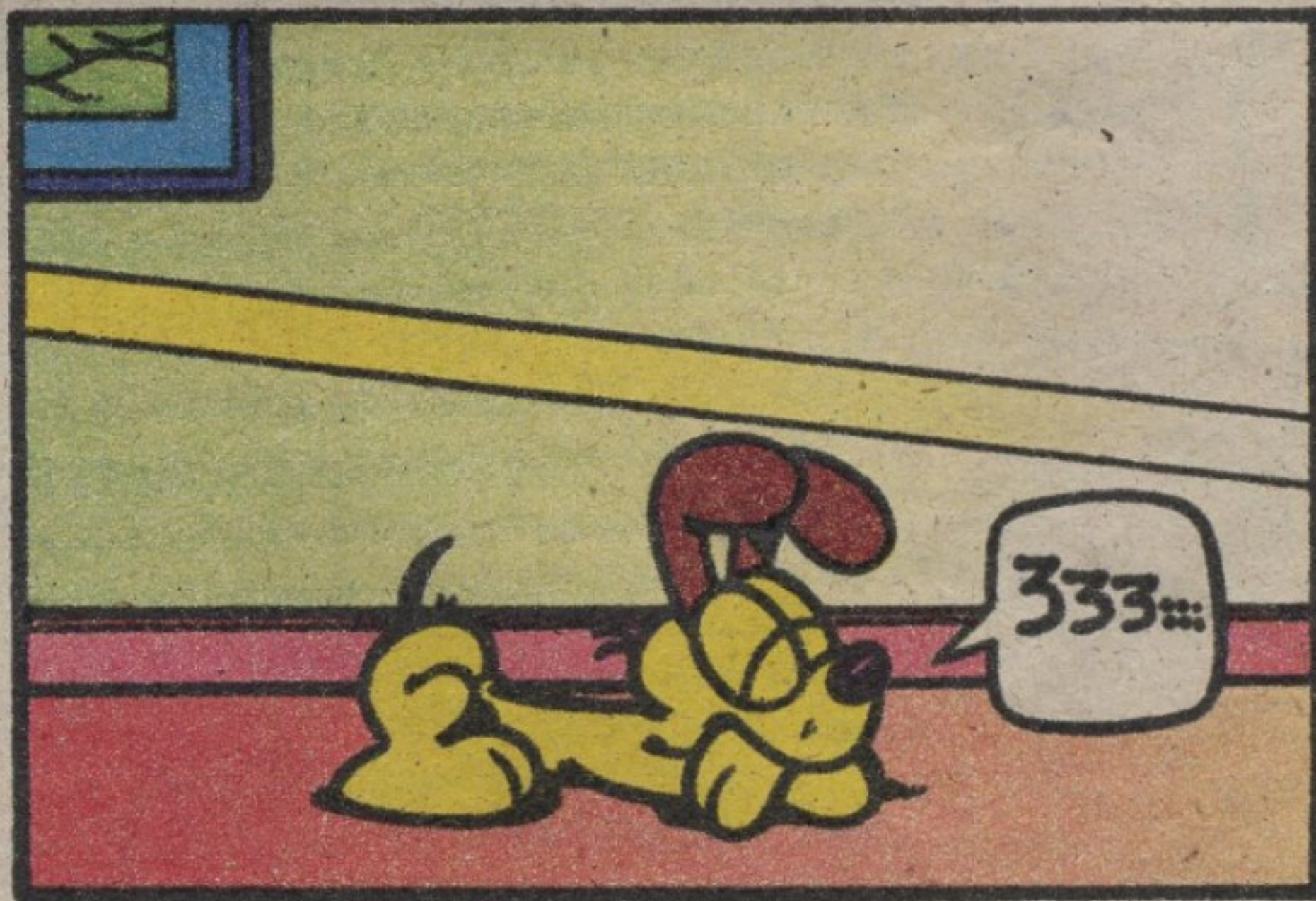
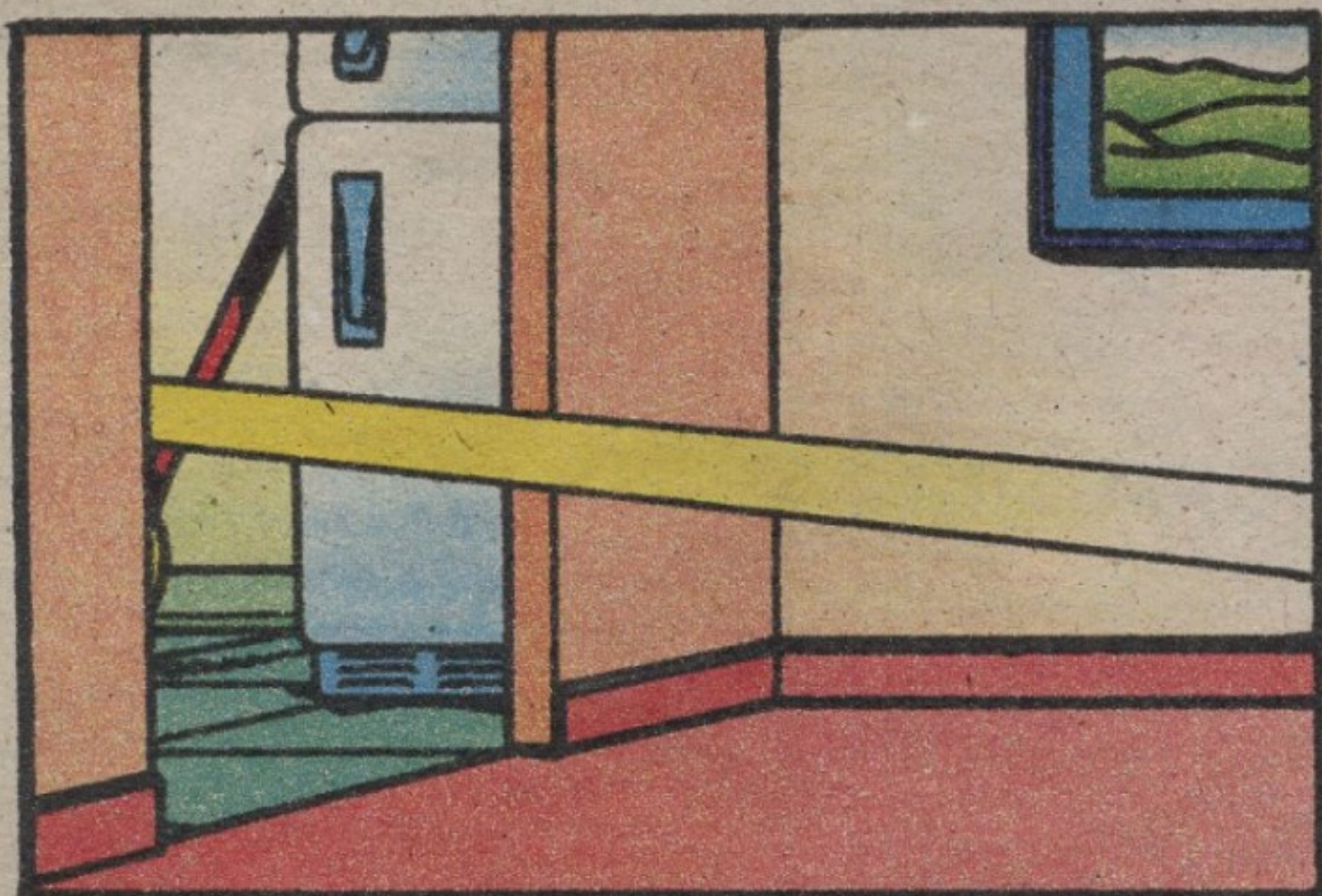
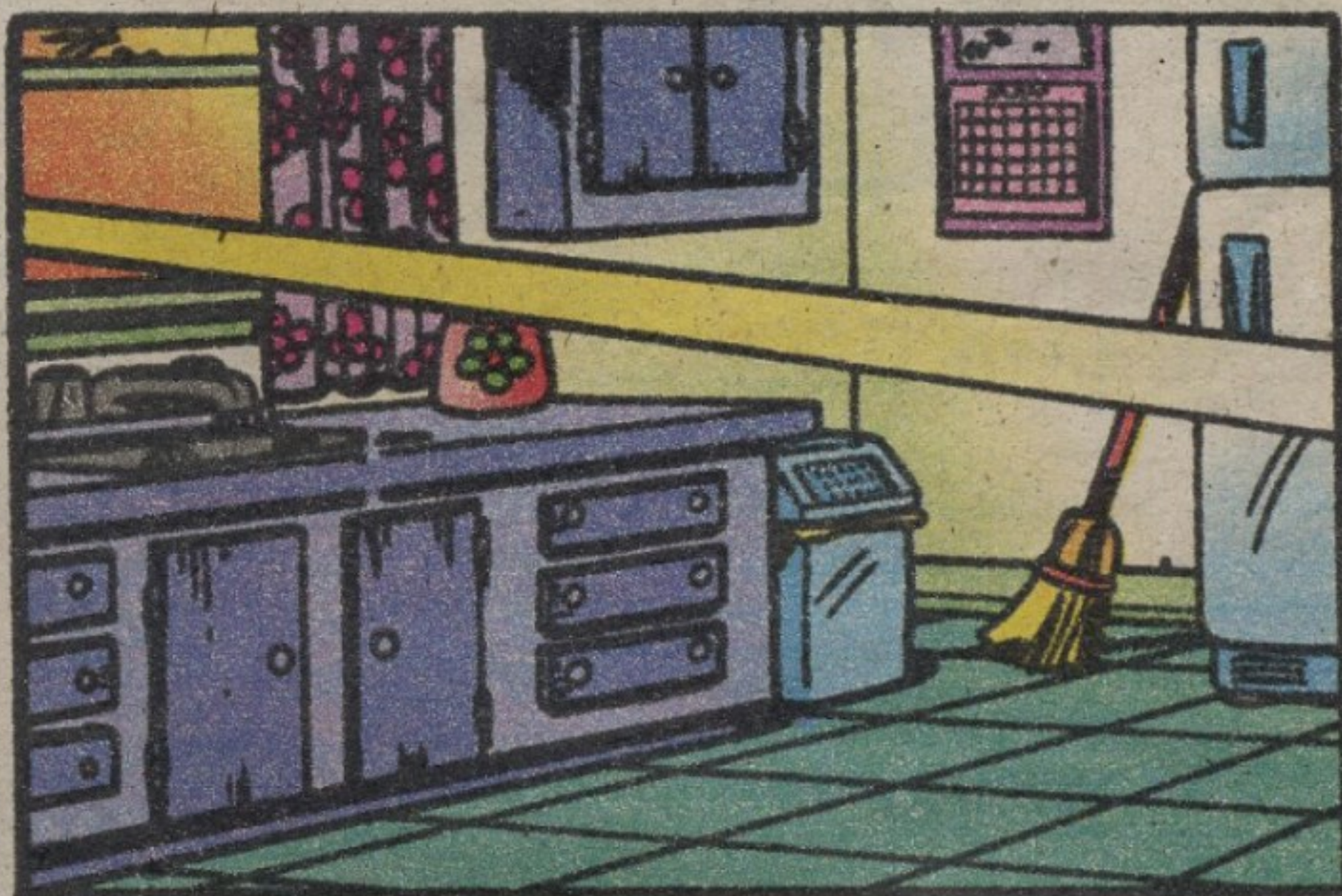
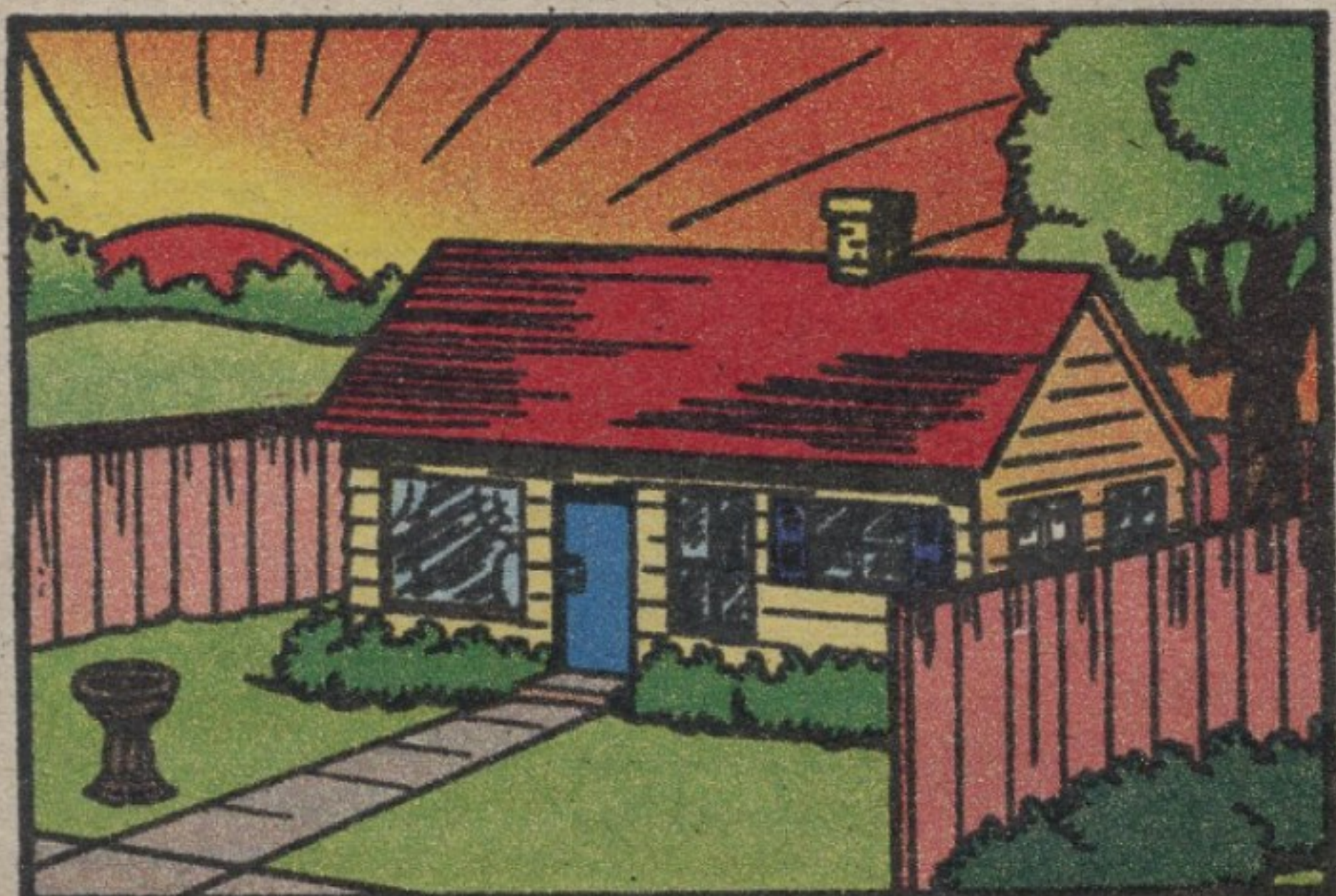
ГАРФИЛД

GARFIELD

GARFIELD

GARFIELD

JIM DAVIS 5-28

© 1985 PAIN, INC./Distributed by Universal Press Syndicate

Ko je za

Bombone?

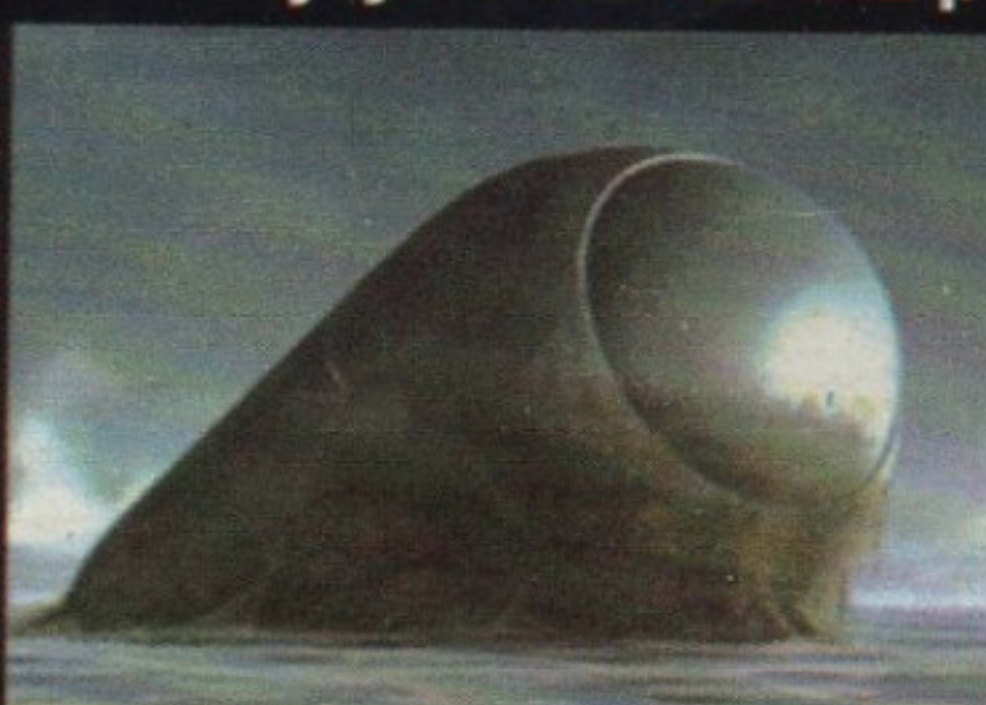

BIONICLE

Од данас пажљиво пратите догађаје на овој страници **ЗАБАВНИКА!**
У питању је велики наградни конкурс

У давно време, док је острво Мата Нуи било тропски рај, тамна сена се надвила над земљу: сена злог Макуте.

Међутим, становници Мата Нуи острва веровала су у легенду,

легенду по којој се предвиђа ...

долазак ...

Тоа.

Шест хероја који ће да спасу њихово острво.

Тураге, поглавице на острву знају историју острва и каква га судбина очекује:

како је Макута преварио свог сопственог брата да би завладао острвом

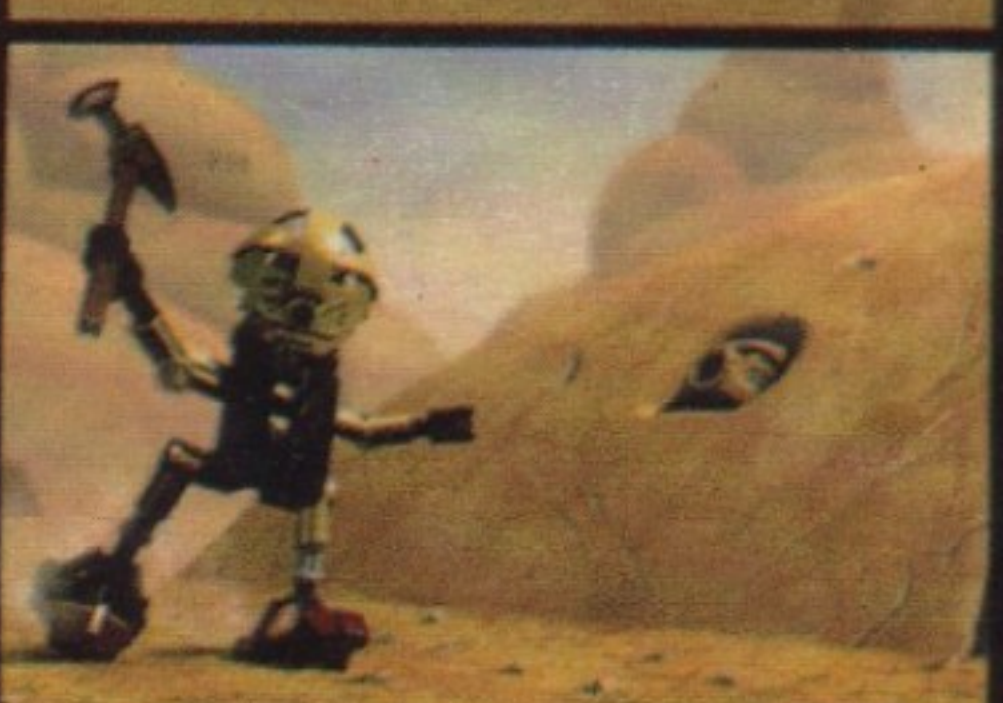
Они знају којим путем сваки Тоа треба да крене

да би Тоа могле да помогну Тохунгама, становницима острва;

и да би за узврат, људи могли да помогну Тоама да пронађу Капохи маске снаге.

Знају како ће Тохунге да прославе сваку нову маску коју ће Тоа да пронађу:

и да ће Тоа морати да науче како да заједно раде,

како би се супротставиле Макутиним зверима,

Пре него што освоје Главне Маске моћи

и удруже се да би могли да се суоче са сопственом судбином. Јер, једино заједно могу да врате острву Мата Нуи његов пријашњи сјај.

©LEGO and BIONICLE are trademarks of the LEGO Group. ©2001 The LEGO Group. 432.8260-SR

TECHNIC

HIPPOPOTAMUS